

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ №1

Юридична наука як правова основа інноваційного розвитку України

**Збірник тез
підсумкової науково-теоретичної конференції
наукового товариства здобувачів вищої освіти
навчально-наукового інституту №1 НАВС
(13 квітня 2017 року)**

Частина 2

Київ-2017

ББК Х
А437

Редакційна колегія:

Бондаренко Є.В., кандидат юридичних наук, доцент (голова);
Терещенко Ю.В., кандидат юридичних наук (заступник
голови);
Цюприк Н.О., відповідальний секретар.

Рекомендовано до друку Вченою радою навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ від 31 березня 2017 року (протокол № 3)

Матеріали подано в авторській редакції

Юридична наука як правова основа інноваційного розвитку України [Текст] : матеріали підсумк. наук.-теорет. конф. наук. т-ва здобувачів вищої освіти (Київ, 13 квіт. 2017 р.) : - К. : Нац. Акад.. внутр.. справ, 2017. - 196с.

Національна академія внутрішніх справ, 2017

БАНКІВСЬКИЙ НАГЛЯД - ЯК ЗАПОРУКА ЕКОНОМІЧНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ КРАЇНИ

Нароган В.В., ад'юнкт кафедри економічної безпеки ННІ №1 НАВС.

Банківський нагляд традиційно спрямований на підтримку надійності та ефективної діяльності окремих складових кредитної системи країни, в першу чергу банків, з метою забезпечення стабільного нормального функціонування всієї банківської системи. Досвід багатьох країн свідчить про те, що при правильному управлінні банки можуть вижити навіть і не в сприятливих економічних умовах.

Умови здійснення банківського нагляду закладаються, як правило, в законодавчі акти, що регулюють статус центрального банку. Банківський нагляд найчастіше є складовою ланкою саме центральних банків держави. В зв'язку з тим, що функцією банківського нагляду є створення безпечної та здорової банківської системи і попередження нестабільності фінансової системи в цілому, центральний банк як інститут, що здійснює державне управління грошово-кредитною політикою і виступає кредитором останньої інстанції, є природнім центром банківського нагляду.

Італійський фінансист Карл Нанні вважає, що кінцевою метою банківського контролю є усунення системних та індивідуальних ризиків, а також стимулювання ефективності банківської системи. Директор Вашингтонського інституту економічного розвитку Р.С. Портер називає також такі завдання банківського нагляду, як підвищення конкуренції в банківському секторі економіки, підвищення ефективності банківської справи, справедливий розподіл кредиту в економіці.

Сильна і пристосована до ринкових умов банківська система надто необхідна як провідник монетарної політики центрального банку в економіку країни. Тому завдання банківського нагляду тісно пов'язані і визначаються завданнями і функціями центрального

банку як органу, що визначає і здійснює грошово-кредитну політику.

Підтримка стабільності банківського сектора спрямована також на попередження системних ризиків, яку полягають у тому, що банкрутство одного банку може потягти за собою банкрутство декількох банків та втрату довіри до всієї системи. Захисту підлягає і фонд страхування від втрат у тих країнах, де застосовуються заходи по захисту інтересів банківських вкладників. Відповідно центробанк зацікавлений в забезпеченні дотримання піднаглядовими суб'єктами банківських законів і положень. Для його здійснення згідно з іншими завданнями в державі необхідне розвинене, пристосоване до ринкових умов банківське законодавство.

Україна, організовуючи власну систему банківського нагляду, пішла традиційним для європейських країн шляхом, обмежуючи його проведення компетенцією центрального банку і не створюючи окремих спеціалізованих органів для здійснення банківського регулювання та нагляду.

Зміст нагляду первісно визначався повноваженнями Національного банку України, встановленими Законом України „Про банки і банківську діяльність”, в якому закріплювалося, що НБУ координує діяльність банківської системи в цілому та здійснює контроль за дотриманням юридичними особами банківського законодавства і власних нормативних актів, ці положення знайшли закріплення також в законі „Про Національний банк України”.

Банківський нагляд в Україні базується на нормах спеціального банківського законодавства, що пристосоване до ринкових умов. Національний банк України завжди є провідником монетарної політики, і саме ця його функція в першу чергу вимагає наявності сильної і пристосованої до ринкових умов банківської системи. Таким чином, завдання банківського нагляду тісно пов'язані і визначаються завданнями і функціями НБУ як органу, що визначає і здійснює грошово-кредитну політику в державі. Крім того, банківський нагляд забезпечує дотримання стандартів та

нормативів суб'єктами, що контролюються банківськими законами і положеннями.

Як одна з основних функцій НБУ- банківський нагляд повинен бути спрямований на підтримку надійності й ефективності окремих банків з метою забезпечення стабільності і нормального функціонування всієї системи.

Головними завданнями, що стоять перед системою банківського нагляду України, є:

- гарантія здоров'я банківського сектору для підвищення економічного зростання держави;

- захист клієнтів банківських установ з метою підтримки довіри громадськості до банківської системи, втрата якої веде до її послаблення та таких макроекономічних наслідків як скорочення грошової пропозиції, розпад системи платежів, економічна нестабільність держави;

- підвищення конкуренції у банківському секторі: нормативно-правові акти, що регулюють банківську діяльність, повинні бути спрямовані на заохочення конкуренції та попередження монополії та дій, які перешкоджають конкуренції;

- підвищення ефективності банківської справи та справедливий розподіл кредиту в економіці: банківська система повинна відповідати вимогам суспільства високою якістю фінансових послуг за прийнятною вартістю.

Тобто, найважливіше призначення банківського нагляду – вберегти діяльність банків від фатальних ризиків та захистити інтереси вкладників, банківський нагляд спрямований на захист інтересів вкладників та підтримку стабільності національної банківської системи, а отже, і створення прозорої фінансової системи. Прозорість фінансів є одним з важливих чинників забезпечення належного управління і набуває великого значення для досягнення макроекономічної стабільності та якісного економічного зростання за умов глобалізації

БЮДЖЕТНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ: ВПЛИВ НА ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ ДЕРЖАВИ

Натюшена В.В. аспірант кафедри економічної безпеки ННІ № 1 НАВС

Сучасна політико-економічна ситуація в Україні не дозволяє здійснювати глибоке структурне реформування для забезпечення високого рівня економічної безпеки держави. Зазначене пов'язане із небезпеками та загрозами, які виникають внаслідок політичної напруженості, економічної нестабільності та відсутності ефективних засобів для управління соціальними ризиками. Сьогодні забезпечення безпеки економіки – перш за все практична діяльність відповідних економічних та політичних суб'єктів, і в першу чергу – держави.

В історичних реаліях Україна стикнулася з цілою низкою проблем, вирішення яких безпосередньо пов'язано з виявленням та аналізом реальних та потенційних загроз її національним інтересам. Від того на скільки успішно будуть локалізовані або знешкоджені реальні загрози життєво важливим інтересам особи, суспільства та держави, залежить судьба політичних та економічних реформ в державі. Реалізація зазначених аспектів можлива здебільшого за умов оптимального перерозподілу внутрішнього валового продукту та ефективної бюджетної політики держави.

Забезпечення економічної безпеки входить до складу найважливіших функцій держави. Проблема економічної безпеки ніколи не існувала сама по собі. Конкретний зміст цієї проблеми змінюється в залежності від внутрішніх та зовнішніх умов, які склалися в конкретний період. На підставі аналізу сучасних підходів до визначення економічної безпеки слід підкреслити, що сучасна еволюція теорії економічної безпеки знаходить своє відображення у наступних концептуальних положеннях:

- трактування безпеки у значенні економічного забезпечення національної безпеки держави, а не як локалізованого сегменту проблеми захисту державних інтересів;

- класичний розподіл загроз безпеці на внутрішні та зовнішні із пріоритетом (у сучасних умовах) внутрішніх загроз (при цьому необхідно брати до уваги, що межі між ними поступово зникають);

- позаринкова генеза економічної безпеки, у зв'язку з тим, що виникнення таких проблем викликано не лише об'єктивно існуючими негативами ринкового регулювання, але й загрозами суб'єктивно-функціонального порядку, які обумовлені прорахунками регулювання (помилки у стратегії реформування, наявність масштабної корупції, криміналізації тощо);

- необхідність визначення порогових значень індикаторів безпеки для отримання більш чіткого інструментаря виявлення больових точок розвитку економіки та використання кількісних орієнтувань при прийнятті централізованих рішень в області регулювання процесом відтворення;

- відображення національних інтересів безпеки у сфері економіки при співставленні прогнозів та програм розвитку економіки держави.

Забезпечити належний рівень економічної безпеки можливо лише за умови стабільності та передбачуваності бюджетної політики та прогресивного науково-технічного розвитку реального сектора. Бюджетна політика виступає важливим інструментом впливу на валовий внутрішній продукт для досягнення конкретних цілей стабілізації та розвитку економіки держави. Вона являє собою сукупність економічних і адміністративних заходів, що застосовує держава з метою стабілізації та підвищення ефективності національної економіки та забезпечення економічної безпеки України. Заходи бюджетної політики діють як важіль впливу на економічні, соціальні та стратегічні цілі країни та забезпечують цілеспрямовану діяльність держави щодо формування та використання державних фінансових ресурсів.

Найбільш важливими елементами в структурі економічної безпеки, які залежать від особливостей формування та реалізації бюджетної політики є:

1. Економічна незалежність як можливість контролю над виробничими ресурсами, досягнення такого рівня виробництва, ефективності та якості продукції, який би забезпечував конкурентоспроможність та дозволяє на рівних приймати участь у внутрішній та світовій торгівлі, обміну науково-технічними досягненнями.

2. Стабільність та сталість. Ці елементи передбачають захист усіх форм власності, створення надійних умов та гарантій для підприємницької активності, стримування факторів, які здатні дестабілізувати ситуацію (боротьба з кримінальними структурами в економіці, недопущення значної галузевої диференціації у розподілі доходів, попередження штучного створення стану неспроможності та банкрутства).

3. Здатність до саморозвитку та прогресу. Створення сприятливого клімату для інвестицій та інновацій, постійна модернізація виробництва, підвищення професійної освіти та загальнокультурного рівня трудового колективу – стають необхідними та обов'язковими умовами стійкості та самозбереження підприємств реального сектору економіки

Отже, при розробленні бюджетної політики необхідно у першу чергу приймати до уваги, що вона безпосередньо впливає на рівень економічної безпеки держави.

ОСОБЛИВОСТІ ДІЙ ОРГАНІВ ПОЛІЦІ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕЖИМУ НАДЗВИЧАЙНОГО ТА ВОЄННОГО СТАНУ

Ніколаєва А.О., курсант 201 навчальної групи ННІ №1 НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки, кандидат військових наук **Свинаренко В.В.**

Актуальність теми дослідження. Юридичні норми, що діють у звичайних умовах, не можуть бути реалізовані під час існування надзвичайної ситуації (далі – НС), оскільки під впливом загрози і вражаючих факторів змінюються самі суспільні відносини, мотиви поведінки, потреби і інтереси людей, що вимагає якісно іншого юридичного регулювання. Дотримання звичайно діючих юридичних процедур і правил під час “існування” НС може створити додаткову загрозу для правопорядку.

За таких умов державні та правоохоронні органи змушені застосовувати нові організаційно-правові форми захисту прав та свобод громадян, одним з яких є введення режиму надзвичайного стану – правовий захід забезпечення безпеки громадян і нормалізації обстановки. Закріплення режиму надзвичайного стану у національному законодавстві дозволяє констатувати необхідність наукового дослідження цього важливого та актуального інституту. Також, слід зауважити, що на сьогоднішній день у вітчизняній науці окремого дослідження щодо визначення правової природи норм режиму надзвичайного стану не проводилось.

Загальнотеоретичні питання режиму надзвичайного стану у своїх працях досліджували такі вчені: О.М. Бандурка; С.О. Кузніченко, В.Б. Рушайло та інші.

Проте, визначенню правової природи та галузевої приналежності норм режиму надзвичайного стану у системі права не приділено достатньої уваги.

Таким чином, метою цієї роботи є визначення правової природи та галузевої приналежності норм режиму надзвичайного

стану. Режиму надзвичайного стану, з юридичної точки зору, представляє комплексний правовий інститут зі специфічним змістом і структурою. Режиму надзвичайного стану забезпечує регулювання суспільних відносин, які виникають у зв'язку з виникненням НС.

Предметом даного дослідження є режим надзвичайного та воєнного стану.

Об'єктом даного дослідження є особливості забезпечення режиму надзвичайного та воєнного стану.

Метою наукової роботи є проаналізувати особливості дій органів Національної поліції України щодо забезпечення режиму надзвичайного та воєнного стану.

З поставленої мети випливають такі **завдання**:

- встановити поняття й ознаки надзвичайного стану;
- визначити поняття й особливості воєнного стану;
- є проаналізувати особливості дій органів Національної поліції України щодо забезпечення режиму надзвичайного та воєнного стану.

При написанні роботи використовували такі **методи наукового дослідження**: синтез, узагальнення, порівняння, аналіз наукових досліджень, конкретизація та ін.

Теоретичним та практичним проблемам реалізації владних повноважень органів національної поліції щодо забезпечення управління у разі ускладнення оперативної обстановки у сфері охорони громадського порядку, в особливих, надзвичайних умовах присвячено низку наукових праць.

На підставі узагальнення досліджень визначимо основні засади (принципи) діяльності органів внутрішніх справ в умовах надзвичайної ситуації, а саме:

- принцип законності;
- принцип постійної готовності сил і засобів;
- принцип комплексного використання сил і засобів;
- принцип оперативності;
- принцип оперативного управління силами і засобами;
- принцип маневрування силами та засобами.

Особливі умови діяльності органів Національної поліції - це такі умови, при яких виникає вкрай необхідна (невідкладна) потреба здійснення додаткових, на рівні законодавчих та виконавчих вищих та місцевих органів державної влади, заходів правового, організаційного, тактичного та іншого характеру, їх ресурсного забезпеченню з тим, щоб за короткий час та з меншими збитками нормалізувати надзвичайну обстановку. За цих умов надзвичайно ускладнюється оперативна обстановка, яка вимагає від органів поліції особливих неординарних методів вирішення службових завдань, підвищення якості управління, посилення матеріально-технічного забезпечення.

Таким чином, можна зробити висновок про те, що правові норми, що складають інститут надзвичайного та воєнного стану, знаходять своє місце в законодавчих та підзаконних актах України. Причому, ці акти належать до різних галузей права, чим обумовлюється комплексність інституту надзвичайного та воєнного стану.

Норми, що регулюють відносини, які виникають в умовах дії режиму надзвичайного та воєнного стану, не є суто конституційними, міжнародними, цивільними або трудовими.

Режим надзвичайного та воєнного стану створює певну направленість у реалізації суб'єктами своїх прав і свобод. Запровадження вказаного режиму створює особливий "обмежувальний настрій" у механізмі засобів юридичного впливу, бо наперед ставляться адміністративно-правові заборони, які дозволяють спрямувати поведінку громадян у жорстке адміністративно правове русло (дозволено те, що прямо дозволено законом)

Проведений аналіз завдань, що виконують органи національної поліції в умовах дії режиму надзвичайного та воєнного стану:

1. Покладені на органи національної поліції завдання та функції стосуються найважливіших напрямків життєзабезпечення населення в умовах дії режиму надзвичайного стану та воєнного стану.

2. В сучасних умовах підвищення ефективності діяльності органів національної поліції під час виникнення НС природного, техногенного або соціально-політичного характеру є однією з найбільш важливих проблем діяльності органів національної поліції, що потребує невідкладного вирішення.

3. Хоча останнім часом створено комплексну правову базу, яка регламентує завдання та функції органів національної поліції під час виникнення НС різного роду, прийнято цілу низку законів та підзаконних нормативно-правових актів, що регулюють різні аспекти діяльності органів національної поліції у зазначених умовах, проте можна констатувати і наявність деяких недоліків. З цього приводу можна відмітити, що помітною є слабка систематизація правових норм, які закріплюють завдання та функції органів національної поліції під час виникнення НС природного, техногенного та соціального характеру.

4. Для усунення існуючих недоліків необхідно точно і чітко визначити, сформулювати та нормативно закріпити шляхом прийняття відомчого нормативного акту коло завдань і меж діяльності органів національної поліції під час виникнення НС, що зумовлюють введення режиму надзвичайного стану. Точне і чітке визначення, формулювання і закріплення кола завдань та функцій, меж діяльності органів внутрішніх справ має важливе значення для визначення компетенції органів внутрішніх справ, а також для вдосконалення організаційних основ забезпечення громадського порядку та громадської безпеки в розглянутих умовах.

СТАН ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИНАМ, ЩО ПОВ'ЯЗАНІ З ВИГОТОВЛЕННЯМ І РОЗПОВСЮДЖЕННЯМ ФАЛЬСИФІКОВАНИХ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ ТА ЧИННИКИ ЩО ЗУМОВЛЮЮТЬ ЇХ ВЧИНЕННЯ

Ніколаєнко Р.А., аспірант кафедри оперативно-розшукової діяльності НАВС.

Аналіз криміногенної ситуації на споживчому ринку України свідчить про те, що виробництво та реалізація фальсифікованих лікарських засобів є одним з основних видів правопорушень, який набуває все більших обсягів. Кримінальний кодекс України у 2011 році був доповнений ст. 321¹ (Фальсифікація лікарських засобів або обіг фальсифікованих лікарських засобів), у 2012 році – ст. 321² (Порушення встановленого порядку до клінічного вивчення, клінічних випробувань і державної реєстрації лікарських засобів).

Але статистичні дані не свідчать про активну діяльність оперативних підрозділів щодо виявлення та розкриття зазначених злочинів. Так, у 2012 р. виявлено 125 злочинів, що пов'язані з обігом фальсифікованих лікарських засобів, у 2013 р. – 73, у 2014 р. – 89, у 2015 р. – 103, за дев'ять місяців 2016 р. – 106.

При оцінці рівня фальсифікації називаються різні цифри, але тільки незначна їх частина ґрунтується на реальному аналізі. Головна причина відсутності точної статистики у цій сфері, з одного боку, полягає у труднощах збирання інформації, а з іншого – недооцінці важливості цієї інформації.

Незважаючи на численні факти реалізації фальсифікованої лікарської продукції через мережу оптової та роздрібною торгівлі, незаконного використання знаків для товарів і послуг відомих вітчизняних та іноземних виробників, протидія цим злочинним проявам є ще неадекватною. Така ситуація пов'язана з низкою причин. Формування ринкового господарства є процесом складним і тривалим, припускає загально-соціальні зміни, що містять як власне економічні, так і політичні, соціальні й культурні аспекти.

Ефективність будь-яких перетворень оцінюється стратегією і тактикою їх проведення, цілями, методами та пріоритетами, а також негативними наслідками впроваджених нововведень. Безумовно, відмова держави від тотального втручання в діяльність суб'єктів господарювання і заміна командно-адміністративного методу управління економікою регуляторною політикою – рішучий крок на шляху побудови ринку.

Однак у багатьох випадках свобода вибору стратегії бізнесу та форм управління господарською діяльністю перетворюється на безконтрольне використання всіх засобів (зокрема незаконних) заради досягнення економічного благополуччя. Унаслідок цього суспільство зазнає впливу негативних явищ, до яких можна віднести наповнення споживчого ринку не лише фальсифікованою лікарською, а й небезпечною промисловою та продовольчою продукцією.

До групи ризику потрапила значна частина продовольчих і непродовольчих товарів: м'ясопродукти та молокопродукти, борошно і крупи, мінеральна вода і слабоалкогольні напої, товари побутової хімії, лікарняні засоби тощо.

Але в умовах скасування всеосяжного контролю за діяльністю суб'єктів господарювання, з одного боку, і необхідності охорони прав громадян у сфері споживання товарів, послуг і робіт – з іншого акцент у системі інтересів, які потребують першочергового захисту кримінально-правовими засобами (у разі випуску або реалізації фальсифікованої лікарської продукції), від інтересів у сфері господарювання зміщується у напрямі забезпечення безпеки та прав споживачів. Фармацевтичний ринок і конкуренція невіддільні один від одного. Боротьба за споживача змушує суб'єктів, які господарюють (фармацевтичні компанії), забезпечувати конкурентоспроможність вироблених лікарських засобів, що досягається за рахунок поліпшення якості продукції, надання гарантійних послуг покупцю, пільгових умов оплати, реклами з використанням засобів індивідуалізації продукції тощо.

Розвитку ринкової економіки і конкуренції перешкоджають два феномени: з одного боку, монополізм, спрямований на

недопущення, обмеження конкуренції, а з іншого – недобросовісна конкуренція. Це зумовлює необхідність втручання держави в конкурентні відносини з метою їх правової регламентації. Недобросовісною конкуренцією є дії, спрямовані на обмеження законних інтересів осіб, які ведуть аналогічну підприємницьку діяльність, а також споживачів.

Одним з проявів недобросовісної конкуренції є дії з виготовлення та розповсюдженням фальсифікованих лікарських засобів. Зазначені злочини посягають на економічні основи держави, життя та здоров'я громадян, оскільки обіг фальсифікованих лікарських засобів – це нелегальний обіг, без сплати податків, обов'язкових зборів, митних платежів (наприклад, нелегальний обіг фармацевтичної продукції становить 40–50 % від легального, унаслідок чого до бюджету держави не надходять мільйони гривень).

Такі негативні тенденції виникли і продовжують розвиватися внаслідок формування багатоукладної економіки, приватизації фармацевтичних підприємств, що призвело до послаблення державного контролю фармацевтичного ринку. Виробники, маючи на меті отримання якомога більших прибутків, вчинюють низку дій, спрямованих на підроблення торгових марок, порушення технологічних процесів, використання недоброякісної сировини (у деяких випадках небезпечної для здоров'я людини), порушення прав споживачів тощо.

Держава повинна забезпечувати захист прав споживачів, у тому числі і шляхом протидії виготовленню та розповсюдженню фальсифікованої лікарської продукції, у зв'язку з чим на державні органи покладається низка зобов'язань щодо контролю якості, забезпечення прав промислової власності, додержання прав споживачів.

Хоча в державі діють суб'єкти, до функцій яких належить виконання цих зобов'язань (МОЗ, Укрпатент, Держфінмоніторинг, органи захисту прав споживачів тощо), але вони не мають повноважень щодо пошуку та фіксації фактів фальсифікації лікарських засобів. Ці завдання виконують правоохоронні органи.

Загалом, раніше певний проміжок часу правоохоронні органи не мали чіткої спрямованості на виявлення та фіксацію злочинів, пов'язаних з фальсифікацією продукції, оскільки у КК України відсутня окрема норма права, за якою можна кваліфікувати дії злочинців з виготовлення та реалізації фальсифікованої продукції. Практично зусилля правоохоронних органів були розпорознені, оскільки в процесі фальсифікації вчинювали низку інших злочинів.

На теперішній час науковці, порівнюючи статистику виявлених злочинів, відзначають, що перше місце за поширеністю посідає незаконне виготовлення, зберігання, збут або транспортування з метою збуту підкацизних товарів, що передбачено ст. 204 КК України. Друге та третє, відповідно, посідають фальсифікація лікарських засобів або обіг фальсифікованих лікарських засобів (ст.321¹ КК України) та порушення встановленого порядку до клінічного вивчення, клінічних випробувань і державної реєстрації лікарських засобів (ст. 321² КК України).

Вищезазначене свідчить, що така криміногенна ситуація зберігається і в сучасних умовах. Так, у травні 2015 року тільки у м. Києві правоохоронними органами було виявлено фальсифіковані лікарські засоби на суму 30 млн євро. Зазначені злочини зазіхають на різні суспільні відносини, які перебувають у сфері інтересів різних контролюючих у тому числі правоохоронних органів. Водночас для громадян України не має значення, якими силами та засобами уряд захищає їх інтереси, адже при продажі фальсифікованої лікарської продукції порушуються не тільки права власників торговельних марок (та інших об'єктів промислової власності), а й права громадянина на життя та здоров'я.

Шкода, яка заподіюється внаслідок негативного впливу на людину неякісними фальсифікованими лікарськими засобами, має складний характер (наприклад, вживання підроблених ліків, хімічних, рослинних препаратів та речовин може призвести до того, що організм людини через вплив небезпечних для здоров'я хімічних елементів від нормального стану переходить у хворобливий – на мікрорівні це виявляється у передпатологічному стані здоров'я

людини; хронічній патології як обмеженні деяких функцій організму; зниженні працездатності; порушенні психосоціального комфорту тощо.

На макрорівні – у зниженні імунітету; вияві хромосомних хвороб; генних і геномних мутацій). Зазначена шкода важко відновлюється, вона здебільшого спрямована в майбутнє і не завжди дає змогу використати точні критерії її обчислення.

МОРАЛЬНО-ЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО В УКРАЇНІ

Остафійчук Н.Ю., курсант 111 навчальної групи ННІ №1 НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри філософії права та юридичної логіки **Носенко О.В.**

Проблеми моральності не втрачали значимості у всі часи існування людства, проте містили різні акценти у соціальних проявах. Сучасні антропоцентричні тенденції суспільного життя також змінили ціннісні орієнтації, бо матеріальні цінності, самопрезентація людини в суспільстві, прагнення до визнання як прояву самоцінності, дещо нівелюють духовні, морально-етичні, культуротворчі цінності. У сучасних умовах глобальної світової кризи проблема порядності та ціннісних орієнтацій суспільства як в Україні, так і світі набуває особливої актуальності. Ще Огюст Конт наголошував, що держава, повинна бути гарантом суспільного порядку. Однак цього недостатньо для нормального функціонування суспільства, тому, що сталий соціальний зв'язок вимагає не лише примусу, а й певної духовної єдності – культурної складової в усіх сферах життя суспільства, як-то: управління, економіка, екологія, зайнятість, споживання, творче та художнє мистецтво і т. ін.

В даному контексті вагоме значення також має питання про співвідношення моралі і праві, що є предметом дослідження багатьох наук та свідчить про важливість цієї проблематики як з

практичної, так і з теоретичної точки зору. Актуальність цієї проблеми визначається ще й тим, що моральність і право є фундаментальними ціннісними, аксіологічними формами людського буття, неподільно пов'язаними між собою генетичними й історичними нитками, але водночас такими, що все більше віддаляються одна від одної в уявленні сучасного суспільства. Це питання набуває сьогодні великої значущості й у зв'язку з розвитком та ускладненням державно-суспільних відносин.

Мораль – найважливіший соціальний інститут, одна з форм суспільної свідомості. Вона є відомою сукупністю життєвих принципів, що історично складаються і розвиваються, поглядів, оцінок, переконань і ґрунтованих на них норм поведінки.

Мораль і право у своєму походженні єдині. Наявні наукові і законодавчі джерела виходять з існування єдиної основи норм моралі і права, якою є моральний догмат про справедливість. Так, римське право, на якому будуються сучасні європейські і деякі інші правові системи, бере за основу ідею справедливості: «*Jus est ars boniet aequit*» «Право є мистецтво добра і справедливості».

Працівник поліції дає оцінку антисуспільним та аморальним діям від імені держави, виконуючи вимоги Закону. І тільки в разі безпомилковості цієї оцінки, винесення її в суворій відповідності нормам права та моралі діяльність співробітника ОВС відповідає своєму високому призначенню. За порушення норм моралі суспільна думка засуджує співробітника поліції значно суворіше, ніж представників інших професій. Освіченість, майстерність, професійний досвід співробітника лише тоді набуває цінності, коли вони поєднуються з моральною зрілістю та взірцевою культурою поведінки. Професійна етика для працівника правоохоронних органів є не менш значущою, ніж комплекс юридичних дисциплін. Працівник ОВС - своєрідний символ Закону та Держави, тому його виключно особисте уявлення про добро та зло, благородство та підлість, вірність та зраду перетворюється в справу майже державної ваги. Чи відповідає образ правоохоронця такій значущій цілі?

Прийшов час скорегувати шаблон сприйняття іміджу співробітника органів внутрішніх справ, що склався протягом

років та переорієнтувати суспільну думку з конфлікту та недовіри на злагоду та взаєморозуміння. Залучення до етики допомагає тому, хто присвятив своє життя протидії злу бути порядною людиною.

Знання професійної етики дозволяють сформувати у працівників ОВС більш об'ємні уявлення не тільки про суспільство, не тільки про людей, але і про самих себе. Без усвідомлення стрижневих моральних принципів, таких як гуманізм, справедливість, честь, гідність тощо, працівник ОВС перестає в повній мірі усвідомлювати їх конкретний вираз у нормах Законів України «Про національну поліцію», «Про запобігання корупції», наказах № 326 «Про затвердження Правил етичної поведінки працівників апарату Міністерства внутрішніх справ України, територіальних органів, закладів, установ і підприємств, що належать до сфери управління МВС» та № 1179 «Про затвердження Правил етичної поведінки поліцейських».

Аристотель при створенні перших етичних трактатів помістив етику між психологією та політикою. Тим самим він визначив мету та завдання етики: спираючись на знання про душу людини, виховувати добродійного громадянина держави.

ТРУДОВА ЕКСПЛУАТАЦІЯ ДІТЕЙ В УКРАЇНІ: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ТА СУДОВА ПРАКТИКА

Оропай О.О., аспірант кафедри кримінально-правових дисциплін, Факультету №2 Національної академії внутрішніх справ.

Науковий керівник: професор кафедри конституційного, адміністративного та господарського права Академії праці, соціальних відносин і туризму, кандидат юридичних наук, доцент **Расцька Л.В.**

Кримінальна ситуація в нашій країні протягом останніх років продовжує неухильно загострюватись, що супроводжується

політичними, соціальними та економічними чинниками. Люди потерпають від посягань не лише на своє майно, а й в першу чергу від посягань на їх права і свободи. Є ті, які можуть всупереч обставинам протистояти злочинності, а є ті, які потребують захисту і допомоги. Саме тому, вперше в історії кримінального законодавства, у 2001 році, у ст. 150 КК України було передбачено кримінальну відповідальність за експлуатацію дітей.

В науці кримінального права, питанням кримінальної відповідальності за експлуатацію дітей присвятили свої праці такі науковці як: І.М. Доляновська дослідила кримінальну відповідальність за експлуатацію дітей (аналіз складу злочину) (2008 р.), О.В. Паньчук здійснила кримінологічну характеристику експлуатації дітей (2008 р.), Д.О. Калмиков - кримінальну відповідальність за експлуатацію дітей (2011 р.) (у 2012 році Д.О. Калмиков видав монографію "Кримінальна відповідальність за експлуатацію дітей"). Багато науковців торкалися питань експлуатації дітей у своїх підручниках та наукових коментарях. Однак, не зважаючи на дослідження науковців та пошуки вирішення даної проблеми експлуатація дітей залишається актуальною і сьогодні.

Мета даної доповіді - розглянути питання, пов'язані з трудовою експлуатацією дітей в Україні, її причинами та дослідити судову практику вирішення даного виду злочину.

В першу чергу хотілося б зазначити те, що в наш час не можливо точно підрахувати точну кількість дітей які працюють та потерпають від примусової праці. Це пов'язано з тим, що в нас відсутня дієва система контролю за використанням дитячої праці. Згідно з доповіддю МОП "Глобальна оцінка масштабів примусової праці у 2012 році" у світі майже 21 млн. людей є жертвами примусової праці, у тому числі 11,4 млн. жінок і дівчаток і 9,5 млн. чоловіків і хлопчиків; діти віком до 18 років складають 26%, або 5,5 млн. осіб, із загальної чисельності жертв примусової праці .

В цій же доповіді зазначалося про необхідність більш жорстких заходів протидії примусовій праці. Так, у ч. 1 ст. 150 КК України зазначається, що експлуатація дитини, яка не досягла віку, з

якого законодавством дозволяється працевлаштування, шляхом використання її праці карається арештом на строк до шести місяців або обмеженням волі на строк до трьох років, з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

Д.О. Калмиков неодноразово наголошував у своїх роботах на недосконалість даної статті: відсутність чіткого поняття "експлуатація дітей", невідповідність диспозиції ч.1 ст.150 КК назві статті, недоліки кваліфікованих складів та санкцій даного злочину та інше.

Існують суперечності щодо того, що ж є основним безпосереднім об'єктом злочину передбаченого ст. 150 КК України. У науково-практичних коментарях зазначається, що безпосереднім об'єктом даного злочину виступають суспільні відносини, що забезпечують особисту волю дитини, її фізичне і психічне здоров'я. Дехто вважає, що це може бути: воля, честь, гідність, фізичне і психічне здоров'я дитини, її фізичний розвиток, освітній рівень, трудові права дітей та інше. На нашу думку основним безпосереднім об'єктом трудової експлуатації дітей є суспільні відносини, які забезпечують трудові права дітей. Адже при вчиненні експлуатації дітей шкода завдається, в першу чергу, трудовим правам дитини (в даному випадку, ми погоджуємося з думкою І.М. Долянської).

Що стосується кримінальної відповідальності, то нажаль, в судовій практиці призначення кримінального покарання за трудову експлуатацію дітей спостерігається досить рідко. Так, наприклад за статистичними даними Державної судової адміністрації України загальна кількість злочинів проти волі, честі та гідності особи, які перебували у провадженні районних судів у 2016 році становила 185, з них незаконне позбавлення волі або викрадення людини - 113, торгівля людьми або інша незаконна угода щодо людини - 49, і лише 23 провадження складають всі інші злочини, які віднесені до злочинів проти волі, честі та гідності особи. У 2016 році у провадженні районних судів міста Києва не перебувало жодного провадження передбаченого ст.150 КК України.

Якщо проаналізувати попередні п'ять років, то було виявлено, що навіть якщо особа і визнавалася винною у трудовій експлуатації дітей, то до неї застосовувалась найменша міра покарання, а в деяких випадках особи взагалі звільнялись від кримінальної відповідальності.

Досить часто засоби масової інформації (далі ЗМІ) показують, що було виявлено дітей, які працюють. Наприклад, 12 червня 2016 року у місті Харкові, 12 річний хлопчик пішов працювати на птахофабрику і впав у кому. Як повідомили ЗМІ він та інші школярі там підробляли без офіційних договорів про працевлаштування і без засобів індивідуального захисту, йшлося в сюжеті ТСН. Оточуючі знали, що діти працюють, і не бачили в цьому нічого погано, адже вони заробляли "сто гривень на день". Дані випадки не поодинокі, а в деяких випадках закінчуються смертю дітей.

Актуальною проблемою на сьогодні є те, що батьки, які повинні в першу чергу захищати своїх дітей від трудової експлуатації, самі цьому сприяють. Це ще раз підтверджує, що основною причиною трудової експлуатації дітей є низький рівень життя, бідність, не можливість забезпечити потреби своїх дітей. Багато дітей-школярів навпаки бажають підзаробити. Ми вважаємо, що це є досить позитивним чинником. Однак необхідно створити умови, звертати увагу на їх стан здоров'я, фізичні і психічні можливості, і головне, не забувати, що це діти, які повинні в першу чергу здобувати освіту, розвиватися, відпочивати...

З метою привернення уваги до становища дітей, залучених до дитячої праці та підкреслення важливості боротьби із проблемами, спричиненими існуванням дитячої праці, Міжнародна організація праці започаткувала в 2002 році відзначення Всесвітнього дня боротьби за ліквідацію дитячої праці (відзначається 12 червня).

На жаль, поки що не можна говорити про існування успіхів в боротьбі із трудовою експлуатацією дітей. Однак, держава, науковці та громадськість активно продовжують шукати можливі шляхи для вирішення даної проблеми. І як вдало зазначав Ю.М. Тодика,

забезпечення і захист невід'ємних прав людини - найважливіший елемент та необхідна умова стабільного розвитку соціуму. Порушення прав та свобод людини і громадянина дестабілізує суспільство, веде до конфронтації різних політичних сил, загострення внутрішньо-суспільного протистояння .

ОСОБЛИВОСТІ ВИЯВЛЕННЯ, ВИЛУЧЕННЯ, ФІКСАЦІЇ ТА ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАПАХОВИХ СЛІДІВ

Острик Г.В., курсант 302 навчальної групи ННІ №1 НАВС.

Науковий керівник: професор кафедри криміналістики та судової медицини НАВС **Радецька В.Я.**

У практиці розкриття злочинів з давніх часів використовується запах розшукуваного (досліджуваного предмета) об'єкта, оскільки всі предмети мають запах, особливо біологічні об'єкти (люди, тварини, рослини). Галузь науки криміналістики, яка досліджує природу і механізм утворення запахових слідів, засобів, методів їх виявлення і використання, має назву одорологія. Запахові сліди значно відрізняються від традиційних, насамперед тим, що вони невидимі, не мають усталеної зовнішньої форми, нестандартні за своїми властивостями, а прийоми і засоби виявлення їх дуже специфічні. Так, від звичайних трасологічних слідів вони відрізняються сукупністю фізичних властивостей, які необхідно знати для успішної роботи з їх використання.

Виявлення слідів запаху. При огляді місця події необхідно звертати увагу насамперед на такі об'єкти:

- плями висохлої крові, волосся, кромки нігтів, відокремленні і засохлі без гнильних процесів частинки людського організму (запах на них може зберігатися десятки років);
- особисті речі (поношений одяг і взуття, предмети особистого вжитку (гребінець, носові хустинки, наручні годинники

тощо) – залежно від умов слідоутворення і збереження утримують запахові сліди людини від декількох днів до декількох років;

- знаряддя злочину чи предмети, що знаходилися не менше півгодини в контактi з тілом живої людини (зберігають його запах до 60 годин);

- сліди взуття, ніг (зберігають індивідуальний запах до 10 годин, в зимових умовах - до доби).

Засоби для вилучення запахів і консервації індивідуальних запахів. Повинні бути підготовлені заздалегідь. Нині у практиці застосовуються принаймні три прийоми відділення сліду запаху від його носія: 1) відсмоктування (забір) молекул запаху шприцом; 2) забір молекул запаху безпосередньо ємністю; 3) адсорбування запахового сліду на нейтральний носій [3]. Процедура відбирання запахових слідів відображається у протоколі, зібрані запахові проби повинні бути споряджені бирками з вказівкою дати і часу їх вилучення, за якою справою, матеріал слідоносія, які підписують поняті, і слідчий.

Застосовуючи криміналістичні прийоми, вдається виявити, вилучити, законсервувати молекули запаху і тривалий час зберігати їх придатними до використання. Аналізатором пахучих речовин традиційно виступає службова собака. Експерименти показали, що собаки легко розрізняють за запахом людей, в тому числі членів однієї сім'ї. Неповторність запаху зумовлена генетично, тому індивідуальна складова запаху людини не залежить від її харчування, одягу чи домашньої обстановки. Подальша розробка проблем одорології приведе до можливості особи по запаху та без застосування собак – диференціаторів – шляхом використання спеціальних приборів, розробка принципів дії яких складає компетенцію науки – біоніки, кібернетики та інших галузей знань. Крім того, можливість консервації і тривалого зберігання запахів становить основу для розробки системи одорологічного впізнання. Існування даного виду реєстрації зможе поповнити систему криміналістичних обліків і тим самим створить умови для більш вдалої боротьби із правопорушеннями.

КРИМІНАЛІСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, УЧИНЕНИХ НЕПОВНОЛІТНІМИ АБО ЗА ЇХ УЧАСТЮ

Охріменко С.С., старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії з проблем експертно-криміналістичного забезпечення ННІ №2 НАВС, кандидат юридичних наук.

Реалії сьогодення свідчать про гостру потребу в якісній та ефективній протидії злочинності, у тому числі злочинності неповнолітніх. Зрозуміло, що цей процес передбачає вжиття комплексу заходів, серед яких суттєве значення має якісне розслідування кримінальних правопорушень. Правопорушення, учинені неповнолітніми, мають низку відмінних особливостей, не врахування яких не забезпечує цілеспрямований і диференційований підхід до протидії їм.

Структура кримінальних правопорушень, учинених неповнолітніми, стабільно характеризується такими особливостями: а) вужчим порівняно з дорослими колом діянь, що пояснюється особливим соціальним й правовим статусом неповнолітніх, виконуваними ними соціальними ролями; б) дещо меншою часткою тяжких та особливо тяжких злочинів.

У системі кримінальних правопорушень, учинених неповнолітніми, переважають хуліганські дії і крадіжки (більше 60%), а щодо об'єктів, які входять до "підліткового" асортименту цінностей відносяться: гроші; речі, які звичайно цікаві молоді (мобільні телефони, компакт-диски, модні предмети одягу тощо); кондитерські вироби (шоколад, цукерки, жувальні гумки, безалкогольні напої тощо), а також малогабаритні предмети, що можуть бути швидко реалізовані.

Особа неповнолітнього правопорушника є найбільш ваговою складовою всієї системи елементів криміналістичної характеристики. Так, порівняно зі своїми однолітками неповнолітні правопорушники мають низький культурний рівень, перекручене розуміння понять «товариство», «мужність», яскраво виражені антигромадські погляди, демонструють зневагу до створення

матеріальних й моральних цінностей. Неповнолітні, які учиняють суспільно небезпечні діяння, часто виховуються в неповних або неблагополучних родинах, тікають з дому або залишені без нагляду батьків і педагогів, вони ніде не працюють або перебувають випадковими заробітками, перебувають на профілактичному обліку підрозділів ювенальної превенції Національної поліції. Властиві неповнолітній особі прагнення до самоствердження, бажання бути лідером у групі, поєднані з обмеженими можливостями, можуть специфічно виявлятися в конкретному протиправному діянні. Зокрема, учинення правопорушень проти особистості часто-густо супроводжується безглуздою жорстокістю, заподіянням жертві значної кількості тілесних ушкоджень. Інші категорії кримінальних правопорушень можуть супроводжуватися елементами демонстративності (наприклад, написи на стінах).

Звідси можна стверджувати, що неповнолітні правопорушники становлять своєрідну типологічну групу, відрізняються від дорослих не лише за характером і ступенем суспільної небезпечності учинених діянь, а й за особливостями особи, яка насамперед характеризується недостатньою соціальною зрілістю, незавершеністю інтелектуально-вольового розвитку й ін.

Кримінальним правопорушенням, учиненим неповнолітніми, зазвичай не властива попередня підготовка, а також вжиття заходів з приховування слідів протиправних дій. Це пояснюється тим, що значна кількість учинених ними деліктів має ситуаційний характер і зумовлена певними обставинами, а іноді й спонтанністю (наприклад, через відсутність охорони на об'єкті, перебування потерпілого у стані алкогольного сп'яніння тощо).

Особливе практичне значення для розслідування таких правопорушень має вивчення кореляційних зв'язків способу учинення з такими елементами криміналістичної характеристики, як час, місце, обстановка, в яких прослідковуються події самого діяння в усіх його послідовних фазах.

Слід також зауважити, що неповнолітні під час учинення кримінального правопорушення або після його учинення, як правило, вживають доволі елементарних заходів з приховування

слідів злочинних дій, що зазвичай полягають у знищенні або маскуванні явних слідів злочину на одязі й тілі (замивання плям крові, чищення одягу, приховування викраденого майна у підвалах, на горищах, у споруджуваних або зруйнованих будинках, лісопосадках). Після учиненого протиправного діяння вони намагаються якомога швидше зникнути з місця події. Отже, зафіксувати слідову картину злочину, учиненого неповнолітнім(ми), можна за допомогою проведення відповідних слідчих (розшукових) дій (огляду місця події, різних видів допиту тощо).

Для швидкого та якісного розслідування будь-якого кримінального правопорушення, учиненого неповнолітнім, важливого значення набуває також криміналістичний аналіз особи потерпілого. Це пояснюється тим, що на початковому етапі досудового розслідування доволі часто саме потерпіла особа виступає одним із основних джерел отримання інформації, використання якої сприяє швидкому встановленню причетних осіб.

Таким чином, у межах криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень, учинених неповнолітнім(ми), найбільш значущим елементом є типові властивості особистості суб'єкта діяння, оскільки саме вони визначають вибір підлітками обстановки й способу злочинних дій, предмета посягання, окреслюють мотиви поведінки як на момент реалізації умислу, так й після цього, а також в процесі досудового розслідування.

РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ САМООСВІТИ І САМОВИХОВАННЯ У ПРЕВЕНТИВНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ

Очеретенко Д.С., курсант 112 навчальної групи ННІ №1 НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри філософії права та юридичної логіки **Носенко О.В.**

Самовиховання й самоосвіта стають визначальним фактором соціального та економічного розвитку, вони є актуальними для людей будь-якого віку, адже допомагають людині вдосконалюватися, ефективно використовувати власні можливості, підвищувати якість праці. Стимулювати людину до самовиховання й самоосвіти є важливим завданням процесу виховання. Спеціально організоване здобуття освіти в межах освітнього закладу не може тривати вічно, а з огляду на збільшення кількості наукової інформації у тригонометричній прогресії, прискорення процесу старіння освіти через стрімку появу нових знань і технологій, - запорукою постійного розвитку людини може стати її діяльність з керівництва власним розвитком, зокрема його ключовими складниками – самовихованням і самоосвітою.

Стосовно взаємозв'язку самоосвіти і самовиховання потрібно відмітити, що в самоосвіті завжди присутнє самовиховання. Індивід, займаючись самостійно, в той же час і виховує себе. Чим частіше і плідніше він включатиметься в самоосвітню діяльність, тим скоріше він підніме свій професійний і духовний рівень, тобто від нього самого залежить його розвиток.

Розглядаючи самоосвіту з точки зору соціологічного підходу, її можна визначити як вид вільної діяльності особистості (соціальної групи), що характеризується вільним вибором занять, пов'язаних з підвищенням культурного, освітнього, професійного, наукового рівнів і направлених на задоволення її духовних потреб, а також реалізацію потреб в соціалізації і самореалізації в процесі професійної діяльності.

Також варто відмітити важливу роль правового самовиховання, стрижневою ознакою якого є «спрямованість на

формування високого рівня правосвідомості і правової культури студентів, що ґрунтуються на цінностях громадянського суспільства».

Самоосвіта та самовиховання, як різновиди діяльності, мають свою структуру: мотиви, цілі, засоби, технології, які в свою чергу є похідними від мотивів, цілей, засобів і технологій основної професійної діяльності працівників поліції. У зв'язку з цим, самоосвіта та самовиховання по відношенню до професійної діяльності можуть виконувати адаптивну, продуктивну та, зокрема, превентивну функції у взаємодії поліції з громадськістю.

Із прийняттям нового Закону «Про Національну поліцію» одним із стратегічних напрямів діяльності поліції визнано превенцію (роз'яснювально-превентивну діяльність). Доцільність превенції вельми очевидна. У разі переконання особи та усуненні її злочинних задумів, при вдалому відведенні її від злочинних намірів ніякої потреби у провадженні форм ОРД немає. Така роз'яснювально-інформативна, профілактично-попереджувальна робота поліції передбачає її тісну співпрацю з громадянами на засадах партнерства, про що йдеться в статті 11 Закону України «Про Національну поліцію», присвяченій такому принципу діяльності поліції як взаємодія з населенням на засадах партнерства. Досягти реалізації цієї функції поліції дозволяє не тільки чітке усвідомлення працівниками ОВС законодавства України (завдання освіти), але й необхідність володіння переконливим спілкуванням, бути прикладом чи зразком дотримання норм права, - критерієм гармонійних взаємовідносин у суспільстві (завдання самоосвіти та самовиховання).

Отже, формування високого рівня професійної культури працівників органів внутрішніх справ можливе лише за умов постійної професійної діяльності, регулярної взаємодії у соціокультурному середовищі, залучення до системи неперервної професійної освіти і активного професійного самовдосконалення.

МОЖЛИВОСТІ ПОРОЕДЖЕОСКОПІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ТА ЇЇ ВИКОРИСТАННЯ У РОЗСЛІДУВАННІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Павліченко І.Б., здобувач вищої освіти 3-го курсу ННІ №1 НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри криміналістики та судової медицини, кандидат юридичних наук **Патик Л.Л.**

Першим звернув увагу на пори, які відображаються в слідах рук, відомий криміналіст Едмон Локар. Пори привернули увагу вченого під час вивчення додаткових ознак в будові узорів, які б дозволили провести ідентифікацію при недостатній кількості деталей – ознак. Крім пор, у слідах відображаються також виступи та впадини – невеликі нерівності на бокових краях папілярних ліній. Першим можливість їх використання для ідентифікації особи обґрунтував український вчений Г. Л. Грановський у 1952 році.

Передусім в пороеджеоскопічному дослідженні для ідентифікації особи як окремі ознаки будови папілярних ліній використовують не самі пори, а особливості будови пор та особливості їх розміщення на гребенях папілярних ліній, на дні яких є отвори потових залоз.

Основні принципи дослідження: 1) глибоке і ретельне дослідження слідів у цілому, окремих ознак папілярних узорів і папілярних ліній, які в них відобразилися, а також їх мікрорельєфу; 2) аналіз особливостей будови папілярних ліній, оцінка їх сукупності при вирішенні питання щодо придатності слідів для ідентифікації особи; 3) проведення за елементами мікрорельєфу папілярних ліній порівняльного дослідження слідів зі зразками відбитків (відтисків) папілярних узорів особи, яку перевіряють, та встановлення між ними збігу або розбіжності.

Об'єктами дослідження пороеджеоскопічної експертизи є: 1) сліди рук (ступень босих ніг), папілярні узори яких обмежені за своїми розмірами та містять недостатню для ідентифікації особи кількість окремих ознак; 2) зразки відбитків рук, ступень босих ніг.

Дослідження у межах пороеджеоскопічної експертизи проводять у такі стадії:

1) попереднє дослідження (необхідність у проведенні пороеджеоскопічної експертизи виникає на стадії визнання сліду непридатним для ідентифікації особи за сукупністю загальних та окремих ознак будови папілярного узору);

2) роздільне дослідження (полягає у виявленні та вивченні традиційних загальних, окремих ознак, окремих ознак мікрорельєфу папілярних ліній та формуванні висновку про придатність сліду для ідентифікації).

3) отримання зразків для порівняльного дослідження (дактилокарта, яку надають для порівняльного дослідження має бути якісною, дактилоскопіювання має бути проведено відповідно до вимог, що висувається до такого виду відібрання зразків);

4) порівняльне дослідження (на цій стадії здійснюють пошук потрібної ділянки на порівнювальних зразках і порівнюють окремі ознаки сліду та особливості будови пор і контурів папілярних ліній, виявлених при вивченні сліду, з однойменними ознаками відбитків);

5) оцінка результатів дослідження (оцінку збігів проводять за максимально можливою кількістю параметрів ознак, що збігаються, враховуючи при цьому різний ступінь варіативності цих параметрів при відображенні ознак у слідах);

6) формулювання висновку експерта та оформлення результатів експертного дослідження (висновок експерта з пороеджеоскопічного дослідження слідів папілярних узорів, формулюється в категоричній формі: збігається слід з відбитком чи ні).

Підводячи підсумки варто зазначити, що головною особливістю пороеджеоскопічного дослідження слідів папілярних узорів є те, що деталі будови папілярних узорів у слідах наявні в обмеженій кількості і мають іншу якість: вони є загальними ознаками, а окремими ознаками, які індивідуалізують слід, будуть особливості пор та будови країв папілярних ліній; іншими словами, деталі папілярних узорів при пороеджеоскопічному дослідженні є

орієнтирами, відправними точками для подальшого ідентифікаційного дослідження за мікроознаками.

ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ ПОЧАТКУ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Перушко М.О., курсант 205 навчальної групи ННІ №1 НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри кримінального процесу, кандидат юридичних наук, доцент **Хабло О.Ю.**

Початок досудового розслідування є важливим етапом кримінального провадження. А тому, під час прийняття Кримінального процесуального кодексу (далі – КПК) України в 2012 році законодавець мав би з особливою увагою підійти до регламентації цього процесуального інституту.

Разом з цим, скасування інституту порушення кримінальної справи як певної гарантії обґрунтованості кримінального переслідування було неоднозначно сприйнято науковцями й практиками. Окремі з них надали позитивну оцінку цим кримінальним процесуальним новелам і вважають їх кроком уперед, інші висловлюються більш стримано або відверто критично. Зокрема, А.Ф. Волобуєв убачає в цьому руйнацію не лише власне теоретичних конструкцій, а й певного алгоритму діяльності органів досудового розслідування та оперативно-розшукових підрозділів, який складався протягом багатьох десятиріч, де перевірка заяв і повідомлень була своєрідним «фільтром» для хибних і помилкових заяв. Більше того, на переконання науковця, у суспільстві, де постійно виникають соціальні конфлікти, сторони яких часто намагаються залучити правоохоронні органи й використати їх можливості для досягнення своєї не завжди законної мети, спрощений механізм запуску кримінального переслідування є недопустимим.

Відповідно до ч.1 ст. 214 КПК України, слідчий, прокурор невідкладно, але не пізніше 24 годин після подання заяви, повідомлення про кримінальне правопорушення або після самостійного виявлення ним з будь-якого джерела обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення, обов'язково повинен вносити відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань та розпочати розслідування. Насамперед, слід відмітити, що інформація про вчинене діяння, передбачене законом України про кримінальну відповідальність або підготовку до нього приймається від громадян, службових осіб, підприємств, організацій, установ в усній, письмовій чи в іншій формі. Очевидно, що в кримінальному процесуальному законі має бути закріплена певна, хоч і проста, але ефективна процедура прийняття та фіксації отриманої інформації з метою запобігання безпідставному початку досудового розслідування. На жаль, цього ст. 214 КПК України не передбачає.

Реалізація положень ст. 214 КПК призводить до того, що тільки поліція зобов'язана провести повне розслідування понад 3 млн. матеріалів кримінальних проваджень.

Визначений КПК України порядок початку досудового розслідування також не передбачає прийняття відповідного процесуального рішення у формі постанови слідчого або прокурора, що не узгоджується з частиною третьою статті 110 КПК, згідно з якою рішення слідчого приймаються саме у формі мотивованої постанови. Окрім того, відсутність формального початку кримінального провадження у формі постанови також робить неможливим оскарження факту його порушення.

Відповідно до положень ст. 214 КПК України ініціювання кримінально-процесуальної діяльності покладається на особу, яка звертається із заявою чи повідомленням. Вбачається, що такий порядок є надто спрощеним. Досудовому розслідуванню має передувати перевірна діяльність компетентних органів та осіб, результати якої повинні бути формалізовані у відповідному процесуальному документі: постанові про початок або про відмову в початку досудового розслідування. Вважаємо, що на етапі

ініціювання досудового розслідування необхідно запровадити своєрідний процесуальний «фільтр», завдяки якому кримінальне провадження буде розпочинатися за діями, які дійсно мають ознаки кримінального правопорушення.

Отже, є необхідність вдосконалення процесуального порядку початку досудового розслідування. А тому, підтримуємо вчених, які пропонують в КПК України передбачити:

1) більш детальну регламентацію порядку прийняття, реєстрації заяв, повідомлень та іншої інформації про діяння, передбачені законом України про кримінальну відповідальність;

2) встановити строки їх розгляду (але не менше 10 діб);

3) передбачити можливість перевірки заяв і повідомлень і визначити процесуальні засоби такої перевірки;

4) передбачити обов'язок службових осіб приймати процесуальне рішення шляхом винесення постанови слідчим або прокурором про початок досудового розслідування або у відмові його;

5) визначити обставини, що виключають досудове розслідування;

6) передбачити право на оскарження до прокурора і слідчого судді рішень про початок досудового розслідування або про відмову в ньому.

У результаті, чітка правова регламентація процесуальної діяльності саме на першому етапі досудового провадження є передумовою законності і обґрунтованості подальшого розслідування та судового розгляду справи, тобто є однією з гарантій ефективного виконання завдань кримінального провадження, визначених у ст. 2 КПК України.

УЧАСТЬ СПЕЦІАЛІСТА У ПРОВЕДЕННІ ОГЛЯДУ МІСЦЯ ПОДІЇ: ПРАВОВІ Й ТАКТИЧНІ АСПЕКТИ

Пилипчук Е.О., здобувач вищої освіти 3-го курсу ННІ №1 НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри криміналістики та судової медицини, кандидат юридичних наук **Патик Л.Л.**

Участь спеціаліста у проведенні огляду місця події регулюється такими нормативно-правовими документами як:

1) Інструкції про порядок залучення працівників органів досудового розслідування поліції та Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України як спеціалістів для участі в проведенні огляду місця події, затверджена Наказом МВС України № 1339 від 03.11.2015 р.;

2) Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. (ст.ст. 237, 238).

Інструкція про порядок залучення працівників органів досудового розслідування поліції та Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України як спеціалістів для участі в проведенні огляду місця події створена з метою організації порядку належного техніко-криміналістичного забезпечення огляду місця події органами досудового розслідування поліції та Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України, та визначає порядок залучення працівників органів досудового розслідування поліції (інспекторів-криміналістів) та Експертної служби МВС на спеціалізованій пересувній лабораторії на стадії досудового розслідування, а також обов'язки та повноваження працівників як спеціалістів під час проведення огляду місця події.

Участь спеціаліста при проведенні огляду полягає у збиранні криміналістично значущої інформації – виявленні, фіксації та вилученні слідової інформації та різних об'єктів, що дозволяють в сукупності з іншими доказами зробити висновок про механізм події в деталях.

Під час загального огляду спеціаліст спільно зі слідчим визначають межі та порядок проведення огляду, залучені спеціалісти консультують слідчого з питань, що потребують відповідних спеціальних знань і навичок щодо порядку та особливостей пакування слідів та об'єктів-слідоносіїв, можливості дослідження виявлених слідів, об'єктів, речей, документів; після чого спеціаліст здійснює вибір позиції для оглядової та орієнтуючої фотозйомки, фіксує місце події за допомогою фото-та відеотехніки.

Після отримання доручення слідчого на проведення динамічної стадії ОМП спеціалісти визначають алгоритм пошуку доказів (слідів, речей, документів) і методи їх виявлення.

Під час проведення пошуку та виявлення слідів спеціалісти використовують, насамперед, неруйнівні методи, а в разі недосягнення позитивного результату – руйнівні методи виявлення слідової інформації.

Отже, участь спеціаліста в огляді місця події має багато особливостей, які регулюються на законодавчому рівні. Нормативно-правові акти регулюють не лише сам процес залучення спеціаліста до цієї слідчої (розшукової) дії, а й прийоми і методи, якими він повинен керуватися у своїй діяльності. Успішне дослідження обставин правопорушення під час огляду місця події дає змогу органам досудового розслідування отримати інформацію для подальшого дослідження кримінального провадження та обрання доцільних напрямів розслідування.

ВИСНОВОК ЕКСПЕРТА: ЗМІСТ ТА ЗНАЧЕННЯ

Поліщук А.С., здобувач освітнього ступеня магістр ННІ № 1НАВС.

Науковий керівник: професор кафедри кримінального процесу, доктор юридичних наук **Письменний Д.П.**

Висновок експерта відповідно до ч. 2 ст. 84 КПК України є важливим, самостійним джерелом доказів, яке істотно відрізняється від інших тим, що має особливий порядок формування, перевірки та оцінки його доказового значення.

Серед українських та зарубіжних вчених, які присвятили свої праці питанням методології наукового пізнання, доказування та використання висновку експерта як джерела доказів у кримінальному судочинстві є Л.Е. Ароцкер, Т.В. Авер'янова, С.С. Бнукова, Р.С. Белкін, М.П. Климчук, Н.І. Клименко, М.В. Костицький, М.М. Михеєнко, Г.О. Матусовський, С.М. Стахівський, М.С. Строгович, М.М. Салтевський, В.Д. Юрчишин та інші.

У частині 1 ст. 101 КПК України зазначається, що висновок експерта – це докладний опис проведених експертом досліджень і зроблені за їх результатами висновки, обґрунтовані відповіді на запитання, поставлені особою, яка залучила експерта, або слідчим суддею чи судом, що доручив проведення експертизи».

Специфічність висновку експерта підтверджується тим, що експерт проводить дослідження та обґрунтовує свої висновки на підставі спеціальних знань у тій чи іншій галузі науки, техніки, мистецтва, ремесла. На практиці висновок експерта в силу своїх специфічних рис, а саме використання спеціальних наукових знань, сприймається суб'єктами оцінки як особливий вид доказів. Як зазначає Семченко Н.М. слідчі, судді надають преюдиційне значення висновку експерта, особливо, якщо експертом була особа, що має тривалий стаж роботи у державній судово-експертній установі, вчений ступінь та має відповідно високий авторитет.

Іншу точку зору висловлено в постанові Пленум Верховного Суду України в «Про судову експертизу в кримінальних і цивільних

справах» від 30 травня 1997 р. № 8,(п. 8, 13), в якій суд роз'яснив, що при дослідженні висновку експерта суди повинні виходити з того, що згідно зі ст. 67 КПК висновок експерта не має наперед встановленої сили та переваги над іншими джерелами доказів, підлягає перевірці й оцінці, за внутрішнім переконанням суду, яке має ґрунтуватися на всебічному, повному й об'єктивному розгляді всіх обставин справи у сукупності. Не слід надавати перевагу висновку експерта лише тому, що експертизу проведено комісією, повторно, експертом авторитетної установи або тим, який має більший досвід експертної роботи тощо.

Норми процесуального права, що регламентують проведення експертизи, визначають не лише мету, порядок, межі таких досліджень, а й взаємні права та обов'язки слідчого, прокурора, слідчого судді, інших учасників процесу, а також експерта у зв'язку з проведенням ним досліджень.

Експерт дає висновок від свого імені й несе за нього особисту відповідальність. Висновок експерта надається в письмовій формі, але кожна сторона має право звернутися до суду з клопотанням про виклик експерта для допиту під час судового розгляду для роз'яснення чи доповнення його висновку.

Згідно з вимогами ст. 102 КПК України, у висновку експерта повинно бути зазначено:

1) коли, де, ким (прізвище, ім'я, по батькові, освіта, спеціальність, свідоцтво про присвоєння кваліфікації судового експерта, стаж експертної роботи, науковий ступінь, вчене звання, посада експерта) та на якій підставі була проведена експертиза;

2) місце і час проведення експертизи;

3) хто був присутній при проведенні експертизи;

4) перелік питань, що були поставлені експертові;

5) опис отриманих експертом матеріалів та які матеріали були використані експертом;

6) докладний опис проведених досліджень, у тому числі методи, застосовані у дослідженні, отримані результати та їх експертна оцінка;

7) обґрунтовані відповіді на кожне поставлене питання.

У висновку експерта обов'язково повинно бути зазначено, що його попереджено про відповідальність за завідомо неправдивий висновок та відмову без поважних причин від виконання покладених на нього обов'язків.

Якщо при проведенні експертизи будуть виявлені відомості, які мають значення для кримінального провадження і з приводу яких не ставилися питання, експерт має право зазначити про них у своєму висновку. Висновок підписується експертом.

Як зазначає В.Д. Юрчишин, висновок експерта, як і будь-який інший доказ, підлягає оцінці з боку слідчого і суду. Як зазначає В.Д. Юрчишин оціночна діяльність зазначених суб'єктів полягає в перевірці процесуального порядку підготовки, призначення і проведення експертизи; в перевірці повноти висновку; оцінці наукової обґрунтованості висновку; встановленні належності й допустимості доказових фактів, установлених у процесі експертного дослідження, та їх місця в системі інших доказів у провадженні.

Отже, висновок експерта є самостійним процесуальним джерелом доказів, яке не має ніяких переваг у доказовому значенні перед іншими процесуальними джерелами. Він підлягає ретельній перевірці й оцінці на загальних підставах. Особливість цього процесуального джерела полягає в тому, що висновки експерта ґрунтуються на спеціальних знаннях, якими не володіють працівники органів досудового розслідування та судової влади. В будь-якому випадку відомості, що містяться у висновку експерта, можуть бути покладені в основу обвинувачення чи виправдання лише в сукупності з іншими доказами, наявними в кримінальній справі.

ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПІДОЗРУ

Прибильська О.С., здобувач освітнього ступеня магістр ННІ №2 навчальної групи № 8 НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри кримінального процесу НАВС **Мельник О.В.**

Історія становлення інституту «повідомлення про підозру» свідчить про те, що подібні положення містилися й у нормативно-правових актах, що діяли іще до набуття Україною незалежності, зокрема, у Статуті кримінального судочинства 1864р., першому республіканському КПК 1922 р. тощо. Проте низький освітній рівень поліцейських чиновників, панування інквізиційного процесу, що наділяв їх великою владою й позбавляв підозрюваного (обвинуваченого) будь-яких прав, негативно пливало на стан досудового провадження того часу.

У чинному КПК процедурі повідомлення про підозру присвячена ціла глава – 22, таким чином підкреслюється значимість цього інституту. До того ж, законодавець приділяє особливу увагу йому в зв'язку з тим, що з моменту повідомлення про підозру в скоєнні кримінального правопорушення кримінальна процесуальна діяльність переходить до нового етапу кримінального провадження – початку притягнення до кримінальної відповідальності.

Повідомлення про підозру займає особливе місце в структурі досудового розслідування. Воно підводить підсумок проведеної до того часу роботи, зібраним доказам, у більшості визначає подальше спрямування кримінального провадження і є початковим моментом притягнення до кримінальної відповідальності.

Даний акт означає появу в кримінальному судочинстві нового учасника процесу – підозрюваного. Підозрюваний є центральною фігурою у кримінальному процесі, навколо якої концентруються процесуальні дії органів досудового розслідування, прокурора, суду та інших учасників процесу.

Теоретичні і практичні питання, пов'язані з повідомлення особи про підозру, є фактично новим інститутом в юридичній літературі. Разом з цим, проблема обґрунтованості повідомлення особи про підозру на стадії досудового розслідування, суворого дотримання законності при реалізації цього є дуже актуальною.

Повідомлення особі про підозру – це одне із важливих процесуальних рішень, яке приймає прокурор або слідчий за погодженням з прокурором до закінчення розслідування у кримінальному провадженні. В цьому процесуальному рішенні на основі доказів, зібраних у ході проведення досудового розслідування, конкретна особа набуває статусу підозрюваного.

Важливу роль у вирішенні питання про наявність достатніх доказів для повідомлення особи про підозру відіграє внутрішнє переконання слідчого у винуватості цієї особи.

З моменту винесення повідомлення особи про підозру між слідчим і підозрюваним виникають певні кримінально-процесуальні правовідносини.

Слідчий складаючи повідомлення особи про підозру, викладає в ній свою власну думку про винуватість особи, яка склалася у нього на підставі оцінки тих доказів, що є в справі на момент прийняття такого рішення. І наявність цього акту ще не означає офіційного визнання особи винуватою від імені держави. Висновок про винуватість хоч і є офіційним але все ж таки це особиста (суб'єктивна) думка слідчого про наявність підстав покладення на певну особу кримінальної відповідальності згідно конкретної кримінально-правової норми.

Підозрюваний, відповідно до принципу презумпції невинуватості, вважається невинуватим до того часу, доки його винуватість не доведена у встановленому законом порядку.

Висновок слідчого про наявність достатніх доказів для повідомлення особи про підозру представляє собою результат оцінки визначеної сукупності доказів. А докази повинні оцінюватися не інакше як за внутрішнім переконанням.

Слідчий має бути впевненим в достовірності висновку про винуватість особи, яка повідомляється про підозру. Це означає, що

слідчий повинен мати тверду впевненість в правильності свого висновку, рішучість зафіксувати його у обвинувальному акті, та готовність відстоювати його перед вищестоящими контролюючими та наглядовими інстанціями, нести за нього відповідальність.

Яка кількість доказів і яких саме потрібно для повідомлення особи про підозру, попередньо визначити неможливо. Ніякі докази для слідчого не мають наперед встановленої сили відповідно до ст. 17 КПК України. У кожному кримінальному провадженні питання про достовірність доказів для правильного висновку про винуватість особи потрібно вирішувати виходячи з конкретних обставин кримінального провадження.

Властивість достатності доказів у кримінальному судочинстві є вимогою, що виражається в наявності такої системи належних, допустимих, достовірних доказів, що отримана в результаті всебічного, повного й неупередженого дослідження обставин кримінального провадження та всієї сукупності зібраних у ньому доказів, і яка достовірно встановлює всі обставини, що утворюють предмет доказування. Достатність становить собою системну властивість доказів, компонентами якої є: логічна послідовність, однозначність висновків, погодженість і несуперечність доказів і встановлених обставин, стійкість знання (незмінність у разі виникнення сумнівів з приводу одного з доказів), повнота встановлених обставин предмета доказування.

Слідчий, прокурор або інша уповноважена службова особа (службова особа, якій законом надано право здійснювати затримання) зобов'язані невідкладно повідомити підозрюваному про його права.

Після повідомлення про права слідчий, прокурор або інша уповноважена службова особа на прохання підозрюваного зобов'язані детально роз'яснити кожне із зазначених прав.

МОЖЛИВІ СПОСОБИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ З КОНТРАБАНДОЮ В УКРАЇНІ

Приходько Т.В., курсант 318 навчальної групи ННІ №1 НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри кримінального права, кандидат юридичних наук **Олійник О.С.**

До однієї з найкриміналізованіших в Україні на сьогодні відноситься сфера зовнішньоекономічної діяльності. Найбільшу суспільну небезпеку у сфері зовнішньоекономічної діяльності представляє контрабанда. Під контрабандою в законодавстві України розуміється переміщення певних предметів через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю. Зазначені норми розташовані в чинному Кримінальному кодексі України у розділі VII - "Злочини у сфері господарської діяльності"(ст. 201) та у розділі XIII - "Злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, прекурсорів та інші злочини проти здоров'я населення" (ст. 305).

Сьогодні можна виділити причини, що породжують виникнення контрабанди:

1. Недосконалість митної політики;
2. Неefективність митних тарифів (вибірковість, неоднорідність, диференціація ставок);
3. Завантаженість ситуації на митниці;
4. Відсутність належного підбору персоналу і виховної роботи;
5. Недостатність технічних засобів здійснення огляду;
6. Велика кількість документів, необхідних для проходження вантажу через кордон.

Протидія контрабанді вимагає комплексного підходу до рішення існуючих проблем. Перш за все, держава повинна створити умови для зацікавленості суб'єктів господарської діяльності в легальному проходженні вантажів і товарів через кордон.

З метою покращення роботи із забезпечення митної служби висококваліфікованими кадрами затверджено Концепцію підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації посадових осіб Державної митної служби України на 2005-2010 рр..

Проте заходів, що вживаються, явно недостатньо і вони не мають системного характеру.

Створення у великих транспортних вузлах (природно, за наявності відповідної наукової бази) координаційних науково-дослідних центрів по боротьбі з контрабандою дозволить за достатньо короткий термін отримати такі результати:

- зниження рівня контрабанди при експортно-імпортних операціях;
- скорочення часу очікування митного огляду і в цілому - транзитного часу перевезення вантажів;
- підвищення рівня економічної безпеки і зниження рівня шахрайства і злочинності на транспорті;
- посилення транзитної репутації Української держави;
- збільшення бюджетних надходжень від митних зборів;
- підвищення економічної ефективності зовнішньоекономічних зв'язків України і транзиту вантажів інших країн через її територію.

ВИМОГИ ДО УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Прохоренко К.Я., студентка факультету № 2 ННІ № 4 НАВС.

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент кафедри управління та роботи з персоналом Національної академії внутрішніх справ **Пелагеша О.Г.**

Управлінські рішення акумулюють у собі весь комплекс розумових, організаційних, технічних, тактичних, юридичних та ін. операцій. Вони відображають та закріплюють не тільки державну волю, але й результат її засвоєння, відповідність політичним, правовим та моральним засадам і принципам як самих органів, так і тому соціальному середовищу, в якому вони підготовлюються, приймаються та реалізуються. Отже, встановлюючи перелік вимог, які висуваються до змісту і форми управлінських рішень, необхідно серед них виділити не тільки загальні, які характерні для будь-яких управлінських рішень, а і ті, які притаманні саме до управлінських рішень в діяльності органів Національної поліції.

В науковій літературі до загальних вимог, які висуваються до управлінських рішень, як до правових, так і до не правових, нормативних та індивідуальних, як правило, відносять такі, як: законність та обґрунтованість. Однак, існують й інші судження науковців щодо віднесення тих чи інших вимог до управлінських рішень, які, попередньо зводяться у певні групи, або подаються безсистемно.

Так, В.В. Конопльов, серед вимог, які висуваються до управлінських рішень відносить такі, як: чіткість, зрозумілість для виконавців, конкретність та підконтрольність.

С.В.Петков виділяє три групи вимог, які висуваються до управлінських рішень: 1) вимоги, які відносяться до розробки і

прийняття управлінських рішень; 2) вимоги до вступу їх у дію; 3) вимоги до змісту і форми управлінського рішення.

На думку, В.М. Плішкіна, для того щоб прийняте управлінське рішення керівника було найбільш ефективним, воно повинно відповідати ряду вимог: бути науково обґрунтованим, законним, актуальним, реальним, конкретним, несуперечливим, своєчасним, інформативним.

Розглянемо загальні вимоги до управлінських рішень.

Перша вимога, це законність управлінських рішень в діяльності органів Національної поліції визначено як неухильне дотримання та виконання суб'єктами їх підготовки та прийняття усіх передбачених законодавчими та підзаконними нормативно-правовими актами матеріальних та процедурних вимог.

Наступна вимога, це обґрунтованість, під якою ми розуміємо необхідність виявляти, ретельно та об'єктивно вивчати всі факти, що відносяться до справи; недоведені та сумнівні факти не повинні прийматися до уваги.

Вимога об'єктивності управлінських рішень органів Національної поліції передбачає повне, всебічне й об'ємне дослідження проблемної ситуації. Ця вимога полягає в чіткому уявленні об'єктивних закономірностей, обліку наявних можливостей, дійсного стану суспільних процесів, вона спрямована проти суб'єктивізму й волюнтаризму, свавільних рішень, поспішних дій, які слабко враховують реальні ситуації й суперечні процеси.

Вимога гласності (відкритості) управлінських рішень в діяльності органів Національної поліції передбачає забезпечення доступності обговорювання й компетентної участі всіх зацікавлених суб'єктів в його прийнятті на основі широкої інформованості і врахування громадської думки. Гласність включає правдиву, своєчасну і широку інформацію про дійсний стан справ, є вираженням довіри й поваги до людей, їх здатності розібратися в

поточних подіях, виробити правильне рішення, свідомо брати участь в його здійсненні.

Вимога комплексності управлінських рішень в діяльності органів Національної поліції полягає у тому, що під час їх розробки та прийняття необхідно враховувати всі аспекти: технологічні, економічні, соціальні, ідеологічні, психологічні, організаційні, політичні. Комплексність означає, що управлінське рішення має охоплювати весь об'єкт управління, всі сфери його діяльності, всі напрямки розвитку.

Тепер розглянемо спеціальні вимоги, яким повинні відповідати управлінські рішення в діяльності органів Національної поліції. Так, вимога актуальності означає, що управлінське рішення насамперед повинно розв'язувати найбільш важливі, істотні для органів Національної поліції проблеми і питання, як зовнішньо-адміністративні, так і у внутрішньо-організаційні, тобто такі, розв'язання яких створить умови для більш ефективного функціонування системи в цілому і окремих її елементів.

Серед додаткових вимог управлінських рішень доцільно назвати і таку, як наступність, сутність якої полягає у тому, що управлінські рішення в діяльності органів Національної поліції мають містити цільові установки та заходи, які забезпечують виконання їх основних завдань. Звідси, в управлінських рішеннях окремих підрозділів і служб поліції, загальні завдання повинні трансформуватись у спеціальні, тобто ті, які пов'язані із специфікою їх діяльності[8].

Вмотивованість характеризує управлінське рішення із боку його зовнішнього виразу. Про мотивоване управлінське рішення можна говорити в тому випадку, коли його зміст виражений зовні таким чином, що усне формулювання передає відомості не тільки про підсумкові висновки органу чи особи, що прийняли рішення, але й про основи цих висновків. Висловлюючи рішення вмотивовано,

суб'єкт управління відкриває доступ до своїх інтелектуально-вольових операцій, що у свою чергу, надає управлінському рішенню велику переконливість.

Однією із додаткових вимог, які висуваються до управлінських рішень в діяльності органів Національної поліції є їх визначеність, тобто переконаність в їх законності, достовірності, обгрунтованості та доцільності. Поліцейські не повинні ставити під сумнів достовірність своїх управлінських рішень. Тому не припустимо вживати під час доведення управлінських рішень до виконавців такі слова, як: „не знаю”, „можливо”, „мабуть” та ін.

Серед додаткових вимог, яким повинне відповідати управлінське рішення ми відносимо його зрозумілість. Рішення органу Національної поліції чи посадової особи поліції повинно бути в ідеалі зрозуміле найширшим верствам населення, що не мають ніякої спеціальної юридичної чи правоохоронної підготовки. Зрозумілість рішення залежить у кінцевому рахунку від зрозумілості окремих слів, речень, систем речень, у яких відображаються міркування суб'єкта його прийняття.

Така вимога, як цілеспрямованість означає необхідність наявності в кожному управлінському рішенні мети, яка відповідає стратегічним планам і завданням розвитку органів Національної поліції.

Кількісна і якісна визначеність полягає у тому, що управлінське рішення покликане передбачати досягнення певних результатів, які виражаються в кількісних і якісних показниках.

Оптимальність, як вимога управлінських рішень означає необхідність вибору такого варіанта управлінського рішення, який би найбільш повно задовольняв вимоги усіх заінтересованих осіб.

В органах Національної поліції прийняття рішення часто здійснюється в умовах дефіциту часу та інформації, постійно змінюваних умов оперативної обстановки. Тому тут на перший план

виступає вимога своєчасності прийняття управлінських рішень в діяльності органів Національної поліції. Своєчасність, полягає у правильному визначення часу для підготовки і прийняття управлінського рішення. Своєчасність управлінського рішення в діяльності органів Національної поліції означає те, що воно повинно прийматися з урахуванням стану і розвитку як суб'єкта, так і об'єкта управління з урахуванням конкретних умов і бюджету часу для виконання поставлених завдань. Своєчасність прийняття рішення залежить від вміння керівника правильно орієнтуватися в обстановці, осмислювати події і приймати його тільки тоді, коли воно дійсно назріло. Запізнення з прийняттям рішення, також як і його передчасне прийняття, прагнення обігнати події в рівній мірі є шкідливими, вони породжують формалізм і роблять рішення нездійсненним.

Сутність такої додаткової вимоги, як гнучкість означає, що формулювання кожного управлінського рішення повинно передбачати можливість виявлення творчої активності виконавців, ініціативи, пошуку ефективних шляхів вирішення колективних завдань. Гнучкість управлінських рішень в діяльності органів Національної поліції обґрунтована в першу чергу, частою зміною оперативної обстановки. Саме гнучкість управлінських рішень зменшує небезпеку втрат, які викликані несподіваними обставинами. У той же час необхідно пам'ятати, що гнучкість управлінських рішень можлива тільки в певних межах, які визначають сутність іншої вимоги – доцільності.

Вимога конкретності управлінського рішення полягає у чіткому, ясному формулюванні цілей, завдань і шляхів та засобів їх досягнення. Конкретність означає, що будь-яке управлінське рішення в діяльності органів Національної поліції має бути сформульоване однозначно, щоб було ясно хто є організатором виконання, хто є виконавцем, в які строки має бути виконане

рішення. Чим конкретніше управлінське рішення, тим більші гарантії його успішної та повної реалізації.

Несуперечливість, як одна із вимог, які висуваються до управлінських рішень передбачає, насамперед, змістовну його несуперечливість, тобто єдність поставлених у рішенні завдань, методів та засобів їх реалізації. Іншими словами, кожне поставлене завдання повинно бути підкріплене конкретними заходами щодо його вирішення.

Належне інформаційне забезпечення, як одна із вимог управлінських рішень, полягає у своєчасності виявлення проблем, встановленні причин їх виникнення. Воно дає можливість обґрунтувати мету, шляхи та засоби її досягнення, оперативно регулювати процес реалізації рішення. Управлінське рішення буде результативним і дійовим, якщо воно містить оптимальний обсяг інформації, який забезпечує його ефективність[3].

Таким чином, загальним напрямком підвищення ефективності управлінських рішень в діяльності органів Національної поліції є досягнення відповідності їх змісту встановленій формі, щоб у процесі контролю за правильним і своєчасним виконанням прийнятих управлінських рішень досягалася відповідність фактичного стану суспільних відносин тим завданням, які поставлені перед органами Національної поліції.

ЕВТАНАЗІЯ: ДИСКУРС ПРАВОВОЇ ЛЕГІТИМАЦІЇ ТА СУСПІЛЬНІ КОНТРАРГУМЕНТИ

Радич Д.С., курсант 111 навчальної групи НАВС.

Науковий керівник: викладач кафедри філософії права та юридичної логіки **Стус В.І.**

На рубежі XIX-XX філософ Ф.Ніцше висуває принцип «переоцінки цінностей» як стратегію перегляду моральних основ буття західноєвропейської цивілізації. На межі XX-XXI світ переживає нову потужну ревізію моральних і духовних орієнтирів суспільства, що породжена розвитком «поколінь» прав людини, біоетики, моралі, прогресом медичних технологій, правових комунікацій, медичного права. Проблема евтаназії як складова біоетичної свідомості вкорінена в проблеми життя та смерті, сенсу людського існування, вільного вибору незалежної унікальної особистості та поваги до нього, ролі страждання у житті людини, сучасної сутності гуманізму та ідеї соціальної держави, призначення людини як такої, можливості права як соціального регулятива втручатися у питання, які ще сторіччя тому однозначно вважались прерогативою Бога. Отже, осмислення проблеми евтаназії актуалізує так звані вічні питання філософії, оскільки на кожному цивілізаційному етапі свого розвитку людство продукує новітні відповіді на виклики часу.

У зарубіжній літературі активним є обговорення проектів та запровадження законодавчих ініціатив щодо застосування біоетичних принципів в практичну медицину для інкурабельних пацієнтів. Особливе місце має осмислення проблематики легалізації евтаназії по відношенню до дитини. Проте кожна держава ставить до вирішення даної проблеми, виходячи зі своїх історичних традицій, політичних і релігійних принципів. Дослідження, проведені у 17 країнах Європи, які охоплювали 4000 невиліковних хворих, показали, що частка випадків припинення підтримки життєво важливих функцій організму серед загальної чисельності

летальних випадків у країнах Скандинавії у 1,38 рази вище, ніж у країнах Центральної Європи, та у 2,6 рази вище, ніж у країнах Південної Європи. Таким чином, еутаназія розглядається в цих країнах як невід'ємна частина паліативної допомоги, що спрямована на покращення якості життя пацієнта і його родини, які зіткнулись з проблемою невиліковної хвороби.

У вітчизняній науковій літературі (В.Л. Кулініченко, Л.І. Сидоренко, Л.В. Усенко, В. Запорожан, О. Івченко, Л.І. Шеховцова, Л. Швидка та ін.) проблема еутаназії розглядається з точки зору сучасної філософії, медицини, екології, права, останнім часом проводяться дослідження, спрямовані на вивчення процесу формування біоетичної свідомості, сприйняття біоетичних ідей українським суспільством, аналіз структурованої громадської думки стосовно ставлення українського суспільства до потреби в легітимації еутаназії, вплив релігійного чинника на вирішення проблеми еутаназії (категоричність католицизму та православ'я, а в Україні домінує православний світ).

Біоетичний характер проблеми еутаназії в сучасному українському етико-філософсько-правовому дискурсі розкривається в необхідності дати чіткі відповіді на питання: Чи повинно суспільство наполягати на подовженні немічного людського життя, збільшуючи час вегетативного існування, та продовжуючи муки і біль? Як чинити у тому випадку, коли смертельно хворий приречений при такому виборі на тривале вмирання? Чи потрібно продовжувати життя, коли шанси на повернення до повноцінного життя надзвичайно малі.

Зростання онкологічних та інших тяжких захворювань, їх діагностика на пізніх запущених стадіях, хронічні больові синдроми, дефіцит паліативної медицини та водночас право людини на гідні умови життя, «якість» життя є каталізаторами, що визначають державну політику в галузі медицини, захисту прав людини, напрямки благодійної діяльності та суспільних дискурсів. Законодавства багатьох країн закріплюють кримінальну відповідальність за здійснення еутаназії. В Україні еутаназія розглядається як порушення права та переслідується з боку закону.

У частині 3 ст. 52 Основ законодавства України про охорону здоров'я зазначено, що медичним працівникам забороняється здійснення евтаназії, навмисного прискорення смерті, умертвіння невиліковного хворого з метою припинення його страждань. Лікар не має права свідомо прискорювати настання смерті, удаватися до евтаназії або залучати до її проведення інших осіб. В практиці вітчизняної медицини питання щодо узаконення евтаназії на даний час є закритим, для забезпечення гідного кінця життя невиліковно хворих необхідно продовжувати створювати систему закладів паліативної медицини, що можуть надавати медичну, соціальну, психологічну та інші види допомоги. Першу комунальну міську лікарню «Госпіс» у 1997 році відкрито у м. Львові (бюджетний заклад, на відміну від зарубіжного досвіду). Відкриті лікарні паліативного лікування у містах Києві, Івано-Франківську, Херсоні, Харкові, Луцьку, Луганську, Сімферополі, у Донецькій області.

На нашу думку, у найближчій перспективі проблема легалізації евтаназії в Україні не буде вирішена однозначно, її подальший розвиток ми вбачаємо в етично-моральній площині – як підвищення біоетичної культури та свідомості громадян та медико-соціальної: розвиток мережі закладів паліативної медицини як секуляризований чи релігійний проект, як благочинна допомога чи державна політика.

ГЕНДЕРНЕ ПИТАННЯ В ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ

Радіонова М.В., курсант 112 навчальної групи ННІ №1 НАВС

Науковий керівник: доцент кафедри філософії права та юридичної логіки **Носенко О.В.**

Впровадження гендерної рівності на засадах принципу рівних прав і рівних можливостей жінок та чоловіків є одним із головних пріоритетів демократичних перетворень в Україні. Але, незважаючи на таку спрямованість державної гендерної політики, в

українському суспільстві дотепер спостерігаються диспропорції у соціальних позиціях чоловіків і жінок, які є найбільш вираженими у професійній сфері, зокрема у силових структурах, що традиційно вважаються суто «чоловічими».

Актуальність теми обумовлюється тим, що на сучасному етапі розвитку й реформування правоохоронної системи України спостерігається тенденція до збільшення кількості жінок-працівників поліції. Проте, попри численну представленість, жінки дотепер залишаються малоінтегрованими в діяльність «чоловічої» організації, а стереотип «меншовартості жінки», що ґрунтується на впевненості в тому, що жінкам взагалі не місце в силових структурах через відсутність відповідних якостей, умінь і навичок, необхідних для роботи в специфічних умовах, дотепер лишається латентно укоріненим у системі психологічного, організаційного й нормативно-правового забезпечення діяльності Національної поліції України.

Гендер – це соціальна особливість статі людини на відміну від біологічної статі. Це соціально-рольовий статус, що визначає соціальні можливості людини – чоловіка і жінки в усіх сферах життєдіяльності. Сучасні гендерні дослідження головну увагу зосереджують на механізмах відтворення гендерної рівності, на стосунках жінок і чоловіків у суспільстві. Гендерну систему слід розглядати не лише як ідеї та інститути, але й як поведінку індивідів й усі види комунікативної інтеракції, сукупність соціальних ролей, приписуваних індивідові. Гендерна рівність передбачає суспільство, в якому і жінки, і чоловіки володіють рівними можливостями, правами та обов'язками в усіх сферах життя. Рівність між жінками та чоловіками – це коли представники обох статей можуть на рівних мати доступ до освіти і охорони здоров'я, управління і влади, мають рівні можливості досягти фінансової незалежності, працюючи на когось або керуючи власним бізнесом, реалізації своїх особистісних та професійних потреб та інтересів. Критичним аспектом у досягненні гендерної рівності є наділення жінок повноваженнями і більш широкими можливостями в різних сферах розвитку суспільства, а також залучення чоловіків до процесу досягнення

гендерної рівності.

Жінки почали працювати в поліції трохи більше ніж сто років тому. За цей час «поліціантки» проявили себе як кваліфіковані співробітниці, які не гірше за чоловіків захищають правопорядок. Імплементация принципу гендерного паритету в Національній поліції України не є даниною моді чи вимушеною поступкою євроінтеграції. За досвідом європейських країн, де жінки становлять 25–40 % персоналу, служба жінки в поліції має позитивний потенціал і є результативною: вона сприяє підвищенню якості добору персоналу, покращує соціально-психологічний клімат у колективі, підвищує ефективність діяльності підрозділів і якість ухвалення управлінських рішень, а також довіру до поліції в очах громадськості. Зокрема, жінки демонструють більш високий рівень виконавчої дисципліни й більш низький рівень агресивності, вони є більш комунікабельними під час врегулювання сімейних конфліктів, також робота жінок-поліцейських є незамінна в роботі з жертвами насильницьких дій та підлітками-правопорушниками.

Але й сьогодні, в 21-му сторіччі, жінки в правоохоронних органах досі стикаються із дискримінацією. За міжнародними даними, жінки складають до 15% співробітників правоохоронних органів. Більшість жінок-поліцейських виконують паперову роботу та не займають керівних посад.

Концепція і практичне застосування гендерної рівності є центральними поняттями сталого розвитку суспільства. Поступ жінок та досягнення рівності між жінками та чоловіками є основою людських прав та умовами для досягнення соціальної справедливості, Гендерна рівність посідає важливе місце у забезпеченні розвитку здорового суспільства та знаходиться в центрі економічного та соціального прогресу.

ДО ПИТАННЯ ІСТОРІОГРАФІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА ОСОБИ НА СВОБОДУ ТА ОСОБИСТУ НЕДОТОРКАНІСТЬ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Раков І.В., здобувач ступеня вищої освіти магістра ННІ №2 навчальної групи № 8 НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри кримінального процесу, кандидат юридичних наук, доцент **Мельник О.В.**

Грунтовне дослідження історичного огляду наукової думки і законодавства у сфері зародження державності й правового регулювання на теренах сучасної України пов'язане з існуванням Русі. Першими правовими пам'ятками, що дійшли до наших часів є договори Русі та Візантії 911 року та 944 року. Незважаючи на те, що зазначені документи відповідно до назв мають суто міждержавний характер, вони врегульовували питання як матеріального, так і процесуального права. Звісно, про питання забезпечення права особи на свободу та особисту недоторканність під час застосування запобіжних заходів у кримінальному провадженні не йшлося, водночас було врегульовано особливості та випадки застосування певного примусу до осіб, які вчинили кримінальні правопорушення. Так, у ст. 6 Договору 911 року потерпілому дозволялося застосовувати силу до затримання крадія, якщо той чинив опір, його дозволялося вбити. Однак після того, як потерпілий уже зв'яже крадія, спричиняти йому біль і вбивати заборонялося. Аналізуючи ці положення, визначаємо їх як гарантію заборони самоправства стосовно затриманої особи. Більше того, у ст. ст. 14-15 Договору 911 року передбачено обмеження свободи особи, яка переховувалася в іншій країні. У разі надходження відомостей до країн-учасниць договору про переховування злочинців на чужій території вони мали бути затримані та видані іншій країні. У наведених положеннях можна вбачати зародки сучасного інституту видачі особи (екстрадиції) у кримінальному

провадженні й відповідній підставі правомірною обмеження права особи на свободу та особисту недоторканність.

Останнім етапом судової реформи стало затвердження Статуту Кримінального Судочинства (далі - СКС) від 20 листопада 1864 року. Один із сучасників судової реформи І.Г. Щегловітов зазначав про те, що СКС вчинив повний переворот у кримінальному правосудді, його значення не обмежується лише технічними удосконаленнями, він піднімається на загальнодержавну висоту, зачіпає глибокі суспільні інтереси.

Загалом правомірне обмеження забезпечення права особи на свободу та особисту недоторканність під час застосування запобіжних заходів передбачено цілою низкою положень СКС. Основному масиву запобіжних заходів присвячено Главу шосту «Про запобігання обвинуваченому ухилятися від слідства», в якій передбачено такі запобіжні заходи:

1) відібрання виду на проживання чи зобов'язання їх підпискою про явку до слідства і невідлучення з місця проживання; 2) віддання під особливий нагляд поліції; 3) віддання на поруки; 4) застава; 5) домашній арешт; 6) взяття під варту. При обранні заходів до запобігання обвинуваченому ухилятися від слідства бралися до уваги не тільки суворість покарання, а й сила представлених проти нього доказів, можливість приховати сліди злочину, стан здоров'я, стать, вік і стан обвинуваченого в суспільстві. Як бачимо, СКС був надзвичайно прогресивним нормативно-правовим актом, у якому вперше на нормативному рівні не лише передбачалися положення, що регламентували забезпечення права особи на свободу та особисту недоторканність під час застосування запобіжних заходів у кримінальному провадженні, а й широке коло гарантій у цій сфері. Більше того, М.О. Чельцов-Бебутов, характеризуючи розвиток науки кримінально- процесуального права, зазначив про появу такої теорії процесу, як системи гарантій особи у кримінальному провадженні, що була розвинута І.В. Михайловським і П.І. Люблінським.

Із здобуттям Україною незалежності у 1991 році особливого значення набула докорінна зміна чинного законодавства, першим кроком якої стало прийняття Концепції судово-правової реформи в

Україні. Верховна Рада України, схвалюючи зазначену Концепцію, доручила Кабінету Міністрів України, Комісії Верховної Ради України у питаннях законодавства і законності, Верховному Суду України протягом 1992 року підготувати і подати на розгляд Верховної Ради України проекти законів про внесення змін і доповнень до Кримінально-процесуального кодексу України щодо судової перевірки законності арешту або утримання під арештом громадянина. У зв'язку з цим реформу пропонувалося проводити в три етапи, при цьому перший етап і передбачав внесення змін і доповнень до Кримінально-процесуального кодексу України про судову перевірку законності арешту або утримання під арештом громадянина. Однак втілення положень Концепції, на жаль, відбулося набагато пізніше.

Основною рушійною силою змін до процесуального законодавства стало прийняття Конституції України 28 червня 1996 року, яка приділила питанню регламентації забезпечення права особи на свободу та особисту недоторканність набагато більше уваги (ст. 29), а ніж чинний на той час КПК України 1960 року. Саме із виконанням вимог Конституції України пов'язане проведення так званої малої судової реформи - прийняття Закону України «Про внесення змін до Кримінально-процесуального кодексу України» від червня 2001 року, який, окрім інших суттєвих положень, змінив підходи до обрання запобіжних заходів, надаючи виключне право суду обирати до особи запобіжний захід, пов'язаний із триманням під вартою, а також удосконалив порядок продовження строків тримання під вартою. Незважаючи на такий крок вперед, кримінально-процесуальне законодавство перебувало в неналежному стані. Переконаливою є думка В.Т. Маляренка, висловлена у 2005 році, що судово-правова реформа в країні просувається повільно, хаотично, безсистемно, вона ще далека до логічного завершення. Реформування постійно поєднується з контрреформуванням, намаганням переглянути ті рішення, які ухвалила Верховна Рада, це зумовлено, зокрема, відсутністю науково обґрунтованої стратегії реформування судової системи.

Результатом реформування кримінально-процесуального законодавства стало прийняття 13 квітня 2012 року Кримінального процесуального кодексу України, який здійснив тотальні перетворення у правовому регулюванні кримінальної юстиції в Україні.

ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ ОГЛЯД СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Резніченко М.В., курсант 304 навчальної групи ННІ №1 НАВС.

Науковий керівник: завідувач кафедри спеціальної техніки та оперативно-розшукового документування, кандидат юридичних наук **Марков М.М.**

Оперативно-розшукова діяльність проводилася протягом усієї історії людства. Зі зміною соціальних умов, безперечно, змінювались і сфери її застосування, засоби, форми та методи, вона удосконалювалась на усіх етапах розвитку державного устрою і суспільства, від давніх часів до сьогодення.

Перші приклади оперативно-розшукової діяльності і слідчих дій ми знаходимо в релігійних розповідях, в історичних довідках про Вавилон, Рим, Єгипет.

Розшукові функції здійснювались як «державними службовцями», так і окремими громадянам. Церква також мала свої охоронні і слідчі структури, церковні тюрми, вона могла вступати у взаємодію з державними органами, використовуючи їх можливості, а також з судовими органами для притягнення звинувачених до відповідальності за злочини проти релігії, церкви, моралі.

З виникненням державності на землях Київської Русі виникла і функція охорони громадського порядку. Розшуковий процес в часи Київської Русі здійснювався у формі: «заклику»; «звіду»; «гоніння по сліду».

Також існувала і приватна розшукова діяльність. Сищиків наймали зазвичай заможні люди для пошуку осіб, підозрюваних у крадіжці, розбої, вбивстві, а також тих, хто переховується від сплати боргів.

Перебування давньоруських земель під різними державними юрисдикціями призвело до виникнення на території колишньої Київської Русі двох самостійних правових систем, які мали провідний вплив на формування державних інститутів, у тому числі й поліцейської системи.

Важливим етапом становлення розшукових органів, що діяли на Україні, слід вважати кінець XVIII – початок XIX століття. В цей час було засновано Міністерство внутрішніх справ. Поліція, що діяла на території України, була невід’ємною частиною поліцейського апарату царської Росії.

В той же час не було ніяких спеціальних інструкцій по організації і проведенню поліцією оперативно-розшукових заходів з використанням негласних освідомлювачів (агентів). Яким чином розкривались кримінальні злочини – це було суто професійною справою поліції.

На початку XX століття складається система професійної підготовки поліцейських кадрів. У Києві і Харкові створюються школи урядників поліцейської варті.

Розпочинаючи с перших десятиріч XX століття і до сьогодні змінюється система органів поліції, перемінний склад, засоби та прийоми проведення оперативно-розшукових дій, але важливо те, що суть не змінюється. І робота оперативних підрозділів – провідна та профільна діяльність у роботі органів внутрішніх справ в цілому. І лише вивчаючи, досліджуючи та гортаючи сторінки історії ми можемо зробити «роботу над помилками» аби у подальшому їх не повторювати, і лише вдосконалювати систему та процес розкриття та протидії злочинності.

INTERNATIONAL EXPERIENCE IN FIGHTING AGAINST CRIMINALITY (INTERNATIONAL COOPERATION AGAINST CRIMINALITY)

Ричок Р.В., здобувач ступеня вищої освіти магістра ННІ №1 НАВС.

Науковий керівник: завідувач кафедри іноземних мов
Галдецька І.Г.

My report is about OSCE (organization for security and cooperation in Europe), so I want to tell a little bit what it is, how it works and for what we need cooperation with.

The OSCE has a comprehensive approach to security that encompasses politico-military, economic and environmental, and human aspects. It therefore addresses a wide range of security-related concerns, including arms control, confidence- and security-building measures, human rights, national minorities, democratization, policing strategies, counter-terrorism and economic and environmental activities. All 57 participating States enjoy equal status, and decisions are taken by consensus on a politically, but not legally binding basis.

The OSCE Project Co-ordinator in Ukraine is Ambassador Vaidotas Verba of Lithuania. Her office is located in the country's capital, Kyiv, and is staffed by three international and 41 local personnel. The Co-ordinator's budget in 2013 amounts to EUR 2,826,000.

Policing

OSCE police operations are an integral part of the Organization's efforts in conflict prevention and post-conflict rehabilitation. The OSCE's police-related activities focus on challenges posed by trans-national and organized crime, by trafficking in drugs, arms and human beings, failure to uphold the rule of law and by human rights violations. Activities include police education and training, community policing and administrative and structural reforms. Many OSCE field operations run their own programmes on police reform and development.

The fight against cybercrime and human trafficking, and the proper handling by police of gender-based violence are at the centre of the Project Co-ordinator's work on police-related issues in Ukraine. This includes developing and carrying out training courses for law enforcement officials and introducing educational institutions run by the Interior Ministry to interactive teaching tools that can help them investigate and tackle such issues as fraud or the distribution of child abuse materials over the Internet, or money laundering.

Arms control

A key OSCE project in the country is to help Ukraine remove from its territory its stocks of mélange, a highly toxic and volatile rocket fuel component. The Co-ordinator also assists with the rehabilitation of areas contaminated with explosives, organizes training for demining units, and helps produce materials for awareness-raising campaigns for schools on the risks presented by unexploded ordnance and ammunition.

Border management

To support the work of Ukraine's border agencies, the Project Co-ordinator provides equipment and runs training courses on such issues as risk and criminal analysis, or on how to detect environmentally sensitive materials at border crossings. On the border with Belarus, the Co-ordinator helps implement a project to improve radio-ecological security for employees working in the Chernobyl Exclusion Zone.

Countering terrorism

Working, among others, with the State Security Service, the Project Co-ordinator helps train officials on the fight against organized crime, international anti-terror co-operation, and how to improve cyber-security. Other projects comprise training for the State Financial Monitoring Service on strategies to fight money laundering and financial terrorism.

ПОКАЗАННЯ НЕПОВНОЛІТНІХ ЯК ДЖЕРЕЛО ДОКАЗІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Романець І.Б., здобувач ступеня вищої освіти магістра ННІ № 2 НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри кримінального процесу НАВС
Мельник О.В.

Показання є одними із найпоширеніших джерел доказів у кримінальному провадженні. Зміни вітчизняного кримінально-процесуального законодавства, пов'язані із прийняттям і вдосконаленням КПК України, істотно вплинули на правове регулювання отримання показань. З одного боку, вони сприяють забезпеченню прав учасників кримінального процесу, а з іншого – обумовлюють ефективне правосуддя на основі додержання вимог Конституції України та міжнародних правових актів.

Показання мають велике значення для вирішення завдань кримінального судочинства, адже найчастіше тільки на їх основі здійснюється достовірне встановлення обставин, які є предметом дослідження у кримінальному провадженні, і з урахуванням останніх до конкретного випадку застосовуються норми кримінального та кримінального процесуального законодавства.

Неповнолітні є найбільш незахищеною категорією соціальних суб'єктів, які потребують особливої уваги та турботи з боку суспільства та держави в процесі реалізації ними своїх прав та свобод. У 1996 р. Україною ратифіковано Конвенцію ООН про права дитини, загальним принципом якої є те, що дитина з огляду на її фізичну і розумову незрілість потребує спеціального правового і соціального захисту. Згідно з с. 4 цієї Конвенції наша держава зобов'язана вжити всіх необхідних правових та інших заходів щодо забезпечення цих прав. У зв'язку з цим особливого значення набуває питання забезпечення прав та законних інтересів неповнолітніх, які стали учасниками кримінального судочинства.

Кримінальний процесуальний кодекс не дає чіткого визначення допиту, але показання, відповідно до ст. 95 КПК, - це відомості, які надаються в усній або письмовій формі під час допиту підозрюваним, обвинуваченим, свідком, потерпілим, експертом щодо відомих їм обставин у кримінальному провадженні, що мають значення для цього кримінального провадження. Таким чином, допит- це передбачена кримінальним процесуальним законом слідча дія, яка полягає в одержанні слідчим від свідка, потерпілого, підозрюваного, обвинуваченого, експерта показань про обставини, що мають значення для кримінального провадження.

У цілому допит малолітньої або неповнолітньої особи ведеться за правилами ст. 224 КПК. Стаття 226 установлює окремі особливості допиту. Для їх застосування необхідно враховувати лише вік особи, яка допитується, на момент провадження слідчої дії. Положення цієї статті застосовуються при проведенні допиту малолітньої або неповнолітньої особи незалежно від її процесуального статусу (свідок, потерпілий, підозрюваний)

Кожному віковому періоду розвитку підлітка притаманні різне коло спілкування, цінності, рівні інтелектуального розвитку. Всі ці фактори суттєво впливають на його поведінку, ставлення до подій, в тому числі до самої процедури судочинства, що безумовно необхідно враховувати слідчому, незалежно від того в якій процесуальній ролі виступає неповнолітній.

Без використання спеціальних знань у галузі психології неможливо якісно та ефективно підготуватися до допиту неповнолітнього. Психолог, який є спеціалістом у галузі дитячої, підліткової та юнацької психології, не обов'язково має бути особисто знайомий із допитуваним, аби надати значну допомогу слідчому як під час підготовки до допиту неповнолітнього, так і під час його проведення.

Залучення професійного психолога компенсує недостатню глибину знань і компетентності слідчого, який є відповідальним за прийняття рішення, створює можливість комплексного підходу до рішень, що приймаються, забезпечує можливість аналізу провадження з різних позицій.

Тактика допиту неповнолітніх має специфічні особливості, що обумовлюються їх індивідуальними властивостями і рівнем розвитку, і визначаються залежно від особливостей психіки дітей та підлітків різного віку. Виходячи з особливостей дитячої психології мають місце деякі вимоги, що пред'являються до тактики проведення допиту малолітніх та неповнолітніх. У кожному випадку вони визначаються з урахуванням віку, статі та рівня розвитку дитини. У зв'язку з цим основоположним началом допиту є тактичний прийом. Важливою умовою ефективного проведення допиту неповнолітніх та малолітніх осіб є правильне вирішення питання про те, хто з указаних в законі осіб братиме участь під час допиту. Без використання спеціальних знань у галузі психології досить гостро постає проблема якісної та дієвої підготовки до допиту неповнолітнього. Без допомоги кваліфікованого психолога майже неможливо обійтися у разі допиту неповнолітніх потерпілих або свідків, коли допомога кваліфікованого фахівця слідчому є дійсно необхідною (особливо, якщо учасник слідчої дії — особа дошкільного або молодшого шкільного віку).

НАЦІОНАЛЬНА СИМВОЛІКА ЯК ФАКТОР ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ПОЛЩЕЙСЬКОГО

Савчук Ю.А., курсант 111 навчальної групи ННІ №1 НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри філософії права та юридичної логіки **Носенко О.В.**

Актуальність даної теми пояснюється тим, що кожна держава має свої державні символи, які є не просто графічними зображеннями чи піснюю, а несуть за собою право незалежності та визначеності у політичному, культурному, економічному та територіальному напрямку.

Національні символи демонструють не тільки зміст національної психіки, риси характеру нації, а й настанови й очікування народу. «З часом такі символи можуть стати естетичними цінностями або політичними інструментами, але під час формування національного образу незалежної України вони відображають архетипні уявлення в соціально-культурних утвореннях, картину будови світу й порядок дій, який спрямований на збереження сталих відносин між елементами світобудови. Добре розроблена національна символіка є характерною особливістю високорозвиненої нації».

Особливості становлення і функціонування української національної, а згодом і державної символіки, визначилися розвитком конкретних історичних соціально-політичних обставин – національно-визвольною боротьбою українського народу, приналежністю окремих територій України до інших держав, традиціями і звичаями окремих регіонів нашої країни тощо.

Згідно з Конституцією України, державними символами України є Державний Прапор України, Державний Герб України і Державний Гімн України. Завдання справжнього громадянина України – знати і поважати символи своєї держави, свідомо дотримуватися пошестей та правил поведінки щодо державних символів в повсякденному житті, під час урочистих і офіційних заходів, не дозволяти глумитися над ними, гордитися незалежною українською державою.

Якщо під час створення певного символу він акумулює психологічний склад соціальної групи, то під час соціалізації символ відтворює ці психологічні канони і породжує їх інтроєкцію (внутрішню проєкцію), копіювання. Отже, символи живуть окремим життям, породжуючи закладені в них умови. Це дає відчуття «причетності» та «захищеності», сталості й належності до колективу, а отже, сприяє організації та координації дій учасників, сприяє партнерським стосункам, досягненню спільної мети чи виконання означених завдань.

Ще однією важливою властивістю символу є його умотивованість, яка встановлюється між конкретним і абстрактним

елементами символічного змісту. Саме умотивованістю, на думку В.О. Маслової, символ відрізняється від знака, у якому зв'язок між означеним і означуваним довільний і конвенційний.

Отже, не тільки у самоідентифікації, організації та координації колективу, умотивованості поведінки учасників полягає практична складова символіки працівників ОВС, але і у трансляції національних цінностей, самобутності українського народу, його національно-культурній унікальності. Символи виражають і кодують риси національного характеру, її цінності, найважливіші аспекти її культури і історії.

В той же час не тільки нова форма, жетон та біла «Тойота» є новим символом, який прагнуть здобути майбутні правоохоронці, а головним символом для них стане вірність, чесність, законність та, найголовніше, вірою та правдою служити українському народові, саме це стане важливим для народу і, можливо, саме це в недалекому майбутньому стане стимулом повірити в тяжку працю, старання та прагнення молоді змінити свою країну на краще.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ОБШУКУ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ УМИСНОГО ВИПУСКУ НА РИНОК УКРАЇНИ НЕБЕЗПЕЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

Сарат А.О., курсант 307 навчальної групи ННІ № 1 НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри спеціальної техніки та оперативно-розшукового документування, кандидат юридичних наук, доцент **Шевчук О.Ю.**

Ефективність розслідування умисного випуску на ринок України небезпечної продукції, значною мірою зумовлена своєчасністю та грамотним проведенням обшуку.

Так, відповідно до ч.1 ст.234 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) обшук

проводиться з метою виявлення та фіксації відомостей про обставини вчинення кримінального правопорушення, відшукування знаряддя кримінального правопорушення або майна, яке було здобуте у результаті його вчинення, а також встановлення місцезнаходження розшукуваних осіб.

Проведення обшуку можливо тільки на підставі ухвали слідчого судді, як того вимагає ч. 2 ст. 234 КПК України. Ухвала слідчого судді про дозвіл на обшук житла чи іншого володіння особи з підстав, зазначених у клопотанні прокурора, слідчого, надає право проникнути до житла чи іншого володіння особи лише один раз.

На практиці є випадки, коли проникнення до житла або іншого володіння на підставі однієї ухвали відбувається декілька разів. Наприклад, коли проводиться обшук у великому приміщенні та його проведення може тривати декілька діб. У такому випадку особа, яка проводить обшук здійснює заходи щодо опечатування приміщення та передачі його під охорону правоохоронним органам. Зазначену дію мотивують тим, що проведення слідчих (розшукових) дій у нічний час не допускається. Разом з тим відповідно до ч. 4 ст. 223 КПК України слідчі дії можуть проводитися у нічний час, коли затримка в їх проведенні може призвести до втрати слідів кримінального правопорушення чи втечі підозрюваного. Отже, зазначена норма встановлює, що проведення обшуку можливо провести у нічний час за наявності вказаних підстав. З цього слідує, якщо особа, яка проводить обшук, покинула місце його проведення, то для подальшого продовження зазначеної слідчої дії, вона повинна звернутися до слідчого судді з відповідним клопотанням на отримання дозволу про проведення такого обшуку.

У свою чергу, завданням обшуку під час розслідування умисного випуску на ринок України небезпечної продукції, є: відшукування і вилучення знарядь правопорушення, речей і цінностей, здобутих злочинним шляхом, а також предметів і документів, що можуть мати значення для кримінального провадження (небезпечної продукції, підроблених документів тощо); виявлення майна, на яке

може бути накладено арешт для забезпечення відшкодування (компенсація) шкоди у кримінальному провадженні.

Залежно від об'єктів обшуку (тобто від того, щодо чого (кого) здійснюється обстеження) під час розслідування умисного випуску на ринок України небезпечної продукції проводиться обшук приміщень, місцевості, транспортних засобів, особи.

За характером об'єктів пошуку (тобто того, що необхідно знайти, виявити) проводиться обшук, спрямований на виявлення людей, знарядь і засобів вчинення злочину, предметів злочину, слідів, документів та інших об'єктів.

Обшук передбачає виявлення:

- фальсифікованих ярликів цін; ярликів преїскурантів, цінників, що приховуються від споживача; тарифів, чорнових записів, накладних, охоронних розписок, документів про одержання товару, записів, що свідчать про злочинну діяльність особи, документів, що свідчать про наявність товарів, сировини, дійсну відсутність майстрів, книг скарг і пропозицій, рахунків, фактур та інших документів, що мають значення для справи, а також забракованих примірників підроблених документів (зім'яті, розірвані, у кошику для непотрібних паперів);

- підготовленої сировини для вчинення порушення прав споживачів, необхідних для цього предметів, документів, що можуть знаходитися в спеціально відведеному для цього приміщенні (наприклад, можуть бути виявлені сургуч, коркові пробки, віскозні і металеві ковпачки для закупорки пляшок, етикетки, прилади для підігрівання сургучу, фіктивні печатки заводів, технічні засоби для виготовлення підроблених документів тощо);

- фальсифікованої, небезпечної продукції, надлишків продукції, тканин, скла, іншої продукції, коштів, одержаних внаслідок порушення прав споживачів;

- одягу підозрюваного, на якому виявлені ознаки слідів злочину;

- комп'ютерів, комплектуючих, електронних документів, що мають значення для справи тощо.

Також, може бути проведено обшук транспортного засобу, оскільки в багатьох випадках місцем вчинення правопорушень, пов'язаних із випуском на ринок України небезпечної продукції, є транспортний засіб (наприклад, при виїзній торгівлі – транспортний засіб, з якого здійснюється продаж товарів; транспортні засоби, якими здійснюється перевезення (транспортування товарів тощо)).

Разом з тим об'єктами, що можуть мати доказове значення і виявлені обшуком, є: прибутково-видаткові документи на продукти або товари, одержані працівником; документи з підробленими цінами (прейскуранти, цінники, ярлики тощо) та іншими фальсифікованими даними, що їх працівник ховає в момент перевірки або збирається знищити; різні чорнові записи, позначки про продажні ціни, кількість одержаних під звіт товарів, продуктів, прізвища осіб, яким продано або від яких одержано продукцію. Особливо ретельно слід шукати документи “чорної” бухгалтерії.

Резюмуючи викладене вище вважаємо, що ефективний результат розслідування умисного випуску на ринок України небезпечної продукції може бути досягнутий шляхом проведення групового пошуку, тобто проведення одночасно декількох обшуків по одному провадженню в різних осіб, у різних місцях. Необхідно також забезпечити єдине керівництво щодо часу початку обшуку на всіх об'єктах (чи то житло, службове приміщення, склад, цех, різні філії одного підприємства тощо). Для проведення групового обшуку створюється декілька слідчо-оперативних груп, обшук проводиться при налагодженій взаємодії слідчих і підрозділів Департаменту захисту економіки Національної поліції України.

ДО ПИТАННЯ ЗНАЧЕННЯ ЗАСАД КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Сафронов М.М., здобувач вищої освіти факультету №2 НАВС

Науковий керівник: доцент кафедри кримінального процесу НАВС
Мельник О.В.

Відповідно до ст. 7 Кримінального процесуального кодексу зміст та форма кримінального провадження повинні відповідати загальним засадам кримінального провадження, до яких, зокрема, відносяться:

1) верховенство права; 2) законність; 3) рівність перед законом і судом; 4) повага до людської гідності; 5) забезпечення права на свободу та особисту недоторканність; 6) недоторканність житла чи іншого володіння особи; 7) таємниця спілкування; 8) невтручання у приватне життя; 9) недоторканність права власності; 10) презумпція невинуватості та забезпечення доведеності вини; 11) свобода від самовикриття та право не свідчити проти близьких родичів та членів сім'ї; 12) заборона двічі притягувати до кримінальної відповідальності за одне і те саме правопорушення; 13) забезпечення права на захист; 14) доступ до правосуддя та обов'язковість судових рішень; 15) змагальність сторін та свобода в поданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості; 16) безпосередність дослідження показань, речей і документів; 17) забезпечення права на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності; 18) публічність; 19) диспозитивність; 20) гласність і відкритість судового провадження та його повне фіксування технічними засобами; 21) розумність строків; 22) мова, якою здійснюється кримінальне провадження.

З прийняттям 13 квітня 2012 року нового кримінального процесуального кодексу визначення засад набуло свого розвитку і вдосконалення. Удосконалення системи засад кримінального процесу продовжується зараз в рамках практичного втілення вимог

конституції України, концепції судово-правової реформи в Україні та загального гуманістичного спрямування держави.

Аксіологічне значення засад кримінального судочинства на даному етапі розвитку України значно зросло. Закріплення положень цих засад і в конституції пояснюється значенням їх для сфери основних громадянських прав та свобод, для врегулювання діяльності правосуддя, а також історичними традиціями.

Відокремлення конституційних засад зовсім не означає припущення фундаментального значення інших засад кримінального процесу, які закріплені в кримінальному процесуальному кодексі, а не в конституції. Надзвичайно важливим є зміст певного положення, його значення для побудови і функціонування всієї системи кримінального процесуального права, регульованої ним діяльності суб'єктів кримінального процесу і правовідносин між ними.

Усі принципи тісно пов'язані між собою, постійно взаємодіють і тому складають не просто сукупність, а систему засад кримінального процесу. Кожний з принципів, маючи свій юридичний зміст та зберігаючи власну цінність для побудови процесу, тісно стикається і взаємодіє з іншими принципами. Безумовно, за обсягом змісту і сферою дії принципи кримінального процесу розрізняються, але ця відмінність швидше суто кількісна, а не якісна. Саме тому принципи ні в якому разі не можна поділяти на принципи основні та другорядні. Маючи тісний взаємозв'язок, одні принципи сприяють здійсненню інших, але це не означає, що вони незначні.

Будь-яка моральна норма, що є засадою має свою сферу застосування, за межами якої вона стає нісенітницею. Приборкана догмою свідомість може іноді призвести до надзвичайно тяжких наслідків. Виконанням обов'язку можна виправдати жадливі злочини проти людства. Абсолютний та безумовний обов'язок, що прийняв обличчя безособового закону, загрожує фанатизмом і тоталітаризмом. Тому закон, зокрема, кримінально-процесуальний повинен бути зорієнтований на моральну свідомість кожної людини і громадянина, бути правовим. Оскільки право створюється

суспільством, а закон – державою. На нашу думку, серед засад кримінального провадження варто виділити ще одну – засаду моральності.

Як зазначає в.м. Корельський, закон може бути неправовим, якщо його зміст стає свавіллям державної влади. Подібні закони можна визначити як формальне право, тобто право з точки зору форми, але не змісту .

М.М. Михеєнко наполягає на тому, що необхідно забезпечити розумний компроміс між окремими принципами, цим шляхом завжди ішов і йтиме законодавець. Так, але обов'язково, щоб цей компроміс базувався на загальних вимогах моралі та був виразом гуманістичної концепції розвитку держави.

Як категорично зазначав С.А. Альперт: «немає і не може бути самостійних принципів, властивих тій чи іншій стадії. Всі стадії кримінального процесу нерозривно пов'язані між собою і спрямовані до єдиної мети – забезпечення здійснення завдань правосуддя. Тісний зв'язок і взаємозв'язок стадій кримінального процесу забезпечується насамперед тим, що вони мають загальні принципи, які об'єднують їх у єдину систему цілісну систему. Зрозуміло, це не виключає того, що принципи кримінального процесу одержують у кожній із стадій своєрідне вираження, обумовлене її завданнями й умовами».

САМОГУБСТВО ЯК ОБ'ЄКТ КРИМІНОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Свириденко Н.М., курсант 303 навчальної групи ННІ №1 НАВС.

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права НАВС **Кулакова Н.В.**

Основний Закон України з початку прийняття закріпив положення, про те, що «людина, її життя і здоров'я, честь і гідність,

недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю». І ст. 27 вказує, що «...кожна людина має невід'ємне право на життя. Ніхто не може бути свавільно позбавлений життя. Обов'язок держави – захищати життя людини». Отже, є законодавчо закріплено положення про право особи на життя. Відповідно до цього положення прототипом «права на життя» є самогубство, адже це позбавлення особи життя .

Проблема самогубств (суїциду) зародилась давно, напевно, існує від тоді, скільки існує людство на Землі. Самогубство (суїцид) це в першу чергу людський поведінковий акт самоусунення з життя. Е. Дюркгейм, автор первинної деталізованої соціологічної праці, яка присвячена самогубству (суїциду), формулює самогубство, як «усвідомлений вчинок постраждалого, наслідками якого є передбачений і очікуваний смертельний результат зазначеного індивіда» [2]. Тобто, самогубство – це позбавлення свого життя, усвідомлено, в деяких випадках навмисно, і головне це бажаний акт. Самогубство є однією з найважливіших проблем суспільного здоров'я, що приносить страждання сім'ї і суспільству, а також завдає істотного економічного збитку.

Наша держава займає перше місце посеред європейських держав за кількістю самогубств – на 100 тисяч осіб у нас припадає 22 самогубства. Ці показники наводить Державний комітет статистики. Смерть від самогубства займає 3-є місце в Україні після природної смерті і смерті від зовнішніх причин. Максимальний рівень смертності в результаті самогубства зафіксований в промислових регіонах Східної України – в середньому 33,6 на 100 тис. населення. Лідируючі області Донецька і Луганська. Психологи і соціологи підкреслюють, що офіційна статистика самогубств значно різниться від реальних цифр у 2-4 рази. Адже статистика ґрунтується тільки на явних випадках. А є і інциденти самогубств які ніким не фіксуються. Таких випадків, а також невдалих спроб самогубства, в 7-10 разів більше. Психологи пояснюють, що українці вже більше 2-ох років живуть в складній обстановці. Військові дії, інфляція, безробіття, мізерні пенсії, відсутність

медичної допомоги, викликають у людей депресію і штовхають на самогубство.

Самогубство є доволі болучим питанням особливо серед молоді та підлітків, які здійснюють його частіше, ніж дорослі. Особа-самогубець – це особа, яка характеризується психічним станом, який приводить до саморуйнівної поведінки, і в кінцевому результаті може призвести до скоєння самогубства, також такій особі притаманна невпевненість в собі, доволі занижена самооцінка, яка постійно коливається, досить висока залежність від оточення, високий ступінь емпатії, занижені вольові якості, знижений рівень активності, несамостійність, інфантилізм, регресія, амбівалентність. Амбівалентність є показовою ознакою самогубства: упевненість, у тому, що суїцид є останнім порятунком, і водночас бажання спасіння і втручання з боку оточення. Це пояснюється властивостями самогубства, яке, по суті, є пошуком порятунку з ускладнень, кризових станів. Усі самогубці, на основі ситуаційних передумов, засобу мислення і надмірної концентрації на проблемі вважає суїцид логічною спробою припинення потоку свідомості, нестерпного болю, підвищеного рівня тривоги, які є суб'єктивним відчуттям крайніх проявів дезадаптації, реакцією на фрустрацію психологічних потреб осіб, для яких притаманні реакції самознищення .

Потрібно зауважити, що самогубство не виникає само по собі, до нього призводять певні фактори, причини, і людина усвідомлюючи це вважає, що їй не під силу з цим боротися, доходить до висновку, що «краще вчинити самогубство, так не буде ніяких проблем». Знаходить вихід з ситуації, який не є правильним, і завдає більше шкоди близькому оточенню.

В загальному потрібно сказати, що факторами, які впливають на вчинення самогубства є: сімейні та шкільні проблеми, стосунки у неформальному середовищі, кризові обставини, стресові ситуації, алкоголь і наркотики, невиліковні хвороби, економічні негаразди, смерть близьких, нерозділене кохання, втрата сенсу життя, втрата роботи. Причинами самогубства є прагнення

особистості задовольнити свої інтереси і потреби на користь чи на шкоду інтересам і потребам інших людей.

Щоб зрозуміти, що особа має намір вчинити самогубство, психологи наводять такі ознаки бажання накласти на себе руки, серед яких: проблеми зі сном, втрата апетиту, апатія; схильність до самотності й відчуження; різкі зміни у зовнішності та поведінці; зловживання алкоголем і наркотиками; збуджений або агресивний стан; розмови про смерть, записки про самогубство, малюнки в чорному світлі, що відображають жорстокість, особливо спрямовану на себе; розкаяння; відчуття безнадійності, тривога, депресія, плач без причини; роздавання особистих речей; нездатність довго залишатися уважним; втрата інтересу до улюблених занять; самоїдство; несподіване погіршення успішності, невідвідуваність школи; членство в угрупованні або секті; ейфорія після депресії та інше. Якщо аналізувати дані ознаки, то потрібно сказати, що ми маємо більше уваги приділяти увагу своїм близьким, адже в один момент можемо не замітити, в особи певні порушення, і через деякий час можемо втратити її назавжди.

Вивчаючи літературу, статті в яких висвітлювалися дані питання, можна натрапити, на те, що всі вчені пропонують певні заходи боротьби з самогубством, - це так звана профілактика, яка може бути первинною – це заходи (соціально-економічні, медичні, психологічні, педагогічні), спрямовані на запобігання виникненню самогубств. Вторинною – це заходи, спрямовані на послаблення суїцидальних тенденцій і попередження повторних. Вказується про профілактичну діяльність серед дітей та молоді. Стосовно профілактики то на мою думку, вона не є впливовою, адже кожного дня можна побачити по телебаченні, що молода особа, а інколи і дитина вчинила самогубство. Або і досить доросла і розумна особа це зробила. На жаль, в нашій державі проблема самогубств не вивчається на належному рівні. Були спроби створення в Україні служби, схожої на американську службу 911 – в нас вона мала називатися – 112. Було заплановано, що ця служба буде не лише екстрено реагувати на надзвичайні ситуації, але й надавати психологічну допомогу людям, які її потребують. Але, ця досить

хороша ідея, незважаючи на те, що було вкладено немаленькі кошти, виліті в її створення, провалилася. За даним телефоном можна подзвонити і розповісти про складну ситуацію, але доля тих, що дзвонить, на жаль, не відслідковуються, і немає навіть приблизних даних, скільком людям допомогла така телефонна підтримка.

Також існує проблема і регіональна: в селах, невеликих депресивних містечках психологи і тим більше психотерапевти – досить екзотичні професії. Але саме в таких місцях потрібні ці спеціалісти. Бо інколи родичі не завжди вміють помітити зміну в настрої близької їм людини. Психологи дають поради, щоб запобігти таким випадкам, ось деякі з них: «Якщо ви помітили, що дитина, стала багато часу проводити за комп'ютером, стала сильно нервувати, гірше вчитися – це привід стати уважнішими до неї». Коли замітивши, щось схоже, потрібно дитину треба чимось зайняти: відправити в спортивну секцію, зробити так, щоб вона стала частіше спілкуватися зі своїми однолітками в реальному житті, а не тільки он-лайн. Те саме стосується і дорослих: «якщо ви помітили що людина, стала замкнутою, постійно перебуває в пригніченому стані, почала випивати, вести розмови про смерть – це теж тривожні дзвінки». Психологи радять, не залишати таку людину на самоті. Всупереч, її бажанням потрібно максимально «перемкнути» на якісь динамічні події, щоб вони відвернули його від таких думок. Адже життя нам надається лише раз. Складнощі минуть, і у житті буде ще багато доброго і цікавого. Про це треба пам'ятати. І думки людей, що самогубство це вихід з труднощів не правильні.

Отже, самогубство – це самодеструктивна поведінка людини, яка відбувається під дією певних чинників, тобто умисна дія яка зумовлює позбавлення власного життя (в цій ситуації власне життя втрачає сенс). Оскільки самогубство є досить заплутаним феноменом, то і його причини є досить різноманітними та численними, які виявляються у всіх сферах людського існування та функціонування. Але той факт, що це явище є статистично усталеним по різних країнах, має нерівний розподіл серед соціально-

демографічних груп населення, залежить від економічних, політичних, соціальних змін, свідчить про його соціальну природу.

ДЕЯКІ ПИТАННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ ВБИВСТВ ВЧИНЕНИХ НА СЕКСУАЛЬНОМУ ҐРУНТІ

Свириденко Н.М., курсант 303 навчальної групи ННІ №1 НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри криміналістики та судової медицини НАВС, кандидат юридичних наук **Вакулик О.О.**

У Конституції України закріплено положення, що «людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю». У ст. 27 зазначається, що «...кожна людина має невід'ємне право на життя. Ніхто не може бути свавільно позбавлений життя. Обов'язок держави – захищати життя людини». Отже, є законодавчо закріплено положення про право особи на життя. Відповідно до цього положення варто зазначити, що вбивства вчинені на сексуальному ґрунті порушують дану норму закону, адже це позбавлення особи життя.

Злочини, що вчиняються на сексуальному ґрунті, це окремий вид навмисних злочинів, які частково відносяться до однієї із двох груп – злочини проти життя та здоров'я особи, та злочини проти статевої свободи та статевої недоторканності особи, характерною ознакою яких є насильницький спосіб досягнення мети, котра має явне сексуальне спрямування. Ці злочини відбивають деструктивні (руйнівні) тенденції винних осіб, які переслідують мету одержати статево задоволення за рахунок заподіяння іншим людям фізичного насильства.

На думку деяких науковців, сексуальні злочини є посяганнями, спрямованими на специфічний об'єкт – кримінально-правової охорони, і багато в чому обумовлені негативними

властивостями особистості суб'єктів, що здійснюють їх. Зазначені дії, як правило, не зводяться лише до вчинення статевих зносин або задоволення статевої пристрасті в інших формах, включаючи в себе елементи інших злочинів: заподіяння різного ступеня тяжкості шкоди здоров'ю, катування, образи, діянь, які зазіхають на інші об'єкти.

Сексуальні вбивства можна класифікувати за такими критеріями:

- 1) вбивства, вчинені з метою досягнення сексуального оргазму;
- 2) вбивства, вчинені з метою запобігання опору потерпілого під час задоволення статевих потреб злочинця;
- 3) вбивства, вчинені з метою приховання скоєного статевого злочину.

Також варто звернути увагу, що місцями вчинення убивств вчинених на сексуальному ґрунті можуть бути: помешкання злочинця або будівлі, що йому належать; місця концентрації та місця поблизу закладів з жіночим контингентом місця концентрації та місця поблизу закладів з дитячим контингентом; місця концентрації молоді; громадські місця; місця концентрації пасажирів; специфічні місця (туалети, ліфти, кладовища, лісосмуги, будівництва, ліси, інші віддалені та важкодоступні місця).

Розслідування убивств вчинених на сексуальному ґрунті сексуальних вбивств передбачає звернення до спеціальних знань та залучення судових експертів. Такі спеціальні знання можуть бути використані в різних формах: участь спеціаліста при проведенні слідчих (розшукових) дій; отримання консультацій від спеціалістів (експертів); отримання письмових висновків спеціалістів; призначення судових експертиз.

На початковому етапі розслідування вбивств із сексуальних мотивами, вчинених в умовах неочевидності, при висуненні версій і плануванні роботи по їх перевірці необхідно:

- після проведення слідчих (розшукових) дій і оперативно-розшукових заходів на місці події висунути всі реально обґрунтовані версії про особу злочинця;

- дослідження цих версій проводити паралельно, пам'ятаючи про те, що суб'єктивна впевненість слідчого в реальності основної версії щодо певної особи не виключає необхідності ретельної перевірки і інших обґрунтованих версій;

- мати на увазі, що встановлення особи підозрюваного не означає закінчення роботи по висуненню і перевірці версій, оскільки виникає необхідність в перевірці приватних версій, а також пояснень підозрюваного.

Отже, з проведеного дослідження можна зробити наступні висновки і сказати, що вбивства вчинені на сексуальному ґрунті – це група вбивств, безпосередньо пов'язаних із задоволенням сексуального потягу і мають схожі криміналістично-значущі ознаки. На даний час такі злочини є досить поширеними і причиною низького рівня розкриття вбивств вчинених на сексуальному ґрунті є недостатність методів розслідування, відсутність дієвих рекомендацій по проведенню окремих слідчих (розшукових) дій та їх комплексів, недосконалість криміналістичних програм по вирішенню проблемних слідчих ситуацій тощо.

ВІДМЕЖУВАННЯ ДИВЕРСІЇ ВІД ЗАБРУДНЕННЯ АБО ПСУВАННЯ ЗЕМЕЛЬ ТА ЕКОЦИДУ

Селезень Д.А., курсант 318 навчальної групи ННІ №1

Науковий керівник: доцент кафедри кримінального права, к.ю.н. **Олійник О.С.**

Вибір теми дослідження обумовлений схожістю наслідків від розглядуваних злочинів. Так, в якості одного із можливих суспільно небезпечних наслідків їх вчинення може виступати забруднення або псування земель. Наприклад, диверсія – це вчинення відповідних дій з метою ослаблення держави в тому числі вчинення з тією ж метою дій, спрямованих на радіоактивне забруднення територій.

Результатом порушення правил екологічної безпеки є екологічне забруднення значних територій. Аналогічний наслідок, передбачається і в диспозиції статті 253 КК України, яка встановлює кримінальну відповідальність за проектування чи експлуатацію споруд без систем захисту довкілля. Навіть терористичний акт (ст. 258 КК України) може бути пов'язаний із забрудненням або псуванням земель. При вчиненні злочину, передбаченого статтею 441 КК України, теж не виключається забруднення або псування ґрунтового покриву земель.

Основною ознакою, за якою здійснювався відбір кримінально-правових норм для порівняння, є об'єкт злочину. При цьому слід наголосити, що всі ці злочини так чи інакше завдають шкоду природному якісному стану ґрунтового покриву земель. Але така шкода завдається опосередковано. Це означає, що в таких злочинах як, диверсія, екоцид природний якісний стан ґрунтового покриву земель виступає безпосереднім додатковим об'єктом.

Основним безпосереднім об'єктом екоциду є суспільні відносини у сфері забезпечення безпеки людства, складовою частиною яких є право невизначеного кола осіб на сприятливе екологічне середовище.

Суспільна небезпека екоциду полягає у підриві самої можливості існування людства, адже це злочинні дії, спрямовані на руйнування навколишнього природного середовища, яке є основою існування людей на певній території. Крім того, дії, які утворюють склад аналізованого злочину створюють загрозу для сталого соціально-економічного розвитку держави та суспільства, збереження генофонду населення, тваринного і рослинного світу.

Предметом злочину є як усе природне середовище, так і його окремі компоненти.

Об'єктивна сторона злочину полягає у діях, спрямованих на масове знищення рослинного чи тваринного світу, отруєння атмосфери або водних ресурсів, а також у вчиненні інших дій, що можуть спричинити екологічну катастрофу.

Об'єктивна сторона злочину забруднення або псування земель полягає у забрудненні або псуванні земель речовинами,

відходами чи іншими матеріалами, шкідливими для життя, здоров'я людей або довкілля, внаслідок порушення спеціальних правил, якщо це створило небезпеку для життя, здоров'я людей чи довкілля.

Таким чином, підводячи підсумок з відмежування цих двох складів злочинів, передбачених ст. 113 і ст. 441 КК України, за ознаками об'єктивної сторони слід зазначити, що вони відрізняються за діяннями.

Суб'єктивна сторона екоциду може виражатися у формі як прямого, так і непрямого умислу.

Суб'єктивна сторона забруднення або псування земель характеризується умисною або необережною формою вини.

У складі умисного злочину кожна об'єктивна ознака усвідомлюється, у складі необережного – хоча б одна ознака не усвідомлюється, але може і повинна усвідомлюватись.

Аналіз суб'єктивної сторони складів злочину, передбачених ст. ст. 113, 239 та 441 КК України, свідчить, що їхні ознаки суб'єктивної сторони складів злочинів не співпадають.

Дані злочини відрізняються і за суб'єктом. Так суб'єкт злочину, передбаченого ст. 441 КК, - загальний.

Суб'єкт злочину за ст. 113 КК теж загальний це – фізична осудна особа, однак вона несе відповідальність з 14-річного віку.

Суб'єкт злочину, передбаченого ст. 239 КК, є спеціальним. Це - особа, на яку покладено обов'язок виконання спеціальних правил щодо запобігання забрудненню і псуванню земель.

Отже, розмежування складів злочинів, передбачених ст. ст. 113, 239, 441 КК України мають відмінності за такими ознаками складу злочину: 1) за об'єктом складу злочину; 2) за предметом складу злочину; 3) за деякими ознаками об'єктивної сторони складу злочину; 4) за місцем вчинення злочину; 5) за суб'єктивною стороною; 5) за суб'єктом злочину.

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ

Семижон А.В., курсант 3-го курсу ННІ № 1 НАВС

Науковий керівник: викладач кафедри вогневої та спеціальної фізичної підготовки **Гриньов І.М.**

Розвиток незалежної Української держави здійснюється у складних соціально-економічних і політичних умовах, унаслідок чого підвищується рівень криміногенної ситуації, що негативно впливає на стан законності в країні. Тому досить важливе значення на даний час має високий рівень підготовленості працівників поліції до ефективних дій в штатних та екстремальних умовах. Фахова підготовленість працівників є вирішальним чинником якості правоохоронної діяльності, забезпечення законності при охороні правопорядку та боротьби зі злочинністю.

Одним із перших завдань, які стоять перед професійною підготовкою працівників поліції, є підвищення вимог до фізичної підготовленості всього особового складу. Високий рівень спеціальної фізичної підготовленості як складової частини фахової підготовленості гарантує ефективність виконання оперативно-службових завдань, забезпечення особистої безпеки працівника поліції та його оточення.

Спеціальна фізична підготовка працівників поліції сприяє досягненню ними об'єктивної готовності до ефективних професійних дій з мінімальним ризиком для власного життя та здоров'я. Трансформація бойової та спеціальної фізичної підготовки оперативних працівників з урахуванням специфіки їх діяльності є нагальною потребою сьогодення. Це сприятиме підвищенню рівня якості їх професійного навчання. Виходячи з цих міркувань основними завданнями спеціальної фізичної підготовки працівника поліції можна вважати:

1. Формування спеціальних знань, вмінь та навичок застосування заходів фізичного впливу, прийомів самозахисту та рукопашного бою.

2. Формування навичок обеззброєння та затримання правопорушника.

3. Формування і вдосконалення професійно важливих фізичних якостей.

4. Формування навичок пересування та подолання перешкод.

5. Формування професійно важливих психічних якостей.

6. Забезпечення професійної працездатності та надійності організму.

7. Підвищення витривалості організму працівника поліції до дій у несприятливих специфічних умовах професійної діяльності.

8. Формування професійних рис характеру.

Сучасну професійну підготовку працівників поліції неможливо уявити без відповідного досвіду іноземних держав. Вивчення, аналіз і запозичення іноземного досвіду для правоохоронної діяльності мають забезпечувати високий професійний рівень і дієвість працівників поліції, які першими стають на захист суспільства від злочинності.

Проблемою вдосконалення спеціальної фізичної підготовки працівників поліції займаються фахівці в багатьох країнах світу: Англії, Німеччині, Франції, США та ін. Наприклад великий інтерес до дій по затриманню злочинців приділяється Великобританії, адже англійські поліцейські несуть службу без вогнепальної зброї. Так, основу їх спеціальної фізичної підготовки складають види спортивної боротьби (дзюдо, карате та ін.). Останнім часом вони проявляють інтерес і до вітчизняної системи самозахисту - самбо. Англійські поліцейські ставали призерами чемпіонатів Світу з самбо. Крім того, на заняттях спортивними єдиноборствами, багато уваги приділяється професійній і спеціально-тактичній підготовці

для затримання злочинців, як при пішому, так і при транспортному патрулюванні.

Проблема спеціальної фізичної підготовки знаходиться в центрі уваги і французьких фахівців. Французькі фахівці основною причиною збільшення поранень і травматизму вважають, перш за все, недостатню професійну підготовку поліцейських. З метою підвищення професійної майстерності ними розроблено методичний посібник за спеціальною тактиці затримання, яке поширене в усіх поліцейських комісаріатах. Цей посібник передбачає порядок дій в 4 основних модельних ситуаціях затримання: затримання підозрілого особи, дії при зовнішньому огляді та надяганні наручників, при зупинці підозрілого автомобіля, при спрацьовуванні сигналізації охоронюваних об'єктів. З цією метою з усіма співробітниками оперативних служб проводяться «тижні безпеки», під час яких здійснюється навчання діям в різних модельних ситуаціях контактів з підозрюваними злочинцями, з використанням сучасних технічних засобів, які дозволяють детально проаналізувати типові помилки поліцейських.

У підрозділі поліції ФРН також проводиться робота з удосконалення фізичної підготовленості працівників. Німецькі фахівці розробили методичний посібник по техніко-тактичних дій, взаємодії і затримання правопорушників для поліцейських патрульної служби. В даному посібнику виділено п'ять основних розділів: подолання конфліктів, комунікабельність (спілкування), тактика і самозахист, вогнева підготовка і рукопашний бій, правомірність затримання. Як видно, основним змістом посібника є навчання діям в різних модельних ситуаціях самозахисту і затримання. Основна увага звертається на комплексне (інтегроване) навчання, що включає в себе техніку і тактику затримання, взаємовідношення між поліцейськими і дотримання законності. У цьому посібнику виділені наступні модельні ситуації: затримання в положенні стоячи і сидячи (на стільці і на землі); перевірка документів підозрілих осіб; затримання групи правопорушників; водія автомашини; обшук і надягання наручників; взяття крові у правопорушників для аналізу; супровід затриманого в машину. При

навчанні техніки самозахисту основна увага приділяється больовим і задушливим прийомам, в положенні лежачи і сидячи, захистах і ударам.

Таким чином, можна зробити висновок, що зарубіжні фахівці розвинених держав приділяють велику увагу підвищенню ефективності фізичної підготовки працівників поліції. Ними приймаються комплексні заходи щодо вдосконалення навчання працівників поліції, на основі моделювання вивчених ситуацій нападу, які зустрічалися в оперативній діяльності. З цією метою вони використовують розроблені посібники, а також сучасні технічні засоби. Основу методу моделювання ситуації, як правило, становлять вивчення кримінальних справ та службових документів, складених при загибелі або травмування поліцейських, а також аналіз практики оперативно - службової діяльності.

Тому проведений аналіз зарубіжного досвіду і методичні рекомендації з організації форми навчання ефективним діям в ситуаціях затримання та щодо підвищення ефективності фізичної підготовки працівників правоохоронних органів, можна успішно використовувати при удосконаленні професійної підготовки працівників поліції в Україні.

ЗАЄМОДІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ІЗ ЗАСОБАМИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Семижон А.В., курсант 3-го курсу ННІ №1 НАВС.

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент кафедри управління та роботи з персоналом Національної академії внутрішніх справ **Пелагеша О.Г.**

Розвиток української державності на даному етапі характеризується підвищенням прозорості та демократичності діяльності всіх державних органів, формуванням партнерських

відносин між інституціями держави і суб'єктами громадянського суспільства. Постійна взаємодія влади і суспільства – необхідна умова політичної стабільності й процвітання кожної держави, у тому числі й України, оскільки проблеми її розвитку неможливо розв'язати без підтримки суспільства. Це певною мірою стосується і діяльності правоохоронних органів.

Створюючи новий орган державної влади, законодавець приділив особливу увагу питанням співпраці поліції з населення. Так, згідно з основними принципами, а саме взаємодії з населенням на засадах партнерства, діяльність Національної поліції здійснюється в тісній співпраці та взаємодії з населенням, територіальними громадами та громадськими об'єднаннями на засадах партнерства і спрямована на задоволення їхніх потреб.

Важливу роль у реалізації цих демократичних інститутів відіграють саме засоби масової інформації (далі – ЗМІ), які займають особливе місце у соціальному контролі за діяльністю органів державної влади, впливаючи на світогляд людей, формуючи громадську думку і виступаючи гарантом демократичних перетворень. Саме ЗМІ є одним з найоперативніших та в цілому об'єктивним джерелом одержання правової та іншої соціально значущої інформації щодо Національної поліції України.

Процес побудови взаємовідносин поліції зі ЗМІ має динамічний характер, якому властиво змінюватися залежно від того, в якому середовищі відбувається побудова відносин, які є умови для успішного перебігу процесу, які фактори заважають відбуватися процесу взаємодії, що потрібно змінити заради отримання позитивного результату. Правоохоронна система і ЗМІ функціонують в одному соціальному середовищі. Виконуючи різні функції і маючи різну природу, вони, проте, повинні однаково служити суспільним інтересам. Важливість зв'язку поліції зі ЗМІ зумовлена тим, що висвітлення діяльності поліції в ЗМІ, має значну вагу у формуванні іміджу Національної поліції.

Зміст взаємодії Національної поліції із ЗМІ можна з'ясувати через її організаційно-правові форми. Це впливає з діалектичної єдності форми та змісту об'єкта, що досліджується. Формами

взаємодії Національної поліції зі ЗМІ можна вважати такі організаційно-правові засади побудови процесу взаємовідносин із засобами масової інформації, які використовуються суб'єктами цієї взаємодії для ефективного використання можливостей один одного в досягненні спільної мети.

Аналіз наукових праць вчених показав, що взаємодія правоохоронних органів із ЗМІ може відбуватися шляхом двох основних форм: соціального партнерства та соціального альянсу. Соціальне партнерство визначається як взаємокорисна діяльність двох суб'єктів, за якої на основі сумісних дій проявляється можливість подолання соціальних проблем (безпритульності, наркоманії, корупції, злочинності, забруднення навколишнього середовища). Головною рисою соціального партнерства є довготривалість.

Протилежною формою взаємодії поліції зі ЗМІ є взаємодія у формі соціального альянсу. Це така форма взаємодії, що являє собою короткострокове об'єднання зусиль і ресурсів обох суб'єктів взаємодії для досягнення конкретної мети. Негативним у формі соціального альянсу виступає той факт, що такі відносини не є стабільними.

На основі цих двох форм вчені виділили дві моделі налагодження взаємодії правоохоронних органів із ЗМІ:

1. Модель, яка активно практикується у країнах ЄС, а також США, Канаді, Японії та в ряді інших країн. Умовно її можна визначити як партнерську, тому що взаємодія (партнерство) правоохоронних органів зі ЗМІ розглядається як єдина допустима форма діяльності поліції.

2. Модель, яку можна визначити як адміністративну, розвиток якої, головним чином, відслідковується на просторі колишнього СРСР та деяких країн Східної Європи. Вона є адміністративною з тієї причини, що процес взаємодії правоохоронних органів та інших суб'єктів громадянського суспільства, зокрема і ЗМІ, – від державних структур до простих громадян – розглядається як одна з основних форм охорони та

підтримки громадського порядку, а також додатковий ресурс, до якого тільки іноді можуть звертатися правоохоронні органи.

Належність взаємодії Національної поліції із ЗМІ до тієї чи іншої моделі визначити важко, оскільки на даному етапі розвитку української державності така взаємодія знаходиться в перехідному стані, тобто вона поступово переходить від адміністративної до партнерської (де-юре вона вже партнерська, але де-факто із залишками адміністративної моделі). Це досить позитивний фактор, оскільки соціальне партнерство поступово витісняє соціальний альянс, чим не тільки підвищує рівень взаємодії поліції із ЗМІ, а й значно покращує імідж поліції та здійснює позитивний вплив на правосвідомість громадян.

До складу структурного апарату Національної поліції України входить Департамент комунікації, який координує проведення інформаційної політики територіальних органів та структурних підрозділів апарату Національної поліції України, здійснює взаємодію із засобами масової інформації та громадськістю. Основними завданнями Департаменту є координація заходів підрозділів Національної поліції України, спрямованих на реалізацію інформаційної політики поліції; впровадження гласності та відкритості в діяльності територіальних органів поліції; інформування громадян про діяльність Національної поліції України через засоби масової інформації; забезпечення функціонування офіційного веб-сайту Національної поліції України в режимі інформантства; проведення моніторингу та аналізу інформації, яка викладена в засобах масової інформації, мережі Інтернет, про діяльність Національної поліції; організація нормативно-правового забезпечення Національної поліції України.

Попри ефективну роботу Департаменту комунікації, для підвищення ефективності взаємодії поліції із ЗМІ та переходу до нової моделі, необхідно усунути певні недоліки. Зокрема, слід врахувати такі аспекти:

1. Правове забезпечення кадрової роботи в Національній поліції для поліпшення діяльності зі ЗМІ.

2. Підвищення комунікативної компетентності працівників поліції, на-самперед тих служб, що є «візитною карткою».

3. Урахування громадської думки в діяльності поліції, виявлення стереотипів і рівня поінформованості населення про роботу поліції, довіри до неї.

4. Цілеспрямоване формування стратегії подання інформації про діяльність поліції в засобах масової інформації.

5. Використання передового закордонного досвіду в налагодженні зв'язків поліції із громадськістю.

Таким чином, можна зробити висновок, що взаємодія Національної поліції України із ЗМІ – це своєчасна, систематична передача об'єктивної інформації в питаннях правоохоронної діяльності від одного суб'єкта взаємодії (Національної поліції) до іншого (ЗМІ). На даний час така взаємодія перебуває на перехідному етапі, у процесі вдосконалення своїх форм, напрямів і методів. Проте, у порівняльному аспекті з минулою «міліцією», Національна поліція має набагато кращі результати щодо взаємодії із ЗМІ, про що говорить поступовий перехід до соціального партнерства та партнерської моделі взаємодії.

Від ефективності, чіткості і налагодженості взаємодії поліції із ЗМІ залежить рівень захисту основ конституційного ладу, моральності, здоров'я, прав і законних інтересів інших осіб, забезпечення оборони країни і безпеки держави. Тому розглянуті засади взаємодії із ЗМІ будуть сприяти активізації співпраці поліції із представниками ЗМІ, сприяти протидії злочинності і забезпеченню правопорядку.

ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИМ ІЗ ЗАНЯТТЯМ ГРАЛЬНИМ БІЗНЕСОМ

Сергієнко М.О., курсант 306 навчальної групи ННІ № 1 НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри спеціальної техніки та оперативно-розшукового документування, кандидат юридичних наук, доцент **Шевчук О.Ю.**

Незважаючи на посилення державно-правової протидії соціально негативному явищу – заняттю гральним бізнесом, зокрема шляхом доповнення Кримінального кодексу (КК) України статтею 203-2, у якій установлену кримінальну відповідальність за зняття гральним бізнесом, досімають місце випадки незаконної організації, проведення азартних ігор з наданням можливості доступу до них невизначеному колу зацікавлених осіб, зокрема неповнолітнім. За даними МВС України упродовж 2016 року працівники підрозділів ДСБЕЗ опрацьовано близько 2,5 тис. звернень щодо надання послуг у сфері грального бізнесу на території держави. Такі результати оперативно-службової діяльності зумовлюють необхідність дослідження особливостей учинення та кваліфікації злочинів, пов'язаних з гральним бізнесом.

Стаття 203-2 КК України передбачає відповідальність за заняття гральним бізнесом. Якщо запрограмований програш гравця (одержання або неодержання гравцем виграшу (призу) не залежать від випадковості), учинене може кваліфікуватись як заволодіння чужим майном шляхом обману, тобто шахрайство, за ст. 190 КК України. Якщо заняття гральним бізнесом маскується під організацію та проведення лотерей і супроводжується підробленням білетів державної лотереї, такі дії можна кваліфікувати за сукупністю злочинів – за ст.203-2 та 199 КК України, якою встановлено кримінальну відповідальність за виготовлення, зберігання, придбання, перевезення, пересилання, увезення в Україну з метою використання під час продажу товарів, збуту

підроблених грошей, державних цінних паперів, білетів державної лотереї, марок акцизного збору чи голографічних захисних елементів. Злочини у сфері грального бізнесу можуть учинятися і службовою особою, яка дала вказівку здійснювати заборонену діяльність або керувала нею. За наявності відповідних підстав, дії такої особи слід кваліфікувати додатково за статтями розділу XVII «Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг» Особливої частини КК України.

Оперативна значима поведінка має декілька варіантів, а саме: організація азартних ігор; підготовка до заняття гральним бізнесом; проведення азартних ігор; надання можливості доступу до азартних ігор; допоміжні дії персоналу обслуговування; ужиття конспіративних заходів з метою приховання грального бізнесу; надання посередницьких послуг у занятті гральним бізнесом; учинення шахрайських дій у процесі незаконного надання послуг у занятті гральним бізнесом;

До осіб злочинців належать: організатори азартних ігор; виконавці; особи, які виконують розпорядження організаторів азартних ігор.

Суб'єкти, які становлять оперативний інтерес – особи, які організують і вчинюють злочин, службові особи, які сприяють учиненню злочину, особи, що можуть надати інформацію, що становить оперативний інтерес (як гласним, так і негласним шляхом).

Об'єкти, що становлять гральний інтерес: гральне обладнання; електронні гроші, що формуються шляхом прийому касиром готівки; документи про право власності на приміщення, у якому просяться азартні ігри; комп'ютерна інформація; приміщення, у яких розташовано гральні заклади та їх обладнання.

Таким чином, нами визначено оперативно-розшукову характеристику злочинів, пов'язаних із зняттям гральним бізнесом, розглянуто її головні елементи й особливості використання в діяльності МВС України.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ (ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД)

Сивун А.С., курсант 207 навчальної групи ННІ №1 НАВС.

Науковий керівник: викладач кафедри вогневої та спеціальної фізичної підготовки навчально-наукового інституту №1 Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук **Федченко О.С.**

У наш час, застосування вогнепальної зброї поліцейським є найбільш суворим заходом примусу, що може нести за собою різноманітні наслідки (не значні, фатальні) та критику громадськості.

Політика щодо зброї є областю американської політики, яка в першу чергу, характеризується певними діями двох груп: контроль над вогнепальною зброєю та люди, котрі виступають за вільне носіння зброї. Ці групи часто розходяться в тлумаченні законів і судових справ, пов'язаних з вогнепальною зброєю, а також про наслідки контролю над зброєю, на злочини і громадської безпеки.

Дослідженням проблеми частково або опосередковано займалися фахівці з адміністративного права, адміністративної діяльності, інших галузей правових наук: В.О. Заросило, А.В. Губанов, О.С. Федченко, В.Д. Шиян та ін.

Ціль дослідження: визначити актуальні проблеми застосування вогнепальної зброї поліцейськими України та зарубіжних країн. На основі зарубіжного досвіду визначити шляхи вирішення проблем, що виникають при застосуванні вогнепальної зброї.

Українці продовжують гаряче обговорювати дії поліцейського Сергія Олійника, від кулі якого в ніч на 7 лютого під час погоні загинув пасажир BMW. Нагадаємо, машина мчала по Києву на великій швидкості, а водій не реагував на вимоги поліцейських зупинитися, в результаті був відкритий вогонь.

Поліцейський обвинувачується в навмисному вбивстві і замаху на водія-порушника і був узятий під варту.

Тепер у нас може постати питання: «Коли іноземні поліцейські відкривають вогонь на поразку?» Чи були подібні випадки до гучного погоні, і як в таких ситуаціях реагують поліцейські в інших країнах.

У США поліцейський може відкрити вогонь, коли дії злочинця загрожують його життю і життю оточуючих, тобто в крайньому випадку. Після, правомірність застосування зброї завжди розглядає суд. Якщо з'ясується, що поліцейський не впевнився, що перед ним дійсно злочинець і вистрелив, то він розплачується за це тюремним терміном.

Коли Феміда стає на бік поліцейського, його можуть навіть нагородити. Один з останніх випадків, коли поліцейський в США застрелив злочинця, стався восени минулого року. У вересні зловмисник спочатку, погрожуючи зброєю, викрав у одного з громадян США автомобіль, а коли поліція влаштувала за ним погоню, доїхавши до одного з ресторанів в передмісті Лос-Анджелеса, взяв в заручники шістьох відвідувачів. Застосувавши димові гранати, поліцейські проникли в ресторан і, застреливши злочинця, звільнили його заручників. Американські поліцейські розповідають, що в тих випадках, коли є заручники, майже завжди відкривається вогонь результату.

Фахівець упевнений, що проблема із застосуванням і носінням зброї в США, гарантовано другою поправкою до Конституції, пов'язана з історичною спадщиною американців. На відміну від Великобританії або Росії, де поліцейські спочатку роблять попереджувальний постріл в повітря, американські поліцейські мають право відразу стріляти на поразку. Саме цим і пояснюється така велика кількість жертв поліцейської агресії серед цивільного населення.

У США якщо людина побачила загрозу своєму життю, то може застосовувати зброю відразу на поразку (таким чином вона відстоює свої права, честь та гідність), адже в них є своя система

права відносно зброї, яка застосовується до кожного штату окремо та зі своїми особливостями.

Проаналізувавши це питання, ми можемо з упевненістю сказати, що підґрунтям для певних статей застосування вогнепальної зброї є Конституція в демократичних державах. Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. На основі Конституції України, основного закону держави, був написаний Закон України «Про Національну поліцію» в якому зазначено можливості застосування заходів примусу, а саме статтю 46 – застосування вогнепальної зброї.

Висновки: Застосування вогнепальної зброї поліцейським було, є і буде завжди гострим питання у будь-якому суспільстві, оскільки це захист для одних та загроза життю і здоров'ю для інших. Не дивлячись на те, що Закон України «Про Національну поліцію» прийнятий недавно, однак питання щодо його вдосконалення в частині застосування вогнепальної зброї завжди є актуальним і перспективним. А тому ми наголошуємо на необхідності більш ґрунтовного та всебічного вивчення цієї категорії на науковому рівні з метою застосування отриманих результатів для поліпшення практичної службової діяльності Національної поліції України.

ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ДУХОВНО-ТІЛЕСНОГО У ФІЛОСОФІЇ

Синоверський А.І., старший інспектор відділу протидії злочинам у бюджетній, банківській, кредитно-фінансовій та зовнішньоекономічній діяльності Департамент захисту економіки.

Науковий керівник: професор кафедри філософії права та юридичної логіки НАВС, кандидат юридичних наук **Шевчук Р.М.**

Серед різноманітних філософських проблем наявні такі теми, які, з одного боку, є «наскрізними» для всієї історії філософської

думки, а з іншого - тісно пов'язані з сутністю метафізики як певної організації мислення - особливого інтелектуального стану, у який потрапляє кожен, хто наважиться зрозуміти буття суцього. Це проблеми, крізь осмислення яких людський розум відповідним чином конституюється й набуває метафізичної визначеності. Духовне життя людини становить одну з таких проблем.

Уже в первинному суспільстві виникло уявлення про те, що в людині треба розрізняти тіло і душу. Людське тіло — це особлива річ у світі речей. Для його існування необхідний ряд матеріальних умов — певний хімічний склад середовища, діапазон температур тощо. Як і в інших живих організмах, у людини є певні тілесні потреби, без задоволення яких вона жити не може. Забезпечувати для себе необхідні матеріальні умови й засоби свого існування — це природне право людини як природної істоти. Однак, на відміну від усіх інших істот, людина є не просто живим організмом. У людини життя тіла пов'язане з життям його душі.

Поняття душа традиційно розглядалося особлива сила, що міститься в тілі людини. У міфологічній свідомості риси людини переносилися на предмети, яким також приписувалась одухотвореність. На цій підставі склались первинні політеїстичні релігії, які доводили про існування багатьох богів на зразок людини, але безсмертних і більш могутніх.

Подальший розвиток релігійної свідомості призвів до трансформації уявлення про співвідношення між людиною і богами: створивши подібними до себе богів, людина потім стала думати, що це боги створили її подібно до себе.

Людська душа і Бог — це поняття, генетично пов'язані між собою. Біля витоків релігійного світогляду лежить уявлення про схожість між людиною і світом: так само, як і людина, світ має подвійну природу — її видиме, матеріальне тіло приховує під собою невидиму, нематеріальну «душу» («душа світу», «світовий дух», «вища духовна субстанція», «Бог»). І як людське тіло є плоть від плоті світу, так і людська душа є частиною божественного духу в людині, що дається їй при народженні як «дар Божий».

У християнстві людська плоть є головним елементом та учасником Божественної місії людства проти зла. Адже лише Боготвілення та обожнення людини робить спасіння можливим.

Душа — центральна категорія релігійної антропології. Її характеризують такими якостями: нематеріальність, безсмертя, здатність існувати незалежно від тіла. Тіло людини живе доти, доки в ньому існує душа. Відділення безсмертної душі людини від її тіла означає кінець земного життя людини. Питання про подальше існування душі вирішується по-різному: душа може блукати по світу в безтілесному стані; вона переселяється в інші тіла (теорія реінкарнації); зливається зі світовою душею; переходить в інший світ — рай, пекло, чистилище.

У сучасній науковій психології поняття душі поступилося поняттю психіки. Тому деякі вчені висловлюють думку, що оскільки поняття душі є ненауковим, то й ніякої душі немає взагалі. Разом із тим таке судження є не зовсім коректним і має більше стилістичне навантаження, ніж сутнісний характер.

Можна виділити три аспекти, в межах яких описується душа:

- по-перше, структура або склад душі, тобто різні види душевних явищ — бажання, почуття, переживання, відчуття, мислинневі процеси, знання тощо (структурний аспект);

- по-друге, зміст душевного життя людини, тобто конкретний індивідуальний комплекс бажань, емоцій, переживань, думок тощо, який наповнює душу особистості й завдяки якому вона має своє особливе, неповторне духовне обличчя (змістовний аспект);

- по-третє, «природа душі» - її походження, її субстрат або субстанція, з якої вона створюється (генетичний, або субстратний аспект).

Психіка — це душа в її структурному аспекті. Таким чином, поняття психіки охоплює лише частину поняття душі, а тому воно не тотожне останньому.

Змістовний аспект душі - це те, що об'єктивно мається на увазі під поняттям «духовний світ особистості». У контексті цього аспекту дослідження духовний світ особистості залежить не лише від психіки: його зміст обумовлений суспільним життям, до якого

включена особистість, станом культури суспільства і реальними можливостями для цієї особистості освоєння культурних цінностей. Духовний світ особистості - галузь, котра є предметом аналізу філософії та низки гуманітарних наук: етики, естетики, культурології та ін. Вона складає також головний предмет мистецтва.

У генетичному аспекті душа характеризується в її «сутнісному» визначенні. Тут ідеться про відношення душі до буття, у складі якого вона виникає й перебуває.

Що стосується людського тіла, то воно є матеріальним об'єктом, який можна споглядати, а тому давно є предметом багатьох наук: анатомії й фізіології, антропології й антропометрії, медицини та різноманітних її галузей тощо.

Матеріалістична філософія в її розвинутих формах зовсім не стверджує, що душа складається з матерії. Душа нематеріальна, але вона (як психіка або духовний світ особистості) існує в людині завдяки матеріальним процесам, що відбуваються в її нервовій системі. Тобто в кінцевому рахунку душа є залежною, похідною від матерії. Матеріалістичне розуміння психіки відповідає сучасному науковому підходу щодо її вивчення.

До сьогодні ще не знайдено такого рішення психофізичної (психофізіологічної) проблеми, яке отримало б всезагальне визнання. Серед різних напрямків пошуку одним з найперспективніших є інформаційний підхід: психічні процеси розглядаються як процеси отримання, зберігання, передачі, перетворення інформації, а фізіологічні (нейродинамічні) — як матеріальні носії цієї інформації, тобто «сигнали», в яких вона «закодована». З позицій інформаційного підходу спроможність думки впливати на тілесні процеси пояснюється тим, що думка завжди має матеріального носія - відповідну нейродинамічну систему. Вплив думки на тіло - це інформаційне управління. Думка управляє тілом не «сама по собі», а через нейрофізіологічні процеси, які є її матеріальним носієм.

Таким чином, матеріалізм не заперечує існування душі; він не стверджує, що душа матеріальна, але говорить лише про її

залежність від тіла. На відміну від релігії, він відкидає віру в існування душі поза тілом та в її безсмертя. Безсмертними можуть бути пам'ять про померлих та їх справи, але не їх індивідуальні душі.

ПОСТРІЛ І ЙОГО ЗНАЧЕННЯ В БАЛІСТИЦІ

Слободянюк М.М., курсант 211 навчальної групи ННІ № 1 НАВС.

Науковий керівник: викладач кафедри вогневої та спеціальної фізичної підготовки навчально-наукового інституту №1 Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук **Федченко О.С.**

З виникненням зброї виникло й безліч наук та досліджень, які прагнули вдосконалити зброю, зробити її сильнішою, витривалішою та більш влучною, що й спричинило великий прогрес у світі вогнепальної зброї. Наше дослідження спрямоване на дослідження внутрішньої балістики, адже саме в середині вогнепальної зброї відбуваються найважливіші процеси.

Дослідженням проблеми частково або опосередковано займалися такі автори, як: В.Л. Вайнштейн, Корх А.Я., Крадожон Д.М., Полякова Т.Д., Потапов А.П., Федченко О.С. та ін.

Ціль дослідження: дослідити окремі елементи внутрішньої балістики, розглянути їх визначення та виокремити основні чинники, які впливають на постріл.

Вивченням процесів, які відбуваються під час пострілу та під час руху кулі у каналі ствола займається внутрішня балістика.

Тиск газів на дно гільзи, викликає рух зброї назад. Від тиску газів на дно гільзи і ствола відбувається їх розтяг (пружна деформація), і гільза, міцно притискуючись до патронника, перешкоджає прориванню порохових газів у бік затвора (цей процес називається обтюрацією). Одночасно при пострілі виникає коливальний рух (вібрація) ствола, і він нагрівається. Розжарені газ

та частинки незгорілого пороху, які витікають з каналу ствола слідом за кулею, при зустрічі з повітрям породжують полум'я й ударну хвилю; остання є джерелом звуку при пострілі.

Прямий постріл – це такий постріл, при якому траєкторія кулі не піднімається вище цілі на всій дистанції стрільби. Дальність прямого пострілу з автомата залежить від висоти цілі, відстані до неї і визначається за таблицями перевищення траєкторій, шляхом порівняння висоти цілі з висотою табличної траєкторії.

Постріл відбувається за дуже малий проміжок часу (0,001-0,06 с). Від удару бойка по капсулю патрона виникає полум'я, від якого загоряється пороховий заряд; при цьому утворюється велика кількість дуже нагрітих газів, які збільшуються в об'ємі і створюють високий тиск, що діє в усі боки з однаковою силою.

Під тиском газів 250-500 кгс/см² куля зсувається з місця, врізається у нарізи і набуває обертального руху. Порох продовжує горіти, відповідно кількість газів (об'єм і тиск) в каналі ствола збільшується. Найбільшої величини (2880 кгс/см²) тиск газів досягає, коли куля пройде 4-6 см шляху.

Потім внаслідок збільшення швидкості руху кулі об'єм закульного простору збільшується швидше, ніж приплив нових газів, і тиск починає падати. До моменту вильоту кулі з каналу ствола тиск дорівнює 300-900 кгс/см². Однак швидкість руху кулі в каналі ствола зростає, оскільки гази, хоч і менше, продовжують на неї тиснути.

Куля рухається по каналу ствола з безперервно зростаючою швидкістю і викидається назовні в напрямі осі каналу ствола. Розжарені гази, що витікають з каналу ствола услід за кулею, при зустрічі з повітрям утворюють полум'я й ударну хвилю, яка є джерелом звуку при пострілі. Порохові гази при вильоті кулі з каналу ствола впливають на неї на відстані 10-15 см.

Початковою швидкістю кулі називається швидкість, з якою куля залишає канал ствола, тобто швидкість руху кулі біля точки вильоту. Початкова швидкість кулі - одна з найважливіших характеристик бойових властивостей зброї. Збільшення початкової швидкості збільшує дальність польоту кулі, її пробивну й убивчу

дію, зменшує вплив зовнішніх умов на її політ. Величина початкової швидкості кулі залежить від довжини ствола, маси кулі, маси порохового заряду та інших чинників.

Оскільки тиск газів у каналі ствола діє в усі боки з однаковою силою, при пострілі він не тільки виштовхує кулю вперед, а й відштовхує назад зброю.

Рух зброї (ствола) назад під час пострілу називається віддачею. Віддача стрілецької зброї відчувається як поштовх у плече, руку, груди. Дія віддачі характеризується величинами швидкості та енергії. Швидкість відбою зброї приблизно у стільки разів менша від початкової швидкості кулі, у скільки разів куля менша від зброї.

При пострілі ствол зброї здійснює коливальні рухи - вібрує. Внаслідок цього дулова частина ствола у момент вильоту кулі може також відхилитися від початкового положення в будь-який бік (уверх, вниз, праворуч, ліворуч). Величина цього відхилення збільшується в разі неправильного використання упора для стрільби, забруднення зброї тощо.

У момент пострілу ствол автомата, залежно від кута підймання, займає певне положення. Політ кулі в повітрі починається по прямій лінії як продовження осі каналу ствола у момент вильоту кулі. Ця лінія називається лінією метання.

При вильоті кулі у повітрі на неї діють дві сили: сила тяжіння і сила опору повітря. Сила тяжіння дедалі більше відхиляє кулю вниз від лінії метання, а сила опору повітря уповільнює рух кулі в повітрі, намагаючись перекинути її головною частиною назад. Під дією цих двох сил куля продовжує політ по кривій, що знаходиться нижче від лінії метання. Крива лінія, яку описує центр ваги кулі при польоті в повітрі, називається траєкторією.

Ми розглянули основні окремі елементи внутрішньої балістики, розглянули їх визначення та виокремили основні чинники, які впливають на постріл. Отже, процеси, що відбуваються всередині зброї мають важливе значення, адже завдяки їх злагодженості та взаємодії куля під час пострілу потрапляє саме в ціль. А тому ми наголошуємо на необхідність більш ґрунтовного та

всебічного вивчення цієї категорії на науковому рівні з метою застосування отриманих результатів для поліпшення практичної службової діяльності Національної поліції України.

ПРАВИЛА ПОВОДЖЕННЯ ЗІ ЗБРОЄЮ ДЛЯ ЦИВІЛЬНИХ ОСІБ

Слюсаренко Є.В., курсант 210 навчальної групи ННІ № 1 НАВС.

Науковий керівник: викладач кафедри вогневої та спеціальної фізичної підготовки навчально-наукового інституту №1 Національної академії внутрішніх справ кандидат юридичних наук **Федченко О.С.**

Питання безпечного поводження зі зброєю актуальна не тільки для працівників правоохоронних органів, військовослужбовців та інших осіб, кому держава надає право застосовувати та використовувати вогнепальну зброю відповідно до законодавчих норм, а також і для цивільних осіб, які мають право на володіння зброєю. Не дивлячись на те, чи є ця зброя мисливською, спортивною або бойовою, цивільним особам також необхідно знати та неухильно дотримуватись певних правил поводження зі зброєю.

Відоме прислів'я каже, що Бог створив людей різними, але Кольт зрівняв їхні шанси. І це багато в чому правда. Зброя дозволяє вам захистити себе від нападника, який може бути більшим та фізично сильнішим. Але треба розуміти, що не можна витягувати зброю з будь-якої причини – лише для захисту життя та здоров'я.

Дослідженням проблеми частково або опосередковано займалися фахівці з адміністративного права, адміністративної діяльності, інших галузей правових наук: В.Д. Гвоздецький, Т.О. Проценко, О.С. Федченко та ін., однак на даний час це питання не досить досліджуване, оскільки відсутня правова база для обігу бойової зброї у цивільного населення.

Ціль дослідження: враховуючи зарубіжний досвід обігу зброї у цивільних осіб, на основі правил поведження зі зброєю для працівників правоохоронних органів України, визначити загальні правила поведження зі зброєю для цивільних осіб.

Наявність зброї у цивільного населення це завжди гостре та дискусійне питання у всіх державах світу, навіть там, де існує законодавчо закріплений дозвіл на носіння та зберігання, застосування та використання такої зброї. В Україні на даний час для цивільних осіб, тобто для громадян, дозволено носіння та зберігання мисливської зброї, спортивної зброї, а також так званої «травматичної зброї», що відповідно до закону України «Про Національну поліцію» є спеціальним засобом, хоча зовні дуже схожа на бойову зброю. Ми вважаємо, що рано чи пізно в Україні буде реалізовано конституційне право на захист громадян в тому числі і шляхом надання дозволу (ліцензії) на володіння бойовою зброєю. Тому цікаво буде уже зараз розглянути деякі правила, які можуть застосовуватись до цивільних осіб – власників зброї.

1. Зброя – це смертельна сила

Наприклад, власники травматичної зброї зазвичай досить легковажно сприймають гумові кулі, що призводить до використання зброї у випадках, коли можна обійтись словами або просто уникнути конфлікту. Ніколи не використовуйте зброю легковажно, оскільки кожний постріл може бути летальним. Якщо ви це розумієте, то будете стріляти лише у разі реальної небезпеки. Витягши зброю, будьте готові стріляти, інакше це становитиме серйозну загрозу вашому життю. Коли ви спрямували зброю на супротивника, ви автоматично перевели конфлікт на зовсім інший – вищий – рівень.

2. Є конкретний момент, коли зброя може бути використана

Дістаньте зброю занадто рано, і ви станете агресором, занадто пізно – жертвою. Є конкретний момент, коли зброя може бути використана, ви маєте його для себе визначити. Подумки прокрутіть ситуацію нападу, подумайте, коли буде слушно використати зброю.

3. Самозахист на вулиці і вдома – зовсім різні речі

Навіть наше законодавство, що є дуже недосконалим у питаннях самозахисту, дозволяє застосовувати будь-які методи для припинення нападу, що стався у вас вдома. Закон буде на вашому боці, якщо зловмисник вдерся до вашого житла.

При нападі у вас вдома ви можете використовувати зброю та будь-які інші інструменти для захисту себе та своїх близьких. Дещо інша ситуація, якщо напад стався у вас на подвір'ї: не поспішайте стріляти, краще – за можливості – викликайте поліцію та дочекайтеся її.

Зовсім інший випадок, коли на вас напали на вулиці: у цій ситуації при застосуванні зброї вам буде потрібно доводити свою правоту.

Ніколи не стріляйте у спину зловмиснику, що втікає – напад вже закінчився, і вам нічого не загрожує. Це може бути кваліфіковано як перевищення меж необхідної оборони.

4. Мати зброю мало, потрібно вміти її використати

Якщо ви не тренуєте свої навички володіння зброєю – ви беззбройні. Тренування – це навіть не стрільба у тирі, це, як мінімум, холості тренування з витягуванням зброї з кобури. Це особливо стосується холодної пори року, коли на вас багато одягу і ви втрачаєте свободу рухів. Також пам'ятайте, що взимку ефективність травматичної зброї знижується – на нападнику може бути товста одежа, і він навіть не відчує пострілу.

5. Тренуйтеся стріляти

Дуже важливо тренуватися, щоб влучити у нападника, а не просто розлютити його. Тренування один раз на місяць – це абсолютний мінімум для підтримки навичок. Краще за все тренуватися щотижня: це дасть вам можливість підтримувати та розвивати навички зі стрільби.

6. Підбирайте правильне обладнання

Якщо ми говоримо про травматичний пістолет, спробуйте кілька варіантів кобур. Випробуйте різні моделі від різних виробників та оберіть ту, що підійде саме вам.

7. Не вірте некваліфікованим спеціалістам

Все, що ви прочитали або почули, треба перевіряти. Краще за все консультиватися зі спеціалістами: інструкторами зі стрільби, юристами, досвідченими стрільцями.

8. Не шукайте пригод

Власники шойно придбаної зброї, особливо молодого віку, дуже хочуть випробувати свої сили. Утримуйтеся від необдуманих вчинків. Те, що ви маєте зброю, не означає, що ви не повинні думати про свою безпеку. Будьте розсудливими, прораховуйте ситуацію самозахисту на кілька кроків уперед.

9. Не хизуйтеся зброєю

Існує декілька причин, з яких не варто безцільно показувати зброю. По-перше, це небезпечно, тому що існує певна процедура безпечної демонстрації зброї. Хизування вже не раз призводило до нещасних випадків через випадкові постріли.

По-друге, найбільший ефект має раптове застосування зброї, коли нападник про неї не знає та не здогадується про її наявність. Тому не варто повідомляти оточуючим, що у вас є зброя. Хизування може легко призвести до того, що вашу руку заблокують, і ви просто не зможете навіть витягти зброю.

10. Не будьте легковажні, але й не вагайтеся, коли настане час

Не треба витягувати зброю, щоб налякати когось, отримати аргумент у суперечці або показати, що ви крутіший за інших. Зброя створена не для компенсації комплексу неповноцінності, а для захисту життя та здоров'я.

Але й не вагайтеся, коли прийде час дійсно застосувати зброю, а саме – коли вам або вашим близьким буде загрожувати небезпека. Якщо ви вирішили, що настав час застосувати зброю, дійте швидко, не дайте нападнику жодного шансу підготуватися до цього. Чим рішучіше і швидше ви діятимете, тим більше шансів, що самозахист буде вдалим, навіть якщо нападників більше, ніж один.

Пам'ятайте, що найкращий бій – це той, який не відбувся. Якщо є можливість, дайте агресору можливість ретируватися.

Отже, ми визначили не повний перелік правил поведінки зі зброєю для цивільних осіб та надали роз'яснення до кожного

пункту. Точне і неухильне виконання цих правил забезпечить власників зброї від нещасних випадків при поводженні зі зброєю, а також зменшить кількість випадків неправомірного застосування зброї. Однак на даний час це питання є вивчалось дуже мало, а тому є перспективним і актуальним і потребує додаткового і ґрунтовного наукового дослідження.

ВИЯВЛЕННЯ ТА РОЗСЛІДУВАННЯ ВБИВСТВ НА ЗАМОВЛЕННЯ

Совтан Ю.В., курсант 304 навчальної групи ННІ №1 НАВС.

Науковий керівник: завідувач кафедри спеціальної техніки та оперативно-розшукового документування, кандидат юридичних наук **Марков М.М.**

У зв'язку з соціально-економічним розвитком сучасного суспільства та новими мотивами вчинення злочинів, виникають нові види злочинів, а також методи та засоби їх вчинення. Оскільки найтяжчим злочином проти життя і здоров'я людини є вбивство, ми розглянемо один із видів вбивств – на замовлення.

У сучасному Кримінальному кодексі України поняття вбивства на замовлення закріплено у п. 11 ч.2 ст. 115.

Розкриття і розслідування вбивств на замовлення представляє собою складну і багатогранну діяльність. Адже саме вбивства на замовлення дуже складно розкрити, так як вони ретельно сплановані, підготовлені і вчиняється професіоналами.

Для вбивства на замовлення характерним є те, що виконавець одержує чи бажає одержати певну вигоду або ухилитися від якихось негативних обставин не внаслідок позбавлення життя потерпілого, а за виконання замовлення, через волю і дії (бездіяльність) замовника або уповноважених на те ним осіб.

Доручення замовника виконавцю злочину може мати різні форми. По – перше, це може бути угода, за якою відповідальність настає незалежно від того, коли були вчинені обіцяні виконавцями дії, виконав чи не виконав замовник свою обіцянку, збирався він це робити чи ні. По – друге, це може бути наказ або розпорядження, яке виконується у зв'язку з тим, що виконавець до надходження доручення на вбивство взяв на себе кілерські обов'язки.

У будь-якому випадку, зв'язка між виконавцем і замовником до доручення на вбивство, може взагалі не бути. Тобто єдине спільне між ними це вбивство (вчинене чи те, що планується).

Наймані вбивці часто можуть бути встановлені тільки після виявлення замовника, організатора і посередника. Однак можливий і зворотний напрямок в розкритті, коли першим встановленим членом кримінальної групи буде найманий вбивця. За останні роки в країні сформувався своєрідний клан кілерів (вбивць-професіоналів), для яких основним джерелом доходів стало постійне виконання кримінальних замовлень.

Висування версії про вбивство на замовлення дозволяє намітити основні напрямки його розкриття. Найбільш доцільно діяти «від потерпілого до замовника, а від нього - до посередника і виконавцям вбивства».

Вбивства, вчинені на замовлення, мають низку особливостей кримінологічного, криміналістичного і кримінально-правового змісту.

Перше: головною особливістю, яка дає можливість віднести вбивство на замовлення до окремого виду злочину є те, що існують всі підстави говорити про інститут замовника вбивства. Замовниками вбивства можуть бути як окремі особи, так і колегіальні органи. Жертвою замовника (замовників) можуть бути не тільки окремі особи, а й також групи людей. Тут не має обмеження ні за віком, ні за посадою, ні за соціальним станом і т.п.

Надходження інформації про замовника є найважливішою ознакою вбивства на замовлення. Безперечно й те, що практика дає всі підстави, щоб узаконити інститут замовника(ів).

Друге: замовлені вбивства складають найбільшу небезпеку серед кримінальних зазіхань та інтереси осіб у підприємницькій сфері. Але незважаючи на легкість, з якою підприємці вдаються до вбивств на замовлення, їх все ж таки використовують як останній аргумент.

Третє: замовлені вбивства використовуються як форма контролю над економічними процесами в державі як з боку організованих злочинних груп, так і з боку підприємців, що займаються легальним бізнесом

Четверте: Вбивства на замовлення використовуються також як форма боротьби за владу.

Дії з організації замовного вбивства стосуються такої стадії злочину, як готування до нього. Для того, щоб мати можливість виявлення такого злочину потрібно детально вивчити всі етапи його готування. Підготовчий період можна поділити на декілька етапів.

Перший етап – формування в особи наміру на позбавлення життя потерпілого.

Другий етап – пошук посередника чи безпосереднього виконавця злочину. Ця умова є обов'язковою і може займати досить тривалий проміжок часу.

Третій етап – виконавець з'ясовує значимість майбутньої жертви, проводить спостереження за нею, вивчає її спосіб життя, розпорядок, звички, з'ясовує умови та форми охорони (якщо така є), встановлює наявність, місце знаходження та номер транспортного засобу. На даному етапі також відбувається: підшукування, приготування або виготовлення знаряддя для вчинення злочину; попереднє ознайомлення з місцем скоєння злочину; усунення перешкод для його вчинення; попередня підготовка місця приховування трупа, інших слідів злочину або переховування самого злочинця; підшукування співучасників злочину.

Задля виявлення вбивства на замовлення на цьому етапі слід особливу увагу звертати на отримання даних про те, що: певні особи виготовили для автомобіля підроблені держномери; викрали, виготовили чи купили зброю, робили пробні постріли зі зброї; виготовляли засоби для зміни зовнішності; проявляли зацікавленості

до місця перебування особи в певний час; стежили за нею, для чого відвідували житло потерпілого, дізнавалися про нього у родичів, виготовляли спеціальні засоби, що могли бути використані для приховування трупа, а також для знищення слідів злочину.

Четвертий етап – здійснення активних дій, які спрямовані на виманювання жертви з місця перебування або заманювання до конкретного місця, проникнення виконавців до помешкання жертви, доведення її до безпорадного стану, організація засідки чи переслідування.

Отже, чинники сьогодення спричинили розвиток такого виду злочину, як вбивство на замовлення, яке не лише є тяжким умисним злочином, але й відсутність зв'язку між замовником та виконавцем та низки інших причин значно ускладнює його розслідування.

ПРОБЛЕМИ ВИМУШЕНИХ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ В УКРАЇНІ

Солтис О.В., курсант 201 навчальної групи ННІ №1 НАВС.

Науковий керівник: професор кафедри конституційного та міжнародного права, кандидат юридичних наук, доцент **Пелех Н.А.**

Щороку в усьому світі 20 червня відзначають Всесвітній день біженців. Втім, у новітній історії України проблеми тих, хто змушений залишити домівку і тікати до безпечніших місць, ніколи не були такими актуальними, як починаючи з 2014-го року.

Біженці, і в цілому вимушені мігранти, не є новим явищем для України. Чимало українських політичних і культурних діячів, зокрема протягом ХХ століття, змогли врятуватися лише завдяки притулку, наданому їм в інших країнах. Відбувалося це і після отримання незалежності.

Проте, слово «біженець» з'явилося зараз у повсякденному обігу насамперед не через тих, кого законодавство визначає «біженцями», а через мешканців України, які змушені виїхати з

окупованих чи небезпечних територій до спокійніших регіонів. Тому за останні два роки Україна зіткнулася з новим явищем – переселенцями з Донбасу і Криму. Ці поняття слід розмежовувати. Переселенець (або внутрішньо переміщена особа) – це громадянин України, який змушений був покинути своє постійне місце проживання й переїхав жити в межах країни. Біженець – це іноземець, який унаслідок певних обставин покинув свою країну й шукає нове місце проживання.

З початку інтервенції Росії в Україні, анексії Криму та війни на Сході, так званих вимушених переселенців стає все більше практично в кожному обласному центрі України. Все б нічого, якби не проблеми, які, як палка в колесі, не завжди дають змогу допомогти переселенцям.

Сучасне міжнародне право не регулює питань вимушених переселенців. Раніше вважалося, що вони з'являються, як правило, внаслідок громадянських війн, внутрішніх заворушень і конфліктів, а тому не підпадають під міжнародно-правове регулювання. На сьогодні проблеми вимушених переселенців набули міждержавного характеру, але це ще не засвідчено окремими угодами. Укладена в рамках СНД угода про допомогу біженцям і вимушеним переселенцям (1993 р.) є першою ластівкою в цій справі. Проте в ній не беруть участі навіть деякі держави цього об'єднання.

15 квітня 2015 року в Україні було прийнято Закон України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України». Даний Закон є декларативним та не вирішує у повній мірі проблем захисту внутрішньо переміщених осіб. Також було прийнято ряд нормативних актів, які в певній мірі вирішують питання щодо вимушених переселенців: Постанови Кабінету Міністрів України «Про облік осіб, які переміщуються з тимчасово окупованої території України та районів проведення антитерористичної операції» та «Деякі питання оформлення і видачі довідки про взяття на облік особи, яка переміщується з тимчасово окупованої території України або району проведення антитерористичної операції», а також Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо

переміщених осіб». Слід зазначити, що ці документи не є статичними, до них постійно вносяться зміни, що допомагає законодавчо врегульовувати нововиявлені проблеми внутрішньо переміщених осіб. Сьогодні потрібні негайні дії держави щодо створення відповідної законодавчої бази для забезпечення реалізації прав внутрішньо переміщених осіб. Через те, що нормативно-правова база України щодо внутрішньо переміщених осіб є недостатньою та не досконалою, головні проблеми цих осіб - житло, реєстрація, працевлаштування, захист майна - досі залишаються не в повній мірі вирішеними.

Ще однією з актуальних проблем України щодо вимушених переселенців є, фактично, щомісячне зростання їх кількості. Станом на 2014 рік, за підрахунками Управління Верховного комісара ООН у справах біженців, в Україні проживало 2500 біженців. Ще близько 6-7 тисяч не мали притулку. А бойові дії на сході України і конфлікт у Криму змусили покинути свої будинки десятки тисяч жителів. На території України налічувалось більше 38000 переміщених осіб зі східних областей України та Криму. Серед них більшість становлять діти, жінки, люди похилого віку. Ця категорія осіб потребує особливої уваги з боку державних органів та громадянського суспільства. Офіційно в Україні у 2014 році було зареєстровано більше ніж 21000 вимушених переселенців. Найбільше вимушених переселенців було зареєстровано у Харківській області (близько 4400 осіб), у Києві (майже 3 тисячі), а також у Київській (понад 2,5 тисячі) та Запорізькій (понад 2 тисячі) областях. Велика кількість людей, які не були зареєстровані як переселенці з зони конфлікту, проте переїхали жити до родичів чи друзів. За словами омбудсмена, неофіційно кількість вимушених переселенців сягнула 35-39 тисяч осіб. За даними ООН, внаслідок кризи у Криму і на Донбасі в Україні налічувалось близько 55 тисяч вимушених переселенців.

Уже в 2016 році ситуація внутрішньо переміщених осіб різко змінилась. Органи соцзахисту взяли на облік 1,3 млн. внутрішньо переміщених осіб - це понад мільйон сімей, кожній з яких потрібна допомога. Важко не погодитися, що ця цифра вражає. Для порівняння, після Чорнобильської катастрофи кількість переселених

становила всього 95 тис. осіб. До кінця липня різнобій обліку досяг майже півмільйона осіб. Очевидно, що з такою «похибкою» неможливо ані прогнозувати потреби, ані планувати ресурси. Тому однією із важливих проблем внутрішніх переселенців - це реєстрація. Якщо у 2014 році обліком переселенців займалася ДСНС, то потім цю функцію передали управлінням соцзахисту на місцях. За словами самих переселенців, реєстрація максимально забюрократизована і корумпована - процвітає торгівля «тимчасовою пропискою поза зоною АТО», «пенсійний туризм» та інші схеми.

Не менш гостре питання - розміщення. Переселенці живуть в санаторіях і пансіонатах, але місць критично не вистачає. Зараз для ВПО (внутрішньо переміщених осіб) готові 823 об'єкти загальною місткістю 13286 місць, але це крапля в морі - в середньому така кількість осіб прибуває з непідконтрольних територій за 2 тижні. На жаль, анонсовані урядом ініціативи, такі як добудова недобудованих житлових будинків або спеціальні програми іпотеки, поки залишаються лише обіцянками.

Переселенцям ніде працювати – ще одна болюча проблема, яка, на жаль, мало кого хвилює - з більш ніж мільйона працездатних влаштуватися вдалося не більше 5%. А допомога від держави (842 грн на місяць для непрацездатних і 421 грн для всіх інших) не дотягує навіть до прожиткового мінімуму. До того ж видається ця допомога всього 6 місяців, і щоб її отримати, потрібно відповідати суворим критеріям. Якщо ви, наприклад, власник 2 стареньких іномарок або маєте депозит (навіть заблокований) - на допомогу можете не розраховувати.

Зростання числа переселенців – важке випробування для української медицини та освіти. По медичну допомогу вже звернулися майже 300 тисяч осіб, а освітніх послуг потребують понад 180 тисяч дітей. Чи витримає бюджет таке навантаження – велике питання.

Ще одна проблема – вузи, що переїхали на підконтрольні території.

Забезпечувати нормальний навчальний процес вони не в змозі, адже розміщуються в непристосованих приміщеннях, без

лабораторного та технічного обладнання. Викладачам і студентам просто ніде жити – гуртожитків не вистачає, кошти на оренду житла у більшості відсутні.

Україна зробила свій «внесок» і в процес збільшення загальної кількості біженців у світі. За даними Європейського офісу біженців, наша країна одна з шести країн, що направляють найбільшу кількість біженців в ЄС. Серед прохачів притулку, які прибувають з Східної Європи, найбільш численну групу становлять саме громадяни України. На жаль, точних даних про їхню кількість немає – українці, що виїжджають до інших країн, вважають за краще не «світитися» як біженці через високу ймовірність отримати відмову у візі або у в'їзді до країни.

Водночас слід наголосити на тому, що в реаліях сьогодення навіть звичайним громадянам інколи складно вирішувати здавалося б елементарні питання, такі як влаштування дитини до дитячого садка чи школи, вступ до ВНЗ; працевлаштування; надання медичної допомоги за місцем проживання, але без реєстрації, не говорячи вже про бюрократичні перепони в отриманні різного роду довідок тощо. Особливо це стосується великих міст, куди, як показала практика, і намагаються потрапити більшість переселенців.

Розуміючи всю складність ситуації, у якій опинилися внутрішньо переміщені особи в Україні, хотілося б сподіватися і на розуміння з їхнього боку, оскільки ряд проблем характерні не лише для переселенців, а й для місцевих жителів. Враховуючи той факт, що країна перебуває у кризовому стані, і тільки стає на шлях реформ, можна стверджувати, що комплекс заходів, спрямованих на розв'язання проблем переселенців, здійснюється, і є хоча й недостатнім, проте значним. При цьому наявність програм і стратегій, у тому числі й міжнародних, що спрямовані на допомогу внутрішньо переміщеним особам, мають спонукати останніх до активних дій з налагодження свого побуту.

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ РОЗРОБКИ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

Стаховський Т.В., курсант 315 навчальної групи ННІ №1 НАВС.

Науковий керівник: завідувач кафедри управління та роботи з персоналом, кандидат юридичних наук, доцент **Доценко О.С.**

Розробка управлінських рішень – це виявлення можливих варіантів діяльності, вибір одного з них, його конкретизацію та підготовку до здійснення. Методологія розробки управлінських рішень становить системи їх виявлення,- вибору та підготовки.

Теорія і практика управління накопичили багатий арсенал таких методів. Це, насамперед, методи аналізу, моделювання, вимірів, розрахунків, експертних оцінок, соціологічних досліджень і ряд інших.

Для керівників та інших працівників ОВС, які тією чи іншою мірою беруть участі у розробці управлінських рішень, важливим науково-практичним положенням є системне бачення управлінських рішень. Воно дає змогу оцінювати пріоритети в умовах конкретної оперативної обстановки вже на початкових стадіях розробки рішення, відшукувати не тільки проблеми, але й засоби їх розв'язання, тобто діяти цілеспрямовано, забезпечувати циклічність, наступність рішень, ритмічність та планомірність процесу їх розробки та прийняття, дозволяє розглядати кожне з них як ланку в загальному ланцюгу постановки та реалізації цілей діяльності органів внутрішніх справ.

Важливо, щоб керівник, який приймає рішення, правильно визначив його необхідність, місце і роль у системі рішень, безпомилково оцінив відповідно до інших ступінь його впливу на виконання поставлених перед органами внутрішніх справ завдань.

Системний підхід у даному разі визначається і вихідною методологічною базою розробки управлінського рішення, котра

об'єднує сукупність різних методів, і достатньою повнотою та узгодженістю методів між собою, які застосовуються, виходячи із особливостей реальної ситуації і згідно зі специфікою проблеми, яка розв'язується. В методологічних основах розробки управлінського рішення головним є:

1. Ясне бачення мети дослідження. По кожному управлінському рішенням має ясно простежуватись зв'язок між метою управління, ситуацією та проблемою, яка виникла. Це визначає необхідність рішення та його основний зміст. Рішення має розв'язувати проблему, орієнтуючись на конкретну мету управління.
2. Повнота та цінність інформації, яка використовується для вироблення та реалізації рішення.
3. Повне розкриття якісних та кількісних аспектів рішення з конкретизацією його певних сторін. Залежно від характеру управлінського рішення можливий акцент на тій чи іншій стороні рішення.
4. Оцінка результатів здійснення та ефективності рішення.
5. Ретельний аналіз проблемної ситуації, конкретних умов та існуючих можливостей розробки і реалізації рішення.
6. Наявність в рішенні вказівок про те, хто, що, як і коли має бути зроблено і який повинен бути контроль дій за даним рішенням.
7. Облік можливих негативних наслідків у суміжних сферах керованої системи при реалізації даного рішення.

Складність і різноманітність завдань та функцій зумовлює необхідність прийняття в ОВС безлічі самих різних управлінських рішень. Чим більше завдань доводиться виконувати одночасно, тим нагальнішою є потреба виконувати їх у взаємній погодженості.

Вся органічно притаманна МВС, УМВС в республіці, області, УМВСТ сукупність управлінських рішень створює систему. Системність передбачає розгляд всіх рішень, що приймаються, як єдиного комплексу взаємозв'язаних і взаємообумовлюючих одне одного рішень. Його цілісність визначається єдністю головної мети в сфері боротьби зі злочинністю, забезпечення громадського порядку, взаємозв'язком основних напрямів діяльності, форм та методів їх реалізації, закономірностями організації і функціонування

органів внутрішніх справ держави, області. У системі рішень органічно поєднані організаційні, правові, тактичні, методичні та інші аспекти діяльності органів внутрішніх справ по боротьбі зі злочинністю та охороні громадського порядку.

ЕЛЕКТРОННЕ УРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Столяренко Д.В., здобувач вищої освіти навчальної групи ННІ № 1 НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри адміністративного права і процесу НАВС, кандидат юридичних наук **Волох О.К.**

Розбудова інформаційного суспільства є сьогодні одним із пріоритетних завдань України, яке декларується у багатьох державних нормативно-правових актах, концепціях, програмах та стратегіях розвитку, артикулюється на чисельних наукових та професійних заходах. Швидкий розвиток комп'ютерних інформаційних технологій у країнах Заходу, в кінці ХХ – початку ХХІ ст., призвів до виникнення нової форми взаємодії між владою та громадськістю – електронного урядування.

Метою його впровадження полягає у:

- підвищенні відкритості та прозорості діяльності органів державного управління й органів місцевого самоврядування;
- економії часу та матеріальних ресурсів;
- підвищенні якості надання адміністративних послуг споживачам;
- зниженні рівня бюрократизації через перехід на електронний документообіг тощо.

Розглядаючи “електронне урядування” як ідею, науковці звертають увагу на її певну суперечливість, що обумовлена наявністю двох протилежних точок зору. Перша з них полягає в тому, що широке застосування комп'ютерних технологій може спричинити зменшення ролі органів влади в процесі прийняття

управлінських рішень, бо в умовах “електронної демократії” забезпечується можливість участі в прийнятті управлінських рішень широким верствам населення. Друга, навпаки, засвідчує що впровадження on-line технологій може призвести до збільшення ролі державних установ, підвищення результативності їх діяльності і відповідного збільшення значимості.

Як будь-яка система, електронне урядування має свої переваги та недоліки, що пов’язані зі специфічними особливостями функціонування. Якщо переваги електронного урядування є цілком наочними і зрозумілими, то недоліки цієї системи в літературі фактично не описані.

Недоліки ж походять від слабких місць даної системи, які за умови гіпотетичного використання у злочинних цілях або банального зловживання службовим становищем з боку зацікавлених осіб можуть заподіяти шкоди інтересам держави або громадян. Сюди можна віднести:

- слабку захищеність від нового класу соціальних злочинів, що ґрунтуються на використанні сучасних інформаційних технологій(махінації з електронними грошима, комп’ютерне хуліганство та ін.);

- можливість здійснювати електронний контроль за життям, настроями, планами громадян, політичних організацій;

- можливість використання нових інформаційних технологій з політичною метою;

- використання в якості інформаційної зброї для впливу на психіку та свідомість людей.

Мусимо зазначити, що державні установи та організації досить повільно реагують на зростання запитів суспільства стосовно використання у своїй діяльності сучасних інформаційно-комунікативних, зокрема мережевих технологій. Такій ситуації сприяють різноманітні чинники:

- недостатність фінансування органів державної влади, особливо на місцевому рівні;

- складність узгодження інформаційних систем, які були введені в експлуатацію в різний час та мають суттєві відмінності у

своїй архітектурі та протоколах обміну інформації і даних.

Підсумовуючи викладене вище, зазначимо, що країна з багатомільйонним населенням, яка взяла курс на розбудову інформаційного суспільства, працює на перспективу, яке буде визнана громадянами та країнами-партнерами в повному обсязі. Залучення фахівців у галузі електронного урядування з метою забезпечення потреб органів державної влади, державних установ, підприємств та організацій допоможе удосконалити систему «електронного урядування» та вийти на новий щабель розвитку.

МЕТА ТА ПРИНЦИПИ БОРОТЬБИ ІЗ НЕЗАКОННИМ ОБІГОМ НАРКОТИКІВ

Стеценко У.Ю., курсант 303 навчальної групи ННІ №1 НАВС.

Науковий керівник: завідувач кафедри спеціальної техніки та оперативно-розшукового документування, кандидат юридичних наук **Марков М.М.**

Нелегальний обіг наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів в Україні набуває все більш значних масштабів, стає досить серйозним соціальним чинником, який негативно впливає на стан здоров'я і благополуччя людей, розвиток суспільства в цілому. Різко збільшується кількість осіб, які незаконно вживають наркотики і психотропні речовини. Швидкими темпами зростає число злочинів, пов'язаних з наркотичними засобами. Прогресуюче зловживання ними і різке зростання цін на такі засоби створюють сприятливі умови для формування організованих груп, які займаються нелегальним наркобізнесом. Стає реальністю включення у ці процеси міжнародної нарко-мафії та її злиття з внутрішніми злочинними угрупованнями, що призводить до появи, існування і розвитку нарко-мафії на території України.

Нині у міжнародному обігу перебувають понад 100 наркотиків і така ж кількість психотропних речовин, у тому числі 22 прекурсори. Усі вони класифіковані у відповідних списках або таблицях. Наркотичні засоби та психотропні речовини зосереджені у чотирьох списках, а прекурсори — у двох таблицях (Конвенція 1988 р.).

Злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів – це діяння, які створюють загрозу заподіяння шкоди або заподіюють фактичну шкоду здоров'ю невизначеного кола осіб від незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів.

Вироблена міжнародна стратегія боротьби з поширенням наркоманії, що включає чотири основні напрямки:

1. Удосконалення системи контролю при застосуванні наркотичних та психо-тропних фармацевтичних препаратів;
2. Досягнення рівноваги між попитом та пропозицією контрольованих наркотиків для їх використання у медицині та науці.
3. Припинення постачання наркотиків із нелегальних джерел.
4. Лікування наркоманії та соціальна реабілітація наркоманів.

В Україні з незаконним обігом наркотиків бореться Департамент протидії наркозлочинності Національної поліції України, який займається:

- виявленням і припиненням кримінальних правопорушень, пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів, у тому числі вчинених учасниками та членами організованих злочинних груп або злочинних організацій, які впливають на криміногенну ситуацію в державі та в окремих регіонах;

- здійсненням заходів із забезпечення контролю за виробництвом, виготовленням, зберіганням, обліком, відпуском, розподілом, торгівлею, перевезенням, пересиланням чи використанням наркотичних засобів, психотропних речовин і

прекурсорів, призначених для виробництва або виготовлення цих засобів і речовин, а також за дотриманням установлених правил посіву або вирощування маку та конопель для промислових цілей; забезпечення оперативного вирішення завдань у сфері протидії наркозлочинності;

- проведенням оперативно-розшукових заходів з виявлення і документування тяжких та особливо тяжких кримінальних правопорушень, пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, насамперед учинених злочинними групами наркоділків, які мають міжрегіональні та міждержавні зв'язки, особливо в їх організованих формах;

- проведенням на території України спеціальних операцій щодо виявлення осіб, які займаються розповсюдженням наркотиків у навчальних закладах країни та в місцях масового проведення дозвілля молоді, а також інших комплексних заходів, спрямованих на перекриття джерел та каналів незаконного виготовлення і розповсюдження наркотиків;

З метою виявлення джерел і каналів незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, осіб, які беруть участь в цьому, в кожному окремому випадку за домовленістю

з відповідними органами іноземних держав або на підставі міжнародних договорів України може використовуватися метод контрольованої поставки, тобто допуск під контролем і оперативним

наглядом відповідних органів ввезення в Україну, вивезення з України чи транзит через її територію наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів. Контрольована поставка може використовуватися також щодо незаконного перевезення та пересилання наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, які здійснюються в межах території України. Для одержання доказів злочинної діяльності, пов'язаної з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, може бути проведена оперативна закупка - операція щодо

придбання наркотичних засобів, психотропних речовин або прекурсорів.

Отже, незаконний обіг наркотичних засобів і психотропних речовин - надзвичайно складне, багатогранне, суспільно небезпечне явище, яке з кожним днем набуває все більших масштабів, глибше проникає у життя суспільства. Знаходить засоби і методи боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів і психотропних речовин, що розробляються законодавчі та інші спрямовані проти нього запобіжного відстають від швидкості його поширення і вигадувались злочинцями способів отримання доходів від сфери наркобізнесу.

СЕРВІСНА ДІЯЛЬНІСТЬ МВС: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Тимофєєв С.В., курсант 301 навчальної групи факультету №3 (м. Івано-Франківськ) НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри адміністративних та цивільно-правових дисциплін факультету №3(м. Івано-Франківськ) НАВС, кандидат юридичних наук, доцент **Дроздова І.В.**

В контексті процесу реформування, що відбуватиметься в системі правоохоронних органів, питання щодо надання адміністративних послуг у сфері внутрішніх справ набуває особливої актуальності. Поняття «адміністративні послуги» є значно ширшим, ніж поняття «поліцейські послуги». В Законі України «Про адміністративні послуги» зазначено, що адміністративна послуга є результатом здійснення владних повноважень суб'єктом надання адміністративних послуг за заявою фізичної або юридичної особи, спрямований на набуття, зміну чи припинення прав та/або обов'язків такої особи відповідно до закону. При цьому, суб'єкти звернення (споживачі послуг) мають право на безоплатне отримання інформації про адміністративні послуги та порядок їх надання, що

забезпечується шляхом надання їм безоплатного доступу до Реєстру адміністративних послуг, розміщеного на Урядовому порталі, функціонування цілодобової Урядової телефонної довідки та інформування таких суб'єктів через засоби масової інформації.

До реформування органами внутрішніх справ надавались фізичним та юридичним особам дозвільно-реєстраційні послуги у сферах дозвільної системи та безпеки дорожнього руху; експертні, інформаційні послуги у межах законодавчих та інших нормативно-правових актів, які регулюють цю діяльність. Кожен споживач послуги в режимі он-лайн міг подивитись інформаційні та технологічні картки адміністративних послуг, які чітко визначали стандарти їх надання (правові акти, термін, процедуру звернення, документи, доступ до інформації, результат отримання послуги).

Результатом реформування системи адміністративних послуг у сфері внутрішніх справ стало створення територіальних сервісних центрів МВС України. Відповідно до Положення про територіальний сервісний центр МВС, затверджений наказом МВС України від 29.12.2015 № 1646, сервісні центри МВС України надають безоплатні та платні адміністративні послуги, видають свідоцтва до перевезення небезпечних вантажів; проводять реєстрацію транспортних засобів з видачею свідоцтв про реєстрацію; видають індивідуальні номерні знаки власникам транспортних засобів; видають та продовжують термін дії свідоцтв про допущення транспортних засобів до перевезення небезпечних вантажів; проводять огляд, перевірку та обстеження транспортних засобів; приймають іспити на право керування транспортними засобами; перевіряють суб'єктів господарювання; здійснюють прийом фізичних або юридичних осіб і розгляд звернень громадян з усіх питань, що належать до повноважень територіальних сервісних центрів.

При цьому, слід зазначити, що більшість послуг, що надаватимуть сервісні центри МВС, мають контрольно-наглядовий характер. Прийняття рішень щодо видачі дозволів та реєстраційних документів у правоохоронній сфері (безпеки дорожнього руху та дозвільної системи) здійснюватиметься уповноваженими особами

Національної поліції, якими і має забезпечувати контроль за дотримання правил публічної безпеки відповідно до Закону України «Про Національну поліцію». Отже, сервісні центри МВС передбачатимуть фактичне об'єднання усіх реєстраційно-дозвільних служб в одному приміщенні, де фізична або посадова особа самостійно проходять усі необхідні процедури за одним відвідуванням центру при можливості передачі необхідного пакету документів особі, як представнику того чи іншого підрозділу, що надаватиме послуги.

Запровадження якісно нового підходу щодо організаційного принципу надання сервісних послуг у сфері внутрішніх справ в одному приміщенні є реалізацією європейської моделі «єдиного офісу». Наприклад, в Німеччині центри надання адміністративних послуг є сервісними універсами. Окрім універсаму послуг, функціонують кол-центри, які надають громадянам адміністративні послуги за допомогою телефону та електронної пошти. Номер 115 має забезпечити громадянам і підприємствам простий доступ до державних адміністрацій. Такий єдиний номер передбачає покращання телефонного сервісу й одночасно забезпечує додаткову вартість.

Якщо порівняти рівень організації надання адміністративних послуг вітчизняними центрами та європейськими, можна прийти до висновку про потребу подальшого удосконалення цього напрямку діяльності, у сфері внутрішніх справ зокрема. Так, характерною відмінною рисою німецьких універсамів послуг є значно більші площі для робочих місць працівників, які містять окрему зону для розміщення робочого стола окремого працівника. Проте українські реєстратор ЦНАП мають столи зі щільним розташуванням, які відмежовані лише перегородками один від одного, що не завжди зручно відвідувачам сервісних установ.

Графіки роботи універсамів послуг розроблено відповідно до найбільш зручних годин прийому відвідувачів. Цікавим позитивним відмінним моментом є графіки роботи українських ЦНАП, які передбачають шестиденний графік роботи з понеділка по суботу включно, в той час як німецькі мають п'ятиденний робочий графік з

понеділка до п'ятниці. Також позитивним надбанням ЦНАП стали електронні системи впорядкування черги. Однак, необхідність надання цілих пакетів документів для отримання адміністративних послуг, на відміну від систем електронних урядів, запроваджених в європейських країнах, викликає незадоволення серед українців.

Цікавим для порівняння є питання щодо організації праці та підвищення кваліфікації працівників ЦНАП. У Центрах надання адміністративних послуг ФРН працюють працівники з універсальною компетенцією. У той час у вітчизняних універсамах послуг працюють спеціалісти переважно зі спеціальною компетенцією, маючи освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавра та магістра з адміністративної або комерційної освіти. У той час як у вітчизняних універсамах послуг працюють спеціалісти переважно зі спеціальною компетенцією, що ускладнює контроль за робочим навантаженням співробітників.

Таким чином, порівняльний аналіз системи управління якістю надання адміністративних послуг Німеччини та України дозволяє зробити висновок щодо необхідності подальшого удосконалення системи обслуговування, система електронного документообігу, банківського обслуговування споживачів, системи моніторингу та концепції підвищення кваліфікації працівників сервісних центрів МВС України.

ОРГАНІЗАЦІЯ І ТАКТИКА ПРОВЕДЕННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ОПЕРАЦІЙ НАРЯДАМИ ПОЛІЦІЇ ПРИ ПРОВЕДЕННІ СПЕЦІАЛЬНИХ ОПЕРАЦІЙ ПО ЗАТРИМАННЮ ОЗБРОЄНИХ ТА ІНШИХ СУСПІЛЬНО-НЕБЕЗПЕЧНИХ ОСІБ ТА ПРИПИЕННЮ МАСОВИХ ЗАВОРУШЕНЬ

Тімохіна А.О., здобувач вищої освіти 307 навчальної групи ННІ №1 НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки **Галсєв О.А.**

Актуальність теми. Проведення спеціальних операцій органами поліції на сьогодні є найбільш ефективним засобом вирішення завдань боротьби зі злочинністю за особливих для їх діяльності умов. Насамперед це пов'язано з тим, що за результатами проведення зазначених заходів забезпечується нормалізація оперативної обстановки.

Зростання суспільної небезпеки злочинності призводить не лише до зростання загрози майновим інтересам громадян і держави, а й до зростання загрози їхньому життю, здоров'ю, особистій безпеці та свободі. Натомість, як свідчить практика, з певних причин підрозділи органів поліції не завжди готові до чітких дій (проведення спеціальних операцій) з припинення злочинів і знешкодження злочинців.

До таких причин можна віднести низький професійний рівень учасників спеціальних операцій та недостатню якість їх проведення. Переважна більшість недоліків під час проведення операцій органами поліції (як правило, організаційного характеру) свідчить про недосконалість теоретичної бази щодо організації проведення спеціальних операцій підрозділами поліції.

Мета. Встановити необхідність проведення спеціальної.

Завдання:

1. Розглянути тактичні основи проведення спеціальної операції;

2. Підготовку до дій по припинення масових заворушень;
3. Порядок введення в дію оперативного плану «Хвиля».

Одним з найбільш відповідальних завдань органів поліції є розшук та затримання озброєних та інших злочинців підвищеної суспільної небезпеки.

Невідкладні спеціальні заходи щодо розшуку і затриманню озброєних злочинців потребують ретельної підготовки, високої професійної майстерності особового складу органів внутрішніх справ, використання ними різноманітних тактичних прийомів і способів затримання.

При проведенні спеціальних операцій більшість співробітників органів поліції діють самовіддано, мужньо, виявляють корисну ініціативу, уникають від невиправданого ризику. В той же час, через низьку професійну підготовку, відсутність навичок затримання озброєних та інших небезпечних злочинців ще мають місце випадки загибелі та поранень співробітників поліції, сторонніх громадян. Багато керівників органів внутрішніх справ різних рівнів недооцінюють важливість підтримання постійної готовності особового складу до дій в особливих умовах.

Кожному виду спеціальної операції, що проводять органи поліції, притаманні свої особливості, які виражаються в різних тактичних прийомах ведення спеціальних заходів, складі, кількості та структурі задіяних сил, груп оперативного реагування, характеристиці спеціальних та технічних засобів. Такі особливості відображені у завчасно розроблених типових оперативних планах по кожній операції. Незалежно від виду та особливостей кожна спеціальна операція складається із трьох етапів:

- організація і підготовка операції;
- ведення операції;
- завершення операції.

При проведенні операцій щодо затримання злочинців необхідно враховувати такі основні чинники:

- громадську безпеку і озброєність осіб, які підлягають затриманню;
- сили і засоби ОНП, які будуть задіяні;

- характер і достовірність відомостей про місце переховування злочинців;
- характер місцевості, де планується проведення операції;
- характер місцевого населення, національні традиції, їх ставлення до заходів, що будуть проводитись;
- пору року та час доби;
- час, який є у розпорядженні працівників міліції на підготовку до затримання.

Успіх проведення операцій з затримання озброєних злочинців забезпечується дотриманням таких вимог:

- безперервне централізоване управління задіяними силами і засобами, підтримання постійної взаємодії і зв'язку між ними;
- висока оперативність, професійність і бойова готовність, вміння кваліфіковано застосовувати нові оперативно-технічні засоби та зброю;
- простота і чіткість постановки завдань;
- вичерпна оперативна інформація про осіб, які підлягають затриманню;
- забезпечення максимально можливої безпеки особового складу та громадян, які знаходяться на місці затримання;
- проведення найбільш ефективних дій, швидкість і прихованість маневру силами і засобами, раптовість і рішучість дій, уміння швидко наблизитись до злочинців і захопити їх зненацька;
- суворе дотримання законності.

Операція вважається проведеною і закінченою успішно, якщо із загальної суми здійснених заходів і дій на будь-якій стадії її виконання досягнуті поставлені завдання і мета.

Складові етапи спеціальної операції

Процес проведення спеціальних операцій при затриманні небезпечних злочинців можна поділити на такі складові етапи:

- тренування;
- планування операції та її підготовка;
- розвідка;
- координація, організація взаємодії;
- безпосереднє проведення операції;

– забезпечення безпеки під час проведення операції.

Організація безпосереднього проведення операції

На цьому етапі, щоб запобігти втратам особового складу, необхідно:

– оцінити обстановку та прийняти рішення щодо проведення операції;

– спланувати операцію;

– сформувати склад оперативних груп, проконтролювати забезпечення їх зброєю, засобами індивідуального захисту, активної оборони, сезонним одягом, спецтехнікою, засобами зв'язку та транспортом;

Серед усіх спеціальних операцій вагоме місце посідає оперативний план «Хвиля».

Оперативний план «Хвиля» - організація та проведення комплексу спеціальних заходів по припиненню масових заворушень та ліквідації їх наслідків.

Отже, необхідно зазначити, що різна місцевість, різні населені пункти, немає двох однакових лабіринтів і т.д. Всього описати неможливо. Завдання полягає в тому, щоб переконати читачів, що в бойовій обстановці кожен повинен вміти думати безпосередньо на місці події, навчитися орієнтуватися в обстановці і миттєво приймати рішення. Шаблонів в індивідуальних діях немає. Тому вкрай необхідно проводити в колективі обговорення різних ситуацій, які можуть мати місце в практиці.

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ВРЕГУЛЮВАННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ: ДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

Торбич О.І., курсант 202 навчальної групи ННІ №1 НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри кримінального права, кандидат юридичних наук **Олійник О.С.**

Діти – особлива категорія в аспекті кримінальної відповідальності. Правова регламентація покарання неповнолітніх залежать від особливостей правової системи, до якої належить та чи інша держава, а також від її національної специфіки.

Актуальності даного питання в Україні сприяла низка факторів: погіршення економіко-соціального рівня життя населення, зростання злочинності, відсутність контролю з боку батьків, учителів та уповноважених органів, вплив кіно та інтернету на свідомість підлітків.

В аспекті реформування багатьох галузей, дослідження зарубіжного досвіду встановлення кримінальної відповідальності неповнолітніх є необхідним кроком на шляху до євроінтеграції національного законодавства.

Підходи до державного врегулювання питання різні. Так, в державах континентальної правової сім'ї особливості покарання неповнолітніх передбачені лише в кримінальних кодексах (держави СНД, Латвія, Литва) або як в кримінальних кодексах, так і в спеціальних законах (Італія, Нідерланди, Швейцарія), або лише в спеціальних законах.

Наприклад, у Франції діє Ордонанс про відповідальність неповнолітніх правопорушників 1945 р., а у ФРН Закон про суди для молоді 1953 р. (зі змінами 1961 р.) та Закон про відправлення правосуддя у справах неповнолітніх і щодо діянь, вчинених неповнолітніми (в редакції 1974 р.), в Швеції Закон про соціальну службу 1980 р. та Закон про опіку над молоддю 1990 р.

У Великобританії, яка репрезентує англосаксонську правову сім'ю (в Уельсі діє англійське право, певні особливості має право Північної Ірландії, в той же час правова системи та законодавство Шотландії, зокрема і кримінальне, є повністю самостійним [2, с. 135]), діють численні акти із цих питань, зокрема, Закони про дітей 1933 р., 1963 р., 1969 р., Закон про повноваження кримінальних судів 1973 р., Закон про магістратські суди 1980 р., Закони про кримінальну юстицію 1982, 1988 та 1991 р. тощо.

Відомий український науковець М. І. Хавронюк у цьому зв'язку звертає увагу на той факт, що питанням кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх в європейських державах часто присвячені спеціальні закони, «а тому у кримінальних кодексах про них не згадується або майже не згадується. Такий підхід застосовано в Австрії, Сан-Марино, Іспанії, Данії, а також у Франції та ФРН».

На нашу думку, існування окремого нормативного акту є доречним, адже це дасть змогу більш конкретно врегулювати усі питання, які наразі при розгляді мають долю суб'єктивності. Такий підхід підвищить рівень захищеності неповнолітнього, дасть додаткові гарантії справедливого правосуддя.

Маючи окремий нормативний акт, можна на прикладі європейських країн розгалузити систему виховних заходів для неповнолітніх, розбити їх на категорії за віком та правопорушеннями, які вони вчинили тощо.

Так, адекватним для сприйняття є досвід Німеччини, зважаючи на пануючу в науковій літературі думку, що в цій країні найбільш ефективно та гуманно законодавство щодо неповнолітніх правопорушників. Крім КК Німеччини, питання кримінальної відповідальності підлітків регулюються Законом «Про правосуддя для неповнолітніх».

Корисним буде досвід не лише наявності окремого нормативного акту, а й система виховних заходів стосовно неповнолітніх, яка істотно відрізняється від вітчизняної. Так, виховні заходи у кримінальному законодавстві Німеччини включають в себе: вказівки, адресовані правопорушнику; припис,

який повинен надати допомогу у вихованні неповнолітнього. З цього приводу слушним є розгляд запропонованих змін Т. А. Савиної, яка пропонує до вітчизняного законодавства додати суспільно корисні роботи для неповнолітніх (які за своїм змістом відрізняються від виправних та громадських робіт) .

Також, Ю. С. Ільченко, з урахуванням досвіду зарубіжних держав (зокрема, Нідерландів і Швейцарії) вважає доцільним доповнення КК України новими видами покарань, які були б розраховані тільки на неповнолітніх, наприклад, молодіжний арешт, відшкодування завданих збитків тощо.

Вважаємо, що розширення переліку покарань для неповнолітніх є доречним, особливо цікава остання позиція Ю. С. Ільченко. Доцільним видається саме розширення, а не зменшення заходів стосовно неповнолітніх, як крок до гуманізації. Таким шляхом пішла Болгарія, де до неповнолітніх можуть бути застосовані всього три види покарань: позбавлення волі, громадська догана та позбавлення права займатися певною професією або діяльністю. Цей перелік видається занадто обмеженим.

На нашу думку, варто розробити багато заходів, однак звернути увагу на механізм їх дії, аби вони виконували покладену на них функцію у максимальному обсязі.

Отже, врегулювання кримінальної відповідальності неповнолітніх у країнах Європи дуже різне, на що впливає низка факторів. Видається доцільним запозичення зарубіжного досвіду, зокрема щодо розроблення та прийняття окремого нормативно-правового акту з питання та доповнення переліку заходів кримінального характеру щодо неповнолітнього новими. Однак, усі зміни варто обґрунтовувати та коригувати відповідно до особливостей вітчизняної правової системи та можливостей запровадження того чи іншого заходу.

МИХАЙЛО ГРУШЕВСЬКИЙ І ГАЛИЧИНА

Торбич О.І., здобувач вищої освіти 202 н.г. ННІ №1

Науковий керівник: завідувач кафедри історії держави та права
Шкуратенко О.В.

Національно-державне відродження, яке переживає Україна на сучасному етапі, тенденції трансформації суспільної свідомості, духовного оновлення й політичного розкріпачення її громадянства посилюють зацікавлення широкого загалу історією молодшої країни, а разом з тим стимулюють пошук у минулому історичних паралелей процесам та явищам сьогодення. У цьому контексті не випадковим є й гострий інтерес до українського відродження кінця ХІХ – початку ХХ ст. – епохи найбільше генетично спорідненої з національним ренесансом нашого часу.

Значної уваги заслуговують історичні постаті того часу, адже саме завдяки їхньому інтелектуальному потенціалу, невтомній праці та невсипущій енергії український рух з вузькокорпоративного перетворюється у масовий і стає вагомим чинником європейського суспільно-політичного процесу.

В даній статті хочу зосередити увагу на постаті Михайла Сергійовича Грушевського та його праці на теренах Галичини. Ця Людина не просто знакова фігура для національної історіографії нашої країни, адже не вдовольнившись кар'єрою «кабінетного вченого», він увійшов у світову історію водночас і як визначна політична фігура, талановитий громадський діяч, непересічний організатор і, взагалі, багатомірно обдарована особистість, універсалізму якої можна тільки щиро дивуватися. Наукова і публіцистична творчість Михайла Сергійовича поставила твердий фундамент під наукове українознавство і розвиток української національної історіографії.

Галицьке двадцятиліття представляє собою окремих цілісний і самобутній період життя та діяльності історика, позначений найвищим піднесенням його громадсько-політичної активності.

До цього питання у своїх працях звертались: С. Ш. Айтов, В. В. Березинець, В. В. Ващенко, І. Гирич, В. Грабовецький, Я. Дашкевич, Л. О. Зашкільняк, А. Кіштимов, А. Копиленко, Л. О. Кутилова, В. Н. Кухар, В. А. Потульницький, В. П. Тельвак, Б. Якимович та інші.

Життя і творча діяльність М. Грушевського тривалий час перебувають у центрі уваги сучасних українських гуманітаріїв. Однак, у різноплановій літературі, присвяченій постаті видатного вченого і педагога, досі залишається низка практично неопрацьованих сюжетів. Чи не найменш званою на сьогодні є проблема науково-педагогічної діяльності гуманітарія, зокрема, його участь у боротьбі за розбудову українського середнього шкільництва в Галичині.

Надзвичайно інтенсивно на сьогодні розробляється багатоаспектне питання внеску М. Грушевського у розбудову в Східній Галичині всіх ланок шкільництва.

Галичина в розумінні Михайла Грушевського має досить контраверсійні характеристики. Вони випливають зі слов'янофільської, православної ідентичності, історичного світогляду вченого. Він осмислював історичну долю регіону в контексті Західної Європи, при цьому чомусь не використовуючи поняття «Центрально-Східної Європи». Це пояснюється антипольськими переконаннями Грушевського у світлі ідеї «відновлення Великої Польщі в кордонах 1772 р.», українсько-польськими історичними взаєминами, котрі реалізовувалися на основі «історичних» та «неісторичних» націй, роллю греко-католицької церкви в історії Галичини. Галицька ідентичність характеризувалася польською лояльністю. Закономірними виглядають політичні й інтелектуальні кроки Михайла Грушевського стосовно захисту національної освіти і шкільництва у регіоні. Від галицького партійного руху реалістичні обриси у світогляді Михайла Сергійовича отримали ідеї автономізму і федералізму. Популярне в історіографії й політиці поняття «Українського П'ємонту» має дещо інше змістове наповнення, у першу чергу, як центру культурного розвитку, однак не політичної

консолідації народу, котру він пов'язував із Великою Україною. Підросійська Україна мала перейняти громадський і культурний досвід Галичини, щоб реалізувати ідею соборності. Михайло Грушевський розумів, що загрозу відділення Галичини несе не австро-угорська влада, а польські чиновники. Уже тоді він виразно висловився з приводу існування історично обумовленого «розділення» Галичини та Великої України, підкреслюючи, що релігійний чинник відігравав у цьому одну з вирішальних ролей. Такий цивілізаційний підхід став інтелектуальним здобутком Михайла Грушевського, який доклав усіх своїх зусиль заради єдності і консолідації українців по обидва боки Збруча.

За роки незалежності України в Галичині належним чином вшановано пам'ять про видатного вченого. Скажімо, у Львові на приміщенні старого корпусу університету, де колись працював М. Грушевський, на його честь встановлено меморіальну дошку, названо його іменем вулицю, що пролягає поряд, а неподалік - встановлено величний пам'ятник. У Львові, поряд із домом М. Грушевського відкрито музей вченого, біля якого встановлено пам'ятний знак.

Підбиваючи підсумки дослідженню діяльності М. Грушевського з розбудови українського середнього шкільництва в Галичині наприкінці XIX – на початку XX століття, можемо впевнено сказати, що саме цей видатний педагог був ініціатором багатьох новаторських починань, які покликані були модернізувати вітчизняну середню школу. У дусі реалізації його педагогічних ідей, середня школа в Галичині стала об'єктом гарячої турботи з боку українського суспільства, що призвело до кількісного та якісного зростання освітніх закладів. Поряд із цим відзначимо, що вчений не обмежувався лише публіцистичними виступами у пресі на захист українського шкільництва, але й діяльно долучився до покращення матеріального та побутового становища студентської молоді. Таке дбайливе ставлення до національної школи дало свої плоди – від року - до року зростала кількість освічених українців, охочих здобувати нові знання, щоб цим прислужитися Вітчизні.

Також значною мірою за закликом М. Грушевського українці Галичини утворили низку інституцій і спеціалізованих видань, що сприяли координації зусиль у сфері шкільництва. Все це мало вирішальний вплив у справі освіти українського населення краю. Вивчення цієї проблеми демонструє плідність звернення до інших ділянок науково-педагогічної і просвітницької діяльності видатного діяча.

З описаного бачимо, що Михайло Сергійович був справді не пересічною постатю в історії України та Галичини зокрема. Його науково-просвітницька та політична діяльність внесли чималий вплив на розвиток та збереження нашої історії й національної ідентичності.

Можуть виникнути суперечки стосовно ідеалізування цієї історичної постаті. На всі закиди такого роду я відповім так: «Звичайно як і в кожній людині М. Грушевський мав рішення, які з висоти нашого сьогодення видаються нам помилками, проте важливо не забувати, що бачити чиїсь помилки крізь призму минулого значно простіше. Власне тому потрібно не осуджувати чиїхось помилок, а вчитись на них, не допускаючи власних.»

МЕТОДИ АРГУМЕНТАЦІЇ У СУДОВИХ ДЕБАТАХ

Трофименко К.Р., курсант ННІ №1 НАВС.

Науковий керівник: кандидат філологічних наук, доцент кафедри юридичного документознавства Національної академії внутрішніх справ **Лошинська Н.В.**

Величезне значення в науці, у державних і суспільних справах і особливо в праві займає з'ясування істинності чи хибності того чи іншого твердження, тобто те, що ми звикли називати дебатами чи спором. Де немає спору про важливі, серйозні питання, там немає розвитку. Без спору практично неможливо досягти

об'єктивної істини, вивчити предмет нашого міркування із різних точок зору. Наш час особливо багатий гарячими суперечками суспільного, політичного та юридичного характерів. Тим часом ця тема лишається недостатньо розробленою у вітчизняній науці. Нажаль, в сучасній логіці не існує єдиного визначення спростування, що є невід'ємною частиною розв'язання спору, який можливий тільки при наявності двох або більше різних поглядів на предмет міркування, тобто при наявності суперечливо їези. Доведення і спростування, аргументація і критика найчастіше формуються в процесі суперечки. У залежності від типу спору застосовуються той або інший метод аргументації або критики, ті або інші прийоми розв'язання спору.

У вступі наукової роботи міститься інформація про:

- а) причини вибору саме цієї теми;
- б) актуальність дослідження;
- в) новизну роботи;
- г) практичну цінність роботи.

Проблема, яка постає у кожному судовому процесі демократично-правового суспільства, полягає не лише у розумінні понять «судові дебати», «судова промова» тощо, а й у механізмі, який би забезпечував можливість аргументації звинувачення або виправдання різними методами. Тому дана тема не може лишитись без уваги науковців, знавців юриспруденції та інших правозастосовників, які мають конкретне або опосередковане відношення до судочинства. Саме важливість надання об'єктивної та обґрунтованої аргументації та різноманітність методів переконання у суді зумовлюють актуальність вивчення обраної теми.

Метою наукової роботи є визначення методів аргументації у судових дебатах та їх ролі; форми мовленнєвого спілкування учасників судового процесу, способів передачі інформації та засобів переконання суду, учасників процесу у правильності висунутих суб'єктами дебатів тез і обґрунтованості висунутих ними рішень.

Наукова новизна полягає у дослідженні змісту судової промови, яким завжди є певні думки, ідеї, доводи, міркування,

пропозиції. Вони неминуче пов'язуються з особистим ставленням людей до результатів дослідження, емоційним сприйняттям інформації, психологічним станом переконаності чи непереконаності у правильності зроблених висновків.

Практична цінність полягає у тому, що в ході наукового дослідження було визначено сутність судових дебатів; розкрито сутність методів аргументації у судових дебатах та юридичної аргументації загалом; охарактеризовано ознаки переконання у суді; були зроблені висновки про судові дебати як юридичне явище і процес; вивчено переконливість судових промов, тобто обґрунтованість усіх тез і висновків.

Уважно вислуховуючи судові промови, судді подумки простежують пройдений шлях шукання істини, усвідомлюють і порівнюють доводи й аргументи звинувача і захисника, порівнюють їх. Це дозволяє їм побачити сильні та слабкі сторони в аргументації учасників судових дебатів, внести свої корективи в їх оцінку, зробити правильні висновки, прийняти законне і обґрунтоване рішення.

Виступ в суді – один з найбільш складних і відповідальних моментів участі прокурора, захисника та інших учасників в кримінальному судочинстві. Мабуть, жоден інший вид професійної діяльності не пред'являє до них стільки багатоманітних і різносторонніх вимог, не потребує настільки ретельної і поглибленої підготовки, як проголошення судової промови. Зміст підготовки спеціаліста-юриста вищої кваліфікації включає вміння виступати публічно.

Держава і суспільство мають бути зацікавленими у якнайповнішому здійсненні обґрунтованої аргументації у судовому процесі, її юридичному забезпеченні, оскільки це слугує не тільки особистим інтересам учасникам судочинства, а й спрямовано на організацію нормального життя суспільства, здійснення перетворень на краще.

АСПЕКТИ РОЗПОДІЛУ КОМПЕТЕНЦІЇ КОНТРОЛЮ І НАГЛЯДУ МІЖ СУБ'ЄКТАМИ ПРАВЗОЗАСТОСУВАННЯ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

Фасова О.В., слухач магістратури ННІ № 1 НАВС

Науковий керівник: доцент кафедри управління та роботи з персоналом, кандидат юридичних наук, доцент **Лукашенко А.А.**

Докорінне оновлення системи норм права в Україні та розвиток на їх основі нового способу функціонування державного апарату є неможливим без належної організації і здійснення контролю та нагляду в професійній діяльності органів і підрозділів Національної поліції.

Контроль та нагляд є як основними способами забезпечення законності і дисципліни в діяльності правоохоронних органів загалом, і поліції зокрема, так і найважливішими функціями держави. Без організації та здійснення контролю і нагляду знижується ефективність роботи органів і підрозділів Національної поліції, тому що будь-яке рішення у сфері державного управління завершується контролем за їх виконанням.

Частково до аналізу окремих питань контролю за діяльністю правоохоронних органів звертались такі вітчизняні науковці як В. Б. Авер'янов, О. Ф. Андрійко, В. Т. Білоус, О. М. Бандурка, Ю. П. Битяк, Л. В. Борець, С. Г. Братель, В. М. Гаращук, І. П. Голосніченко, С. Ф. Денисюк, І. М. Доронін, В. Ю. Кобринський та інші.

Україна перебуває сьогодні на порозі реформування і трансформації багатьох сфер життя. Тому, над питаннями контролю й нагляду в професійній діяльності поліцейського працюють такі сучасні вчені, як: В. А. ГлухOVERЯ, В. В. Сокурєнко, Т. П. Мінка, О. С. Юнін, О. В. Золотоноша, А. В. Зимовець, Д. Б. Санакоєв, В. В. Біліченко, А. В. Титко, Л. А. Зубкова та інші.

У сучасних умовах кардинальної перебудови усіх сфер українського суспільства, Національна поліція служить суспільству

шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічного порядку і безпеки, є суб'єктом правоохоронної діяльності і належить до правоохоронних органів (ст. 1). Характерними ознаками для усіх правоохоронних органів є їх воєнізований характер і підпорядкованість у своїй діяльності загальним морально-правовим ідеалам, цінностям, нормам і вимогам, які формувалися поколіннями людей і дозволили створити цілісну правову систему.

На думку Зимовця А.В.: «До компетенції основних складових інституційного елемента механізму охорони прав і свобод людини і громадянина належить, можливість здійснювати контроль та нагляд за реалізацією принципу взаємної відповідальності держави та людини». Тому реалізація зазначеної компетенції в Національній поліції України здійснюється за допомогою таких завдань, як забезпечення неухильного виконання законів і нормативних актів; вчасне та якісне виконання прийнятих рішень; підвищення виконавської дисципліни, почуття відповідальності за доручену справу; своєчасне вжиття заходів для усунення виявлених у процесі контролю недоліків; виявлення кращого досвіду та його поширення; здійснення правильного підбору і розстановки кадрів; контроль за дотриманням фізичними та юридичними особами спеціальних правил та порядку зберігання і використання зброї, спеціальних засобів індивідуального захисту та активної оборони, боєприпасів, вибухових речовин і матеріалів, інших предметів, матеріалів та речовин на які поширюється дозвільна система ОВС; дотриманням вимог режиму радіаційної безпеки у спеціально визначеній зоні радіоактивного забруднення тощо. Департамент кіберполіції з метою забезпечення кібербезпеки і безпеки інформаційних ресурсів здійснює моніторинг кіберпростору з метою своєчасного виявлення, запобігання кіберзагрозам і їх нейтралізації.

Однак мають місце проблеми розмежування компетенції контролю і нагляду між суб'єктами правозастосування в професійній діяльності поліцейського, особливо щодо дублювання функцій різних підрозділів. Також актуальною проблемою сьогодення є питання попередження (недопущення, припинення)

кримінальних правопорушень, яке покладається на слідчого, який є офіційною і публічною особою, та оперативні підрозділи, у тому числі Національної поліції, які можуть виконувати письмові доручення слідчого, користуватися при цьому його правами, але «не мають права здійснювати процесуальні дії у кримінальному провадженні за власною ініціативою або звертатися з клопотаннями до слідчого судді чи прокурора». З огляду на те, що більшість злочинів можна розкрити за допомогою переважно негласних слідчих дій та оперативно-розшукових заходів, оскільки злочинці при їх вчиненні усіяко намагаються замаскувати чи знищити сліди злочину, по можливості зменшити кількість очевидців та свідків, проведення негласних слідчих (розшукових) дій потребує більш розгорнутого вигляду. Таким чином, найбільшим за обсягом виконуваних завдань правоохоронного характеру органом виконавчої влади є поліція. Така ситуація є позитивним проявом, оскільки чітке та обґрунтоване їх встановлення дозволить визначити компетенцію поліції, характер та межі її втручання у сфери приватного та суспільного життя. А такий рівень визначеності правового положення поліції сприятиме підвищенню рівня авторитету та поваги до її діяльності.

Підсумовуючи вищевикладене, можна зробити висновок, що реформування поліції необхідно, але впроваджувати реформи та нові методи роботи потрібно з урахуванням європейського досвіду, послідовно та спільними зусиллями вчених, діючих працівників поліції, ветеранів МВС, представників правозахисних організацій, юристів, робочої групи Концепції реформування та розвитку Національної поліції України.

ГАРАНТІЇ ЗАКОННОСТІ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ОРД ТА НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ

Фещенко Л.М., курсант 312 навчальної групи ННІ № 1 НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри спеціальної техніки та оперативно-розшукового документування, кандидат юридичних наук, доцент **Шевчук О.Ю.**

На сучасному етапі розвитку української держави і суспільства проблема забезпечення прав і свобод особи набуває особливого значення. Державно – правовою передумовою виникнення, формування та розвитку ОРД стала необхідність забезпечення особистих прав і свобод людини, захист державного і громадського майна від злочинних посягань, зміцнення законності.

Проблема законності в діяльності оперативних підрозділів Національної поліції розглядалася такими науковцями як: В.Д. Ткаченко, О.Ф. Скакун, І.П. Козаченко, Бандурка О.М. та інші.

Під час здійснення ОРД не допускається порушення прав і свобод людини та юридичних осіб. Розглядаючи зміст негласних слідчих (розшукових) дій, слід зазначити, що основні права особи, які обмежуються є: право на особисту недоторканність (ст. 29 Конституції України); право на недоторканність житла (ст. 30 Конституції України); таємниця листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції (ст. 31 Конституції України); право на невтручання в особисте і сімейне життя (ст. 32 Конституції України). Водночас поряд з найвищою цінністю людини, її прав і свобод, під захистом Конституції України перебувають й інші цінності та принципи, такі як демократична, правова і соціальна держава, верховенство права, справедливість і рівність, поділ влади. Окремі обмеження цих прав і свобод мають винятковий і тимчасовий характер і можуть застосовуватись лише за рішенням слідчого судді з метою виявлення, попередження чи припинення тяжкого або особливо тяжкого злочину, та у випадках, передбачених

законодавством України, з метою захисту прав і свобод інших осіб, безпеки суспільства.

Одержані внаслідок ОРД відомості, що стосуються особистого життя, честі, гідності людини, якщо вони не містять інформації про вчинення заборонених законом дій, зберіганню не підлягають і повинні бути знищені.

Не підлягають передачі і розголошенню результати ОРД, які відповідно до законодавства України становлять державну таємницю, а також відомості, що стосуються особистого життя, честі, гідності людини. За передачу і розголошення цих відомостей працівники оперативних підрозділів органів Національної поліції, а також особи, яким ці відомості були довірені при здійсненні оперативно-розшукової діяльності чи стали відомі по службі або роботі, підлягають відповідальності згідно з чинним законодавством, крім випадків розголошення інформації про незаконні дії, що порушують права людини.

Оперативно-розшукові заходи, пов'язані з тимчасовим обмеженням прав людини, проводяться з метою запобігання тяжким або особливо тяжким злочинам, їх виявлення та припинення, розшуку осіб, які ухиляються від відбування кримінального покарання або безвісти зникли, захисту життя, здоров'я, житла і майна працівників суду і правоохоронних органів та осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, припинення розвідувально-підривної діяльності проти України. Для одержання інформації забороняється застосовувати технічні засоби, психотропні, хімічні та інші речовини, які пригнічують волю або завдають шкоди здоров'ю людей та навколишньому середовищу.

На проведення деяких негласних слідчих (розшукових) дій, передбачених статтями 260, 261, 262, 263, 264, 267, 268, 269, 271, 274 необхідно отримати дозвіл слідчого судді, але у цій частині нічого принципово не змінилося, оскільки і на проведення аналогічних дій, але передбачених Законом України «Про оперативно розшукову діяльність», необхідно отримати дозвіл суду. Тобто, з набуттям чинності КПК України у слідчого та прокурора з'являється інструментарій, яким вони раніше не володіли.

Необхідно звернути увагу на допустимість, одержаних у результаті проведення тієї чи іншої негласної слідчої (розшукової) дії, доказів у кримінальному провадженні. Так, статтею 252 визначено порядок фіксації ходу і результатів негласних слідчих (розшукових) дій. Зокрема, визначено, що фіксація ходу і результатів негласних слідчих (розшукових) дій повинна відповідати загальним правилам фіксації кримінального провадження, передбаченим цих Кодексом. За результатами проведення негласної слідчої (розшукової) дії складається протокол, до якого в разі необхідності долучаються додатки. Тобто процедура проведення негласної слідчої (розшукової) дії стала легшою для проведення, а відповідно спрощується використання документів, складених за результатами проведення негласних слідчих (розшукових) дій, порівняно з оперативно-розшуковими діями. А це означає, що негласна слідча (розшукова) дія стає звичайною процесуальною дією та може повноцінно використовуватися нарівні з уже звичними слідчими діями.

Особа, конституційні права якої були тимчасово обмежені під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій, а також підозрюваний, його захисник мають бути письмово повідомлені прокурором або за його дорученням слідчим про таке обмеження (ст. 253 КПК України). У повідомленні зазначається вид негласної слідчої (розшукової) дії, а також подальше використання отриманих матеріалів у кримінальному провадженні або їх знищення. Конкретний час повідомлення визначається із урахуванням наявності чи відсутності загроз для досягнення мети досудового розслідування, суспільної безпеки, життя або здоров'я осіб, які причетні до проведення негласних слідчих (розшукових) дій. Відповідне повідомлення про факт і результати негласної слідчої (розшукової) дії повинне бути здійснене протягом дванадцяти місяців з дня припинення таких дій, але не пізніше звернення до суду з обвинувальним актом. У разі використання для доказування результатів негласних слідчих (розшукових) дій можуть бути допитані особи, з приводу дій або контактів яких проводилися такі дії. Такі особи повідомляються про проведення негласних слідчих

(розшукових) дій тільки щодо них у такий самий строк, і в тому обсязі, який зачіпає їх права, свободи чи інтереси (ст. 256 КПК України). У разі вилучення речей чи документів прокурор при направленні повідомлення повинен з'ясувати, чи бажає власник їх повернути. При цьому враховується необхідність забезпечення прав та законних інтересів особи, а також запобігання завданню шкоди кримінальному провадженню.

Таким чином, дотримання принципу законності під час здійснення ОРД та негласних слідчих (розшукових) дій вказує на необхідність дотримання правового режиму отримання, використання та перевірки оперативно-розшукової інформації, а гарантії законності створюють систему організаційно - правових методів, яка дає можливість попереджувати, виявляти та своєчасно припиняти порушення законодавчих актів.

РОЗВИТОК ФІЗИЧНИХ ЯКОСТЕЙ У КУРСАНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ МВС УКРАЇНИ ЗАСОБАМИ ПАУЕРЛІФТИНГУ

Харламов В.А., курсант 305 навчальної групи ННІ № 1 НАВС

Науковий керівник: завідувач кафедри вогневої та спеціальної фізичної підготовки інституту, кандидат педагогічних наук, доцент, заслужений майстер спорту України **Бондаренко В.В.**

Пауерліфтинг (англ. Powerlifting: «power» – сила, і «lift» підіймати) – силовий вид спорту, пов'язаний з підйомом штанги максимальної ваги. Пауерліфтинг, також називають силовим триборство, тому що містить три змагальні вправи: присідання зі штангою на плечах, жим штанги лежачи на горизонтальній лаві встановленим хватом, і тяга штанги. Сума ваги, яку атлету вдалося підняти буде визначати його кваліфікацію.

Основна фізична якість, яка необхідна спортсмену для успішного виступу у змаганнях із пауерліфтингу – це сила. За дослідженнями низки вчених другорядну роль відіграє така якість як витривалість. Зазначена якість допомагає ефективніше переносити тривалі тренування.

У спеціальній літературі «сила» трактується як здатність переборювати зовнішній опір, протидіяти йому за допомогою м'язових зусиль. В якості опору можуть виступати, наприклад, маса обтяжень предметів, спортивного знаряддя тощо. Якщо за зовнішній опір взяти вагу штанги (спортивне знаряддя), а протидію цьому опору – виконання змагальних вправ, то сила – це здатність переборювати вагу штанги при виконанні змагальних вправ за допомогою м'язових зусиль; що в свою чергу є визначенням пауерліфтингу.

Розвиток гнучкості тісно пов'язаний з розвитком сили. Захоплення силовими видами спорту, в тому числі пауерліфтингом, може призвести до обмеження рухомості в суглобах, що часто відштовхує людей від даного спорту навіть не заглибившись в це питання, а даремно, розв'язання даної проблеми банально просте. Необхідно включити в програму тренувань вправи на розвиток гнучкості. Таким чином ми не лише попереджуємо обмеження рухливості, а й збільшуємо її показники. Наприклад, важливе значення гнучкість відіграє під час виконання жиму штанги лежачи на горизонтальній лаві. За допомогою гнучкості хребта ми до мінімуму зменшуємо амплітуду руху, вигинаючи «міст». Доведено, що максимальна вага, яку може спортсмен підняти обернено пропорційна амплітуді. Завдяки цьому, деякі атлети, особливо жінки, зменшують амплітуду руху до 70%, що значно збільшує результат (до 30%). Даний метод активно застосовується пауерліфтерами всього Світу.

Що стосується присідання зі штангою на плечах та тяги штанги (в стилі «сумо») гнучкість відіграє опосередковану роль. В обох змагальних вправах суть полягає в постановці ніг, ширша постановка – менша амплітуда виконання вправи, а отже менше

роботи повинен виконувати організм, що призводить до збільшення результатів в деяких випадках до 15% в кожній із двох дисциплінах.

Деяко меншу роль у пауерліфтингу відіграє така фізичною якістю як швидкість. Швидкість – це відношення переміщення тіла до проміжку часу, за який це переміщення відбулося. Основним видом прояву швидкості людини є: найшвидше виконання одиничного руху, та час простої рухової реакції.

Стосовно реакції, досить чітка позиція: пауерліфтинг не розвиває реакцію (час від виконання команди до виконання просторової дії).

Стосовно найшвидшого виконання одиничного руху – за рахунок збільшення загального об'єму тіла, окремих його частин виконання руху буде відбуватися повільніше, але питання в тому, що на практиці деякі пауерліфтери покращують свої результати в бігу, що означає збільшення швидкості; і той факт, що спортсмени які займались бігом, мають порівняно високі показники в присідання зі штангою і тяга, вказує на зворотній взаємозв'язок.

В усіх наведених вправах, або в основному, або більшою мірою застосовуються м'язи ніг. Деякі вправи схожі, деякі дублюються і направлені вони на розвиток вибухової сили, що дозволяє досягати вершин як в пауерліфтингу, так і в легкій атлетиці.

Отже, пауерліфтинг, будучи силовим видом спорту, позитивно впливає на розвиток фізичних якостей, які необхідні майбутнім правоохоронцям для ефективного виконання службових обов'язків.

ІНСТИТУТ ЛЮСТРАЦІЇ: МЕТА ТА ВИДИ

Хлабистова К.В., аспірантка Київського університету туризму, економіки та права.

Науковий керівник: професор кафедри гуманітарних та загальноправових дисциплін НАВС, доктор юридичних наук, професор **Камінська Н.В.**

Закон України «Про очищення влади» передбачає два види люстраційних заходів: судову та законодавчу (автоматичну) заборону особам, що відповідають встановленим законам критеріям, обіймати посади в органах державної влади чи органах місцевого самоврядування.

Мета вказаних заходів полягає у недопущенні до участі в управлінні державними справами осіб, які своїми рішеннями, діями чи бездіяльністю здійснювали заходи (та/або сприяли їх здійсненню), спрямовані на узурпацію влади Президентом України Віктором Януковичем, підрив основ національної безпеки і оборони України або протиправне порушення прав і свобод людини.

З телеологічної точки зору обраний українським законодавцем підхід до розуміння люстрації в цілому є вузьким, оскільки те очищення влади, якого справедливо вимагає українське суспільство, навряд чи може обмежитися лише заборонаю обіймати певні посади.

У цьому контексті, актуальності набувають погляди Монтеस्क'є: «...закони повинні знаходитися у такому тісному взаємозв'язку з властивостями народу, для якого вони встановлені, що тільки у виняткових рідких випадках закони одного народу можуть стати придатними й для іншого народу. Треба, щоб закони відповідали також природі вже наявного уряду, чи того, що буде створений, адже устрій уряду – це завдання політичних законів, а підтримка його існування, – це завдання громадянських законів».

На наш погляд, люстрацію в Україні слід розглядати як процес застосування сукупності закріплених в законодавстві

способів та засобів, що спрямований на запобігання та протидію деструкції державної влади.

Слово «деструкція» (лат. destructio) означає порушення або руйнування нормальної структури. У державознавстві під деструктивними можна розуміти такі явища і процеси, які підривають і руйнують основи існуючої структури державних інститутів, зв'язків і відносин, призводять до порушення функцій діючих державних органів і соціальних норм (норм права, моралі, соціальної справедливості, навіть правил економічної діяльності, та ін.).

Деструкція державної влади явище комплексне, руйнування системи відбувається у різноманітний спосіб і одночасно в усіх гілках влади. Аналіз проявів деструктивних явищ у різних сферах державної влади, дозволяє умовно поділити їх на дві групи:

- кадрова деструкція, яка зумовлена невідповідністю закону як самих представників влади (державні службовці, судді, законодавці) так і їх діяльності в процесі реалізації наданих їм повноважень.

- наслідки деструктивної діяльності представників влади (дії, рішення, законодавство), які мають похідний характер, оскільки є наслідком порушень представниками влади Конституції та законів України.

Наприклад, якщо розглядати деструктивні прояви у парламентаризмі, то кадрова деструкція може виявлятися у порушенні вимог щодо несумісності депутатського мандата з іншими видами діяльності, недодержанні вимоги особистого голосування тощо. Наслідком порушень законодавцями Конституції та законів України у процесі законотворчості, є деструктивне законодавство, яке також підлягає люстрації.

В межах запропонованої концепції люстрації, можна виділити наступні критерії класифікації її видів:

I. За сферою застосування: люстрація законодавчої влади, що включає і політичну сферу; люстрація виконавчої влади; люстрація судової влади;

II. За кількістю об'єктів люстрації: індивідуальна (відзив депутата чи імпічмент президента); колективна (відставка уряду);

III. За темпоральним критерієм: початкова (посадові вимоги до кандидата на посаду судді); поточна (притягнення до відповідальності); спеціальна, яка вводиться спеціальним законом і розрахована на конкретне коло осіб та має часові межі.

IV. За метою: люстрація спрямована на запобігання деструкції державної влади; люстрація спрямована на протидію деструкції державної влади;

V. За формою реалізації: юридична відповідальність; посадові вимоги та обмеження; перевірки; звіти; експертизи тощо.

Наведена класифікація видів люстрації свідчить і про різноманітність люстраційних заходів, серед яких є і антикорупційні. Запропонована модель люстрації, за своєю метою та формою, має багато спільного з процесом боротьби з корупцією. Проте, це різні процеси. Люстрація є більш широким, оскільки очищення влади передбачає не лише викорінення корупції, а і боротьбу з некомпетентністю та роботу з реформування певної системи. Таким чином, боротьба з корупцією є одним з напрямів, хоча і головним, у процесі очищення влади, тобто люстрація та боротьба з корупцією співвідносяться як ціле та окрема його частина.

ГЛОБАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОСТІ

Ходирєва М. В., курсант 108 навчальної групи ННІ №1 НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри філософії права та юридичної логіки НАВС, кандидат філософських наук **Михайленко Р.В.**

Філософська ера, в якій ми живемо і відчуваємо її як сучасну, характеризується швидкою зміною техніки і технології, систематичним застосуванням наукових знань в житті суспільства,

що значно полегшило життя людині, але одночасно виникла реальна загроза самознищення людства в результаті виникнення і загострення глобальних проблем сучасності.

Під глобальними проблемами розуміють ряд найбільш актуальних проблем, що зачіпають інтереси усього людства, які одночасно вимагають для свого вирішення колективних зусиль усього світового співтовариства, а при несвоєчасному вирішенні загрожують його існуванню.

До найважливіших глобальних проблем сучасності відносяться:

- проблема війни і миру, суть якої полягає в усуненні війни з життя суспільства і встановленні миру, від чого залежить не лише успішне вирішення всіх інших глобальних проблем, але і саме існування людської цивілізації, загострення її нового аспекту - проблеми світового тероризму, який стає частиною державної політики ряду країн світу, небезпечність тероризму, як способу політичної боротьби, починає усвідомлюватися лише зараз і не стала поки що частиною політичної культури всього сучасного людства;

- екологічна проблема, суть якої в глобальній зміні природного середовища існування людства, в швидкому зменшенні природних ресурсів, у поглибленні відновлюваних процесів у природі, що ставить під загрозу майбутнє людського суспільства;

- демографічна проблема і пов'язані з нею проблеми відсталості країн, що розвиваються - суть яких в неспроможності забезпечити населення, що подвоюється кожних 20-30 років, матеріальними і культурними благами, в першу чергу продовольством, житлом, освітнім закладами, товарами повсякденного попиту відповідно до обсягів приросту населення, що ще більше загострює проблеми бідності, грамотності, продовольства, охорони здоров'я в цих країнах;

- енергетично-сировинна, суть якої у вичерпності обмежених енергетичних і сировинних ресурсів планети.

Реальна загроза існування людства логічно висуває на порядок денний питання про прогнозування майбутнього розвитку планети і пошук шляхів вирішення глобальних проблем сучасності.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ОСОБИ, ЯКА УКЛАЛА УГОДУ ПРО ВИЗНАННЯ ВИНУВАТОСТІ

Холодило П.В., аспірант кафедри кримінального процесу НАВС.

При розкритті конкретного кримінального правопорушення державні та особисті інтереси часто не збігаються. Обов'язок держави полягає у застосуванні встановлених і регламентованих законом засобів з метою встановлення винуватого у вчиненні злочину та притягнення його до відповідальності. Обов'язок громадянина полягає у виконанні громадянського обов'язку щодо надання допомоги державним органам у виконанні покладеного на нього обов'язку. Водночас, особисті інтереси полягають, насамперед, у збереженні наявних у громадянина благ, інтересів, їх недоторканності та непорушності. Індивід може і повинен бути зацікавлений у наданні допомоги компетентним органам у виконанні їх державних обов'язків, проте не можна цю особисту зацікавленість розглядати як обов'язок.

Деяка інша ситуація складається при виконанні умов угоди про визнання винуватості. З одного боку підозрюваний (обвинувачений) свідомо бере на себе зобов'язання, але можливо не сприймаючи їх як такі, що несуть небезпеку для нього та членів його сім'ї. З іншого боку, зміст угоди з таким обов'язком полягає в тому, що тільки ця особа має можливість надати докази злочинної діяльності інших осіб і в деяких випадках ця особа є єдиним джерелом доказової інформації – саме тому сторона обвинувачення і укладає з підозрюваним цю угоду. О.О. Тертишная зазначає: «договор з правоохоронними органами очень опасен для лиц, идущих на компромисс, поскольку сотрудничающие с правоохранительной системой, как правило, приговариваются за это «честными» собратьями к смерти. Зачастую, будучи основным источником доказательства, их смерть является единственным путем лишения следствия перспектив формирования доказательственной базы, а жизнь опасна на воле и ещё более опасна

в «зоні». Їх приходиться ізолювати, вони коротають свій век в камерах, но і зде́сь криминал через зв'язи і вплив в уголовному мирі підвергає їх систематичному третированню і психологічному давленню через сокамерників».

Ризик та інтенсивність впливу криміналу на осіб – учасників кримінального процесу, зростає в залежності від процесуального статусу та змісту інформації, що надає особа, яка співпрацює зі слідством. Звісно, учасник злочину має найбільш точну та детальну інформацію не тільки про сам момент вчинення, але і про підготовку злочину, про осіб, які його організували (але самі не приймали участі) тощо. Окрім цього, небезпека (для злочинців) співпраці зі слідством становить наявність загальної превенції, оскільки знижується рівень довіри серед членів групи, що може призвести її розформування та відмови від вчинення злочинів (які є джерелами прибутку). Тобто, захист осіб, які співпрацюють зі слідством, є ефективним засобом протидії злочинності, способом досягнення основної мети кримінального судочинства. Забезпечення безпеки повинно поширюватися на будь-яку особу, залучену до сфери дії кримінально-процесуальних правовідносин. При забезпеченні безпеки тільки частини суб'єктів цієї діяльності завжди залишається імовірність протиправного впливу на інших з боку злочинців, унаслідок чого заподіюється шкода інтересам правосуддя, особистості, суспільства і держави.

Забезпечення безпеки осіб, які співпрацюють зі слідством, є однією з найбільш актуальних проблем у правових системах різних країн світу. Ефективність розслідування залежить від наявності дієвої системи гарантії безпеки осіб, які приймають участь у кримінальному судочинстві, оскільки небезпека застосування до підозрюваних або їх близьких осіб насильства з боку інших членів злочинної групи можуть призвести до відмови у співробітництві. Управлінням ООН по наркотикам та злочинності затверджені Рекомендації щодо захисту свідків у кримінальних провадженнях по організованій злочинності. Вказані Рекомендації, засновані на узагальненні досвіду правоохоронних органів країн-учасників ООН, передбачають обов'язкове створення системи виправних закладів

для осіб, що співпрацюють зі слідством (свідки - обвинувачені). У відповідності з цими Рекомендаціями, в ряді держав створені спеціальні органи (наприклад, у США – Служба федеральних маршалів), прийняті спеціальні правові акти (Республіка Казахстан, Республіка Молдова, Італія, Німеччина), у РФ – це Державна програма РФ «Забезпечення безпеки потерпілих, свідків та інших учасників кримінального судочинства», у США діє спеціальна Федеральна програма захисту свідків по кримінальних справах, пов'язаних з організованою злочинністю.

На нашу думку, інститут угод в частині співробітництва може отримати розповсюдження у практиці кримінального судочинства тільки при наявності у підозрюваного (обвинуваченого) впевненості, що їм буде забезпечена безпека, захист, адекватний реальним загрозам, які виникають при їх співробітництві зі слідством. Що стосується вітчизняних реалій, то безпосередньо у главі 35 (Кримінальне провадження на підставі угод) КПК України не передбачено необхідність та можливість захисту особи, яка уклала угоду про визнання винуватості. Разом з тим, незалежно від того, чи зобов'язалася особа співпрацювати у викритті кримінального правопорушення, вчиненого іншою особою, або просто визнала себе винуватою, вона все одно наражається на небезпеку.

COMBATING DRUG TRAFFICKING

Цегельний Б.М., слухач магістратури ННІ № 1 НАВС.

Науковий керівник: завідувач кафедри іноземних мов
Галдецька І.Г.

The mission of the Drug Enforcement Administration (DEA) is to enforce the controlled substances laws and regulations of the United States and bring to the criminal and civil justice system of the United States, or any other competent jurisdiction, those organizations and

principal members of organizations, involved in the growing, manufacture, or distribution of controlled substances appearing in or destined for illicit traffic in the United States; and to recommend and support non-enforcement programs aimed at reducing the availability of illicit controlled substances on the domestic and international markets.

DEA establishes and maintains working relationships with host nations by staffing 86 DEA offices located in 67 countries. DEA's foreign offices act as conduits of information to DEA components in the United States and vice versa. In this manner, investigators are able to target DTOs from the source to the end user. DEA's foreign offices are tasked with the following objectives:

1. Conduct bilateral investigations with foreign law enforcement;
2. Coordinate counternarcotic intelligence gathering with host governments;
3. Conduct training programs for host country police agencies;
4. Assist in the development of host country drug law enforcement institutions and develop mutually beneficial law enforcement relationships with foreign law enforcement agencies.

A key element in combating international drug trafficking is the concerted and coordinated efforts of the inter-agency community to jointly identify chokepoints vulnerable to enforcement efforts and simultaneously direct assets to vigorously target the identified chokepoints on a coordinated and sustained basis. To this end, DEA developed an International Drug Flow Attack Strategy which has the primary objective to cause major disruption to the flow of drugs, money, and chemicals between the source zones and the United States. The strategy includes an integrated intelligence-enforcement process that rests on multiple pillars: intelligence-driven enforcement, sequential operations, and predictive intelligence. To stem the flow of drugs into the United States, DEA will continue to implement this successful Drug Flow Attack Strategy by expanding enforcement initiatives with our global law enforcement partners.

Under the Drug Enforcement Administration's Intelligence Program, federal, state, and local agencies collect and exchange information about illegal drug trafficking activities, enabling them to make more arrests. In 1992, the DEA developed the National Drug Pointer Index (NDPIX), a "switchboard" where law enforcement agencies can input information about a current drug investigative target and immediately be alerted if another authority has that target under active investigation.

The DEA collects three types of drug intelligence - tactical, investigative, and strategic. Tactical information is used for arrests, seizures, and interdictions. Investigative data is collected for use during prosecutions. Strategic intelligence enables agents to create effective policies and distribute resources in accordance with worldwide drug trafficking trends and the locations of distribution networks. The DEA has more than 680 Intelligence Analysts in multiple locations around the world, in the Intelligence Division at DEA Headquarters, and in the El Paso Intelligence Center (EPIC), which targets international drug smuggling and terrorist activities.

The DEA announced the Virtual Enforcement Initiative (VEI). The first major operation of this new initiative was Operation "Cyber Chase," which, in April, resulted in the identification of over 200 web sites that illegally sold pharmaceutical drugs. Because of this year-long OCDETF operation, more than 20 criminals were arrested in eight U.S. cities and four foreign countries. Until they were arrested, these "e-traffickers" had been operating in the United States, India, Asia, Europe and the Caribbean, and were using their rogue pharmacies to distribute drugs world-wide.

DEA also took actions on the enforcement of the Controlled Substances Act within the states which allow the cultivation and use of marijuana for medical purposes. The DEA has initiated several cases and administrative actions against medical professionals. However, certain cases are filed against the DEA also.

Drug Enforcement Administration also known as DEA is a drug law enforcement agency under the United States Department of Justice. Enforcement of the Controlled Substances Act, and control and

prevention of drug trafficking and drug use within the nation are the main responsibilities of DEA. DEA also has the sole responsibility for conducting U.S drug investigations abroad. DEA is headed by the Administrator. DEA, through its various operations and programs strives to enforce the drug laws in the nation and control the illegal drug activities.

ШЛЯХ ПРАВООХОРОНЦЯ ВІД КУРСАНТА ДО ГЕНЕРАЛА

Цюпка А.М., курсант 304 навчальної групи ННІ №1 НАВС.

Науковий керівник: завідувач кафедри спеціальної техніки та оперативно-розшукового документування, кандидат юридичних наук **Марков М.М.**

Ретельний огляд науково-методичної і спеціальної літератури показав, що у основі запитів суспільства до способу життя працівників органів внутрішніх справ коріняться соціальні причини, без розуміння яких неможливо виділити критерії рівня сформованості ЗСЖ курсантів.

По-перше, органи внутрішніх справ в даний час все більшою мірою знаходяться в центрі уваги громадськості. При цьому тенденції у настроях громадськості виявляються у посиленій суспільній увазі, яка наростає, що спричинює актуальність вивчення професійно значущих властивостей особистості і способу життя співробітників з метою подальшого вдосконалення системи їхньої професійної підготовки.

По-друге, здатність успішно адаптуватися до екстремальних умов майбутньої професійної діяльності залежить від стану фізичного та психічного здоров'я людини, оскільки лише високий рівень здоров'я дозволяє курсантам успішно оволодіти професійними навичками та стійкістю до стрес-факторів підвищеної інтенсивності.

Проблему підвищення якості професійної підготовки правоохоронців необхідно здійснювати у тісному взаємозв'язку із

вивченням умов, механізмів функціонування курсантських колективів та особливостей їх впливу на розвиток особистості. Від того як комфортно вона відчуває себе в колективі, залежить успішність формування цільової і динамічної соціально-біологічної властивості фахівця – ефективності навчальної та професійної діяльності. Відповідно, актуальними є питання щодо вивчення соціально-психологічних факторів, що впливають на особливості функціонування колективів. Оскільки це дозволить не тільки удосконалити організаційно-управлінські процеси, а й загалом, позитивно впливати на показники успішності навчання.

Навчально-службова діяльність, яку щоденно здійснюють курсанти, вимагає значної психічної напруги та зосередженості. Досягти відповідного психічного стану можливо лише за умови відсутності негативних подразників, а саме чинників, що заважають почуватися комфортно в колективі.

У процесі професійної підготовки курсанта до посади генерала – майбутні правоохоронці стикаються із певними труднощами: перехід від цивільних до військових умов існування, зміна ритму життя, статутний розпорядок дня, поділ на командирів і підлеглих, виконання наказів, неможливість усамітнитися й т.н. – все це пред'являє підвищені вимоги до особистості курсанта, його емоційно-вольової стійкості, провокує зміну стереотипів поведінки. Тому все більш актуальними стають питання формування та оптимізації позитивного соціально-психологічного клімату в колективі навчальних груп, де більшу частину часу перебуває військовослужбовець. Відомо, наприклад, яка глибока перебудова взаємин виникає коли змінюється структура налагоджених існуючих взаємозв'язків, починаються складні «притирання» характерів, встановлення нових контактів, коли формуються курсантські колективи, що мають злагоджено та ефективно працювати. Зазначене дозволяє розглянути систему функціонування колективу як складне психологічне утворення.

Щоб забезпечити ствердження та комфортне існування курсантів у навчальній групі, дружні чи ділові міжособистісні стосунки, необхідно створити контрольовану й передбачувану

атмосферу доброзичливості, взаємоповаги та взаємодопомоги. Це дозволить зменшити вплив негативних чинників, які гальмують процес адаптації до умов навчання, блокують реалізацію звичних потреб особистості в силу специфіки військового навчального закладу. Разом з тим, на міжособистісні стосунки буде здійснюватись і ненавмисний вплив, у процесі якого відбуватимуться як позитивні, так і негативні зміни у взаєминах курсантів, бо не можна на сто відсотків все спрогнозувати й проконтролювати.

Взагалі, робота по зміцненню колективу може бути ефективною, якщо ґрунтуватиметься на принципах цілеспрямованості, конкретності, своєчасності і гнучкості. Оскільки не можна здійснювати формування позитивного соціально-психологічного клімату в колективі «поза часом і простором», цей процес завжди повинна підкорятися певним специфічним для кожного колективу цілям. Своєчасний вплив на навчальну групу і на окремого курсанта дозволить запобігти розвитку негативних тенденцій, професійно-небажаних особистісних якостей. Тож робота по зміцненню колективу, формуванню у майбутніх правоохоронців професійно важливих якостей, повинна здійснюватися не стихійно, а поступово, цілеспрямовано. У взаємовідносинах бажано щоб переважав діалог, відносини будувалися на засадах поваги і максимально можливої рівності позицій. Тож не дотримання зазначених вище принципів може призвести до небажаних наслідків.

Таким чином, серед значної низки соціально-психологічних факторів, що впливають на процес оптимізації професійної підготовки майбутніх правоохоронців, вагому роль відіграє соціально-психологічний клімат, що формується в навчальній групі, та його вплив на успішність навчання й професійний розвиток курсанта.

Нерозважливе відношення курсантів до власного здоров'я і нехтування основними правилами здорового способу життя змушує спеціалістів знову і знову повертатися до питань прищеплення курсантам свідомого ставлення до здоров'я.

Виділяючи компоненти рівня сформованості здорового способу життя майбутніх правоохоронців, ми враховували, що головними завданнями навчально-виховної роботи у даному напрямку є створення позитивного іміджу працівника міліції та наявність фізичного стану, який дозволяє виконувати правоохоронну діяльність.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДИТЯЧОЇ ЗЛОЧИННОСТІ У ПЕРІОД З 80-Х ПО 90-ТІ РОКИ ТА У СУЧАСНИЙ ЧАС

Чаюн К.А., курсант 302 навчальної групи ННІ №1 НАВС.

Науковий керівник: завідувач кафедри спеціальної техніки та оперативно-розшукового документування, кандидат юридичних наук **Марков М.М.**

Боротьба зі злочинністю серед неповнолітніх як і в цілому являє собою один із ведучих напрямів всієї боротьби зі злочинністю. Актуальність теми зумовлена тим, що останнім часом в Україні спостерігається стабільне зростання кількості злочинів, що вчиняються неповнолітніми по відношенню до протиправних дій в період 80-х – 90-ті роки. Дана злочинність порівняно з дорослою відрізняється високим ступенем активності та динамічністю. Підліткова злочинність носить собою груповий характер, оскільки вона все більше втягує в своє коло нових учасників, тим самим характеризується підвищеною жорстокістю, цинізмом по відношенню до жертви.

Усе вищевказане свідчить про те, що боротьба з правопорушеннями і злочинністю серед неповнолітніх є актуальною проблемою сьогодення, оскільки саме стан молодого покоління визначає спрямованість і темпи розвитку нашого суспільства в майбутньому.

Однією із найголовніших проблем є втягнення дітей у злочинну та іншу антигромадську діяльність, що проявляється в діях дорослої особи, пов'язаних із безпосереднім психічним чи фізичним впливом на дітей, спонуканням до вчинення злочинних дій або використання із метою викликати в них прагнення взяти участь в одному чи кількох злочинах. Втягнення дітей у злочинну або іншу антигромадську діяльність вже давно стало однією з глобальних проблем не лише в Україні, а й в інших державах, тому що існує «залежність злочинності дорослих від злочинності неповнолітніх, оскільки остання є у певному розумінні джерелом і резервом усієї злочинності». Тому, щоб не допустити зростання злочинності, необхідно активізувати увагу на злочинність дітей, її запобігання, попередження, і найголовнішим чином – захисту дітей від негативних явищ, серед яких одним із найнебезпечніших є втягнення дорослими особами.

Найчастіше неповнолітні вчиняють такі види злочинів: крадіжки, грабежі, розбої, хуліганство, незаконне заволодіння транспортними засобами, зґвалтування, злочини у сфері обігу наркотичних засобів, тілесні ушкодження.

Загальновідомим є той факт, що на стан криміногенної ситуації у суспільстві багато в чому впливає соціально-економічна ситуація в державі. Як правило, причиною підліткової злочинності найчастіше є неналежний догляд за дітьми батьків або їхня відсутність. Загальне зниження рівня життя, неблагополуччя сімей, які з втратою прибутку втрачають і моральні цінності, відсутність нормальних побутових умов – все це призводить до того, що діти, прагнуть жити модно, відчувати самостійність у всіх сферах, зокрема в матеріальній, тим самим намагаються досягти цього шляхом крадіжок та інших злочинів. Крім того, згубний вплив на неповнолітніх справляє телебачення, що пропагує насильство і життя заради власного задоволення. Таким чином виражається прагнення підлітка стати якнайшвидше дорослим — яке в свою чергу виражається в характерній рисі, що впливає на його відношення до старших і на його поведінку, і це зрозуміло тому, що майбутні можливості пов'язані з ним особисто вже сьогодні.

Відповідно до Закону України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей» від 24 січня 1995 р. протидія втягнення дітей у злочинну та іншу антигромадську діяльність являє собою цілісну систему узгоджених, різноманітних дій державних органів та установ, громадських формувань та окремих громадян, спрямованих на пошук шляхів, способів та засобів зниження рівня негативного впливу на дітей та як наслідок їхньої девіантної поведінки. Саме тому для подолання цього негативного соціального явища необхідний комплексний підхід щодо вирішення причин, умов та наслідків його існування.

Тому запобігання таким злочинам повинно посідати одне з головних місць у подоланні цього негативного явища.

МОРАЛЬ ТА ЇЇ РОЛЬ У ВРЕГУЛЮВАННІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ВІДНОСИН

Черкас К.К., здобувач ступеня вищої освіти магістра ННІ № 1 НАВС за спеціальністю «Право»

Науковий керівник: професор кафедри кримінального процесу, кандидат юридичних наук, професор **Письменний Д.П.**

Головним завданням на сучасному етапі побудови правової України є захист прав та інтересів людини, її життя, здоров'я, честі та гідності, гарантування особистої недоторканності й повної безпеки. В умовах високого динамізму соціальних перетворень, сьогодні, як ніколи, толерантне ставлення до людини має бути пріоритетним. Стаття 3 Конституції України проголосила, що саме людина мусить бути найважливішою соціальною цінністю суспільства й держави.

Риси сучасної цивілізації зумовлюють розвиток моральних якостей людини як головну мету та основний важіль сучасного прогресу. Першим серед напрямів державної політики є формування загальнолюдських цінностей. Мораль є культурним феноменом у тому значенні, що не має обмеженого етичного простору, оскільки

мораль існує в усіх сферах соціального життя – від індивідуальної поведінки до державної політики, від духовної творчості до пізнавальної діяльності, від сприйняття індивідом свого внутрішнього світу до спілкування з навколишніми.

У широкому сенсі поняття моралі розуміють як систему норм і принципів поведінки людей у ставленні один до одного та до суспільства. А значить, моральні принципи являють собою підвалини успішної реалізації законодавства.

Маючи складні відносини, мораль і право регулюють усі сфери громадського життя, їх норми безпосередньо впливають і на ефективне провадження досудового розслідування, судового розгляду, поведінку осіб, які здійснюють кримінальні процесуальні функції, а також на кримінальний процес вцілому. Як відомо, встановлення істини – це основна мета кримінального процесу, яка в свою чергу повинна відповідати вимогам права і моралі. Ця мета досягається шляхом швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений, жодна особа не буда піддана необґрунтованому процесуальному примусу і щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура.

Мораль і право, переплітаючись, створюють життєво необхідний для суспільства конгломерат загальнолюдських цінностей та вимог, які сприяють розвитку успішної правової держави, а отже і ефективній реалізації норм кримінального процесуального законодавства.

Значну шкоду людству продовжує завдавати злочинність, боротьба з якою на сьогодні залишається загальнодержавною проблемою, саме тому закон повинен бути зорієнтований на моральну свідомість кожної людини і громадянина. Не виключенням є і кримінальне процесуальне законодавство, необхідною вимогою якого є правове підґрунтя, оскільки право створюється суспільством, а закон – державою.

Підводячи підсумки вище сказаного, слід зазначити, що взаємодія норм кримінального процесуального права та норм моралі знаходить своє відображення як у правотворчому, так і в правозастосовному аспектах. Так, норми кримінального процесуального права створюються, змінюються з урахуванням моральних цінностей, пануючих у суспільстві та сприймаються як формально визнана міра справедливості, гуманізму. Як бачимо, моральні цінності створюють фундамент норм кримінального процесуального права, це дає підстави стверджувати про морально – етичне підґрунтя кримінального процесуального законодавства.

ПРИРОДА ЛЮДСЬКОЇ АГРЕСІЇ У ТВОРЧОСТІ ЕРІХА ФРОМА

Черната О.О., курсант 113-СП навчальної групи ННІ №1 НАВС.

Науковий керівник: викладач кафедри філософії права та юридичної логіки **Стус В.І.**

Актуальність даної теми для майбутніх правоохоронців впливає з необхідності компетентно протистояти певним видам злочинів, профілакувати певний спектр злочинності, виходячи з розуміння причин, мотивації поведінки агресивно налаштованих громадян, що порушують громадський порядок, мають агресивну поведінку, здійснюють насильницькі злочини. Проблема агресії людини досліджується дуже широким колом науковців. Особливого значення вона набуває у творчості мислителя-гуманіста Е. Фромма, далекого від лестощів сучасному людству: людина без біологічних та економічних причин мучить і вбиває своїх одноплемінників і ще знаходить в цьому задоволення; у міру цивілізаційного прогресу ступінь деструктивності тільки зростає.

На думку мислителя, агресивність - досить складний феномен, компоненти якого мають різну генетичну природу і різну причинну обумовленість. Е. Фромм виділяє поведінку, пов'язану з

обороною, відповіддю - реакцією на загрозу. Цю поведінку він називає доброякісною агресією, надзавдання якої полягає у збереженні життя. Механізм доброякісної агресії передається людині генетично, у людини і у диких звірів він практично аналогічний. Оборонна (або доброякісна) агресія служить виживанню індивіда і роду. Головною умовою зниження оборонної агресії є зменшення числа факторів, що реально провокують її. Прояв доброякісної агресії у людини гіпертрофовано соціальними умовами буття, корегування цих умов може значно знизити рівень агресивності.

Оборонна агресія є чинником біологічної адаптації. Нейрофізіологічний механізм агресії подібний у людини і тварини, однак Е. Фромм розкриває дуже важливу особливість: один і той же нейрофізіологічне пристрій у людини викликає більш сильну агресію, ніж у тварини. Причин цього декілька:

1. Тварина сприймає як загрозу тільки явну небезпеку ... Механізм оборонної агресії у людини мобілізується не тільки тоді, коли він відчуває безпосередню загрозу, але і тоді, коли явною загрози немає. Тобто найчастіше людина видає агресивну реакцію на свій власний прогноз.

2. Людина має не тільки здатність передбачати реальну небезпеку в майбутньому, але готова побачити небезпеку там, де її насправді немає ... Тільки у людини можна викликати оборонну агресію методом "промивання мізків" ...

3. Людина, як і звір, захищається, коли що-небудь загрожує його вітальним інтересам. Проте сфера вітальних інтересів у людини значно ширше, ніж у звіра. Людині для виживання необхідні не тільки фізичні, а й психічні умови. Вона повинна підтримувати психічну рівновагу, щоб зберегти здатність виконувати свої функції.

Другий різновид агресії, що виявляється у формах невмотивованої жорстокості і деструктивності, називається у Фромма зляканою, яка супроводжується прагненням до максимально можливого руйнівного ефекту, відсутня у тварин і властива тільки людині. Злякано агресія не сприяє біологічному пристосуванню, виживанню і продовження роду і є, по суті,

аномалією. Вона здатна породжувати почуття задоволення у тих, хто мучить або вбиває, вона являє собою пристрасть як біосоціальний феномен, що виникає в результаті взаємодії людських потреб з соціальними умовами. Найбільш крайні прояви жорстокості (деструктивність) є соціальним продуктом. Цей висновок має величезне методологічне значення для всіх соціальних наук, в тому числі і кримінології.

До форм зл�акісної агресії (деструктивності) Е. Фромм відносить садизм і некрофілію, які традиційно було прийнято вважати психічними аномаліями. Е. Фромм показав, що їх детермінанти кореняться не в біологічній природі, а в характері людини. Сутністю садизму є жадоба влади, абсолютної і необмеженої над живою істотою, прояв абсолютного панування. Вчений дійшов висновку, що садизм (і мазохізм) як сексуальні збочення являють собою тільки малу частку тієї величезної сфери, де ці явища ніяк не пов'язані з сексом. Несексуальна садистська поведінка проявляється в тому, щоб знайти безпорадну і беззахисну істоту (людину або тварину) і доставити їй психічні чи фізичні страждання аж до позбавлення життя.

Особливу увагу Фромм приділив такому прояву деструктивних нахилів як некрофілія. Під нею він розумів потяг людини до мертвої матерії, спрагу руйнування заради руйнування, пристрасне бажання перетворювати живе в неживе, насильно перериваючи живі зв'язки. Певні умови формування людини та її буття можуть виявитися причиною того, що в його особистості починають домінувати такі пристрасті, як садизм або некрофілія. Комплекс деструктивних пристрастей (садомазохізму, жадібності, задрості, нарцисизму) Е. Фромм називає синдромом ненависті до життя.

Антропологічний аналіз різних суспільних систем не залишив у вченого сумнівів у тому, що характер людини - це суб'єктивне відображення культури соціуму. У життєстверджуючому соціумі немає садистів і некрофілів, їх продукує культура деструктивного соціуму. Сучасні суспільні системи, на думку Е. Фромма, деструктивні. Індивід у сучасному

соціумі задавлений не тільки типом власності, але й технікою, бюрократією, які втілюють у собі деструктивну функцію цього суспільства і його антигуманний характер. Останніми роками спостерігається ціла низка характерних неврозів, пов'язаних із утратою сенсу життя, неврозів безробіття, недільних неврозів, неврозів «нових українців», відчуття безглуздя, апатія, нудьга.

Фахівці констатують тенденцію збільшення кількості психічних розладів, депресій, суїцидів, алкоголізму, наркоманії, злочинів як пошуку гострих відчуттів, спалахи невмотивованої агресії на побутовому рівні. У теперішній час агресія і насильство набули нового вигляду — наші ЗМІ зробили їх загальнодоступними. Руйнівний бік людської природи, деструктивна діяльність людини особливо яскраво виявилися у ХХ — на початку ХХІ століття: масові вбивства, війни, численні терористичні акти. Е. Фромм вбачає порятунок людини в подоланні відчуження від самої себе, в зміні соціального середовища, в культивуванні любові.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ЮРИДИЧНИХ ТЕРМІНІВ

Шакотько К.В., курсант 2-го курсу ННІ № 1 НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри юридичного документознавства
Лощинська Н.В.

У словниковому складі мови велике місце належить термінологічній лексиці, кількість якої весь час помітно зростає. До термінологічної лексики належать усі слова, що об'єднуються в мові під загальною назвою терміни. Терміном називається спеціальне слово або словосполучення, що вживається для точного вираження поняття з якої-небудь галузі знання — науки, техніки, суспільно-політичного життя, мистецтва, юриспруденції тощо. У зв'язку з постійним розвитком сучасної української мови з'являється все

більше і більше термінів, не тільки технічних і наукових, а й економічних і юридичних.

Юридична термінологія — історично сформована сукупність термінів, яка виражає систему правових понять і призначена забезпечувати специфічні потреби спілкування у сфері законодавства, юридичної науки і практики. Ця сукупність є спеціальним об'єктом вивчення як у юриспруденції (зокрема у теорії держави і права), так і мовознавстві (насамперед у нових її галузях — термінознавстві (теоретичні основи вчення про термін і термінологічну систему права) і лексикографії (наука про теорію і практику укладання словників). Українська юридична термінологія є одним з давніших пластів термінологічної лексики української мови, який своїми коренями сягає глибокої дописемної старовини — доби звичаєвого права. Найдавніші зразки актової мови і юридичної термінології дохристиянської Русі X ст. містять Правда Руська, Договори руських із греками 907, 911 і 944 рр., документи князівського законодавства.

Тема дослідження - з'ясування особливостей перекладу юридичних термінів з англійської мови українською. Тема актуальна з огляду на низку проблем, що витікають з неї. Насамперед це розгляд специфіки навчального технічного перекладу, який передбачає спеціальної літератури з різних галузей науки та техніки, а також спеціальних газетних, журнальних статей з техніко - економічних, правових питань, переклад технічної документації, правових документів, актів, законів тощо.

Передача англійських термінів на українську мову вимагає знання тієї галузі, якої стосується переклад, розуміння змісту термінів англійською мовою і знання термінології рідною мовою. При передачі науково-технічної та юридичної літератури з англійської мови на українську важливе значення має взаємодія терміну з контекстом, завдяки чому виявляється значення слова. Якщо слово вживається як термін у системі іншої спеціальної галузі знань, то в ній воно теж однозначне, семантично чітко відмежоване від тих його значень, що виявляються в позатермінологічному функціонуванні, а також і в термінологічному, але в іншій галузі

знань. Переклад складних термінів складається з двох основних процедур – аналітичної та синтетичної. Велику роль при перекладі словосполучень відіграє саме аналітичний етап – переклад окремих його компонентів. А для цього необхідно правильно визначити компоненти складного терміна, оскільки ними можуть бути не тільки слова, а й словосполучення, що входять до складу складного терміну. Важливо також встановити, в яких семантичних відносинах перебувають компоненти між собою та з головним компонентом терміна-словосполучення.

Отже, підсумовуючи вище викладене, можна зазначити, що на теперішній час головною проблемою перекладу юридичних термінів та термінів-словосполучень є їхня багатозначність не тільки серед різних галузей науки але й всередині самої юридичної галузі тексту. Існує багато дослідницьких робіт стосовно перекладу технічної та наукової термінології, але недостатньо розкрито проблему перекладу специфічної термінології, зокрема правової, не розроблено систему правил, які могли б допомогти при перекладі специфічної юридичної термінології, недостатньо висвітлено питання послідовності роботи над текстом під година перекладу юридичного характеру. У цьому полягає новизна даної дослідницької роботи.

РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ ПОВ'ЯЗАНИХ З НЕЗАКОННИМ ОБІГОМ НАРКОТИКІВ

Шевчук К.І., курсант 317 навчальної групи ННІ № 1 НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри криміналістики та судової медицини, кандидат юридичних наук **Атаманчук В.М.**

За останні роки проблема обігу наркотиків з її соціальними, медичними та кримінальними аспектами набула значення фактору, який без перебільшення являє загрозу існуванню людства. З часом змінилися соціальний осередок і вік наркоманів. Вони більше не

асоціюються тільки з людиною, що знаходиться на самому дні соціального про-шарку суспільства. Сьогодні серед них — зразковий учень, науковець, бізнесмен, представник престижної професії.

Наркоманія породжує не тільки злочини, пов'язані з її існуванням (виготовлення, зберігання, збут, розкрадання наркотичних речовин), але й умови для вчинення інших злочинів (вбивств, крадіжок, розбійних нападів тощо).

Одним із дійових засобів підвищення ефективності розкриття, розслідування та запобігання злочинам щодо незаконного обігу наркотиків є застосування різних форм спеціальних знань.

Своєчасне встановлення того, що виявлену речовину віднесено до заборонених для вільного обігу наркотичних, психотропних чи сильнодіючих, а її вид і кількість підпадають під ознаки кримінально караного діяння, дає можливість вчасно розпочати кримінальне провадження і в стислі строки провести досудове розслідування.

Разом із тим аналіз слідчої практики доводить, що у слідчих виникають значні проблеми в ході залучення спеціалістів, призначення судових експертиз при розслідуванні злочинів, пов'язаних з незаконним обігом наркотиків. Це призводить до низької результативності використання спеціальних знань під час розслідування вказаних злочинів.

Наукове дослідження проводилося в двох розділах: в першому «Основи застосування спеціальних знань при розслідуванні злочинів пов'язаних із незаконним обігом наркотиків» розкривався предмет злочинів, пов'язаних із незаконним обігом наркотиків та сутність, структура та принципи використання спеціальних знань при розслідуванні злочинів, пов'язаних із незаконним обігом наркотиків.

У практиці розкриття й досудового розслідування злочинів, пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів і психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів, частіше за все дослідженню підлягають такі види наркотичних засобів і психотропних речовин: продукти переробки коноплі у вигляді подрібнених частин цієї

рослини (гашиш, анаша, марихуана) або зв'язаних у букет; смоли коноплі (таблетки чорного або буро-коричневого кольору); продукти переробки маку опійного у вигляді опію-сирцю; героїн (діацетилморфін – кристалічна речовина білого кольору); синтетичні наркотики (метадон, амфетамін, засоби на основі алкалоїдів опійної групи); фармацевтичні препарати тощо.

Спеціальні знання – це систематизовані наукові та практичні знання, вміння і навички в певній галузі людської діяльності (за виключенням знань у галузі матеріального і процесуального права), отримані в результаті цілеспрямованої професійної підготовки і досвіду роботи, які використовуються в процесуальній та не процесуальній формах для встановлення обставин злочину.

В другому розділі «Особливості застосування спеціальних знань під час проведення окремих слідчих (розшукових) дій під час розслідування злочинів пов'язаних з незаконним обігом наркотиків» досліджувалися: участь спеціаліста при проведенні огляду, обшуку, відібранні зразків для експертного дослідження, затриманні підозрюваного; участь спеціаліста при проведенні допиту та судова експертиза в розслідування злочинів пов'язаних з незаконним обігом наркотиків.

Під час проведення слідчих дій залучення спеціаліста необхідне для: 1) виявлення, фіксації, вилучення, упакування наркотиків та предметів – носіїв слідів наркотиків; 2) проведення попереднього дослідження об'єктів; 3) консультування слідчого. Під час огляду, обшуку нарколабораторії додатковим завданням спеціаліста є забезпечення безпечних умов для членів слідчо-оперативної групи. Метою участі спеціаліста при допитах є з'ясування інформації спеціального характеру про особливості виготовлення синтетичних наркотичних засобів, рівень спеціальних знань особи, правильні фіксація та оцінювання наданих показань.

Для експертизи наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів типовими є класифікаційні, діагностичні, ідентифікаційні завдання. Предметом вказаної експертизи є фактичні дані, що встановлені на основі спеціальних знань шляхом виконання типових завдань.

Експертиза наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів відрізняється від інших судових експертиз об'єктами, завданнями, застосовуваними методами, методиками і спеціальними знаннями.

Таким чином, використання спеціальних знань при розслідуванні злочинів пов'язаних із незаконним обігом наркотичних засобів має бути покладена в основу алгоритмів дій спеціалістів різного профілю знань та програм їх реалізації.

ТІНЬОВА ЕКОНОМІКА В СИСТЕМІ ЗАГРОЗ ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕКИ

Шелестинський В.А., слухач магістратури 102 навчальної групи ННІ № 1 НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри економічної безпеки ННІ №1 НАВС, кандидат юридичних наук, доцент **Томма Р.П.**

Поняття тіньової економіки фахівцями визначається неоднозначно. У закордонній літературі приводиться цілий ряд дефініцій, що у деталях мають розбіжності. Їхнє узагальнення, а також вивчення вітчизняного досвіду, дозволяє окреслити межі тіньової економіки сферою діяльності визначеного контингенту, що займається напівлегальним чи цілком прихованим бізнесом. Продукція такого бізнесу не контролюється органами державної влади, не враховується офіційною статистикою і з цих причин не може бути включеною у валовий внутрішній продукт, а головне - результати такого бізнесу не оподатковуються і не можуть бути джерелом поповнення державного бюджету. У першу чергу звертає на себе увагу існуюча розмаїтість термінів, що використовуються для визначення поняття тіньової економічної діяльності.

З західної літератури в наше життя їх перекочувало досить багато: “тіньова економіка”, “неформальна економіка”, “прихована

економіка”, “неофіційна економіка”, “вторинна економіка”, “чорна економіка”, “таємна економіка”, “підпільна економіка”, “нелегальна економіка”, “контрекономіка”, “друга економіка”, “чорний ринок” і т.п. Такий численний набір термінів не випадковий і відображає не стільки відсутність єдності в розумінні суті даного питання, скільки різні аспекти і структурні складові тіньовий економіки, а також підкреслює внутрішню якісну складність цього феноменального явища суспільного життя.

Одна з причин виникнення широкого спектра тлумачень такого поняття як тіньова економіка, викликана двозначністю, що міститься в самому терміні. З одного боку, у ньому вбачається нелегальний і кримінальний початок, а з іншого боку – стверджується, що мова йде все-таки про економіку і пов'язані з нею виробничі відносини.

Деякі вчені вважають, що тіньова економіка, пронизуючи макро- і мікроструктуру економіки, виступаючи її складовою частиною і не підкорюючись регламентації діючого законодавства, нібито випадає зі сфери дії економічних законів. У дійсності вона функціонує і розвивається за такими ж економічними законами, як і офіційна економіка.

По-різному визначають фахівці і роль тіньової економіки в суспільстві. Деякі вчені вбачають у тіньовій економіці небезпеку для економічного розвитку багатьох держав і світової економіки в цілому, інші – заперечують суспільну небезпеку тіньової економіки, вважаючи її природним доповненням національних економічних систем. Одні впевнені в можливості і повній легалізації шляхом проведення економічних перетворень у суспільстві, інші ототожнюють її лише з кримінальними видами діяльності і вважають за необхідне вести з нею непримиренну боротьбу до повного знищення.

Як органічна складова економіки будь-якого суспільства, тіньова економіка є господарсько-комерційною діяльністю, що унаслідок визначених причин, намагається уникнути державного обліку і контролю. При цьому, між офіційною економікою і її “тінню” існує досить розмита межа, і критерії виділення тіньової

економіки в порівняно локальний сектор господарювання мають не стільки економічний, скільки соціально-правовий характер.

Характерним є те, що формування її складових відбувається в звичайному середовищі в умовах свідомого чи неусвідомленого сприяння з боку держави, що полягає в прийнятті таких нормативних актів, які у кінцевому рахунку і забезпечують необхідні основи для її існування. Вірність даного твердження витікає з наступних особливостей тіньової економіки:

- тіньова економіка зароджується в надрах нормативно-правового поля, коли встановлені державою регулюючі норми не відповідають дії об'єктивних економічних законів, не мають надійних механізмів контролю за дотриманням діючого законодавства; коли дії законодавчих і виконавчих структур державної влади вступають у протиріччя з об'єктивними економічними законами;

- в умовах, коли держава через свої представницькі структури має найвищі повноваження в законотворчій, правоохоронній і виконавчій діяльності, саме зародження і поширення тіньової економіки вказує на терпимість держави до цього явища, що виникає внаслідок непогодженості намірів і дій різних галузей влади щодо розвитку окремих сфер;

- основою функціонування тіньової економіки є безоплатне використання суспільної власності: основних фондів, сировини, енергоносіїв, транспортних шляхів, трудових ресурсів;

- тіньова економіка служить збагаченню визначеного кола людей за рахунок обкрадання всього суспільства і, у першу чергу, за рахунок джерел, що забезпечують фінансове наповнення державного бюджету.

Велику кількість визначень поняття «тіньова економіка» можна розділити на дві основні групи.

Перша група визначає тіньову економіку як протиправну діяльність, що здійснюється в інтересах злочинних структур.

Друга група визначає тіньову економіку як економічну діяльність, що не враховується державними органами.

Для усунення протиріч, визначення тіньової економіки має охоплювати весь спектр можливих складових і видів діяльності, що відносяться до цього явища.

У зв'язку з цим, більш правильним буде визначення: «Тіньова економіка» – це економічна діяльність, що не враховується і не контролюється офіційними державними органами, і спрямована на одержання доходу шляхом порушення діючого законодавства.

ПРАВОВІ ПІДСТАВИ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ ТА ГАРАНТІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ НА ПРИВАТНЕ СПІЛКУВАННЯ ПРИ ЇХ ПРОВЕДЕННІ

Шерудило В.О., аспірант кафедри кримінального процесу НАВС.

Проведення негласних слідчих (розшукових) дій, пов'язаних з втручанням у приватне спілкування, неможливе без відповідних підстав. Розглядаючи підстави негласних слідчих (розшукових) дій, можна виділити правові (юридичні) та фактичні підстави.

Фактичними підставами є факт правопорушення (фактично вчиненого суспільно небезпечного діяння), що дає право на проведення негласних слідчих (розшукових) дій.

Правовими підставами є сукупність передбачених кримінально-процесуальним законом умов, що дають право на проведення негласних слідчих (розшукових) дій.

Таким чином, для проведення негласних слідчих (розшукових) дій, пов'язаних з втручанням у приватне спілкування, їх проведення повинні мати законні підстави, як правові так і фактичні. Наявність таких підстав є гарантією дотримання законності у їх проведенні, та подальше використання результатів проведених негласних слідчих (розшукових) дій у доказуванні.

Враховуючи норми чинного КПК України, приймати рішення щодо проведення негласних слідчих (розшукових) дій має

винятково слідчий, прокурор, а у випадках, передбачених КПК України, - слідчий суддя за клопотанням прокурора або за клопотанням слідчого, погодженого з прокурором.

Співробітники оперативних підрозділів (органи національної поліції, органи служби безпеки, органи, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства, органи Державної пенітенціарної служби України, органи Державної прикордонної служби України, органи Державної фіскальної служби України) не мають права здійснювати негласні слідчі (розшукові) дії у кримінальному провадженні за власною ініціативою або звертатися з клопотанням до слідчого судді чи прокурора, а лише за дорученням слідчого, який здійснює досудове розслідування злочину. Співробітник оперативного підрозділу під час виконання доручень слідчого, прокурора користується повноваженнями слідчого.

Слід відзначити, що уповноважені оперативні підрозділи не мають права виходити за межі доручень слідчого, прокурора. Вони зобов'язані повідомляти їх про виявлення обставин, які мають значення для кримінального провадження, або вимагати нових процесуальних рішень слідчого, прокурора.

Зважаючи на вищенаведене, виключно важливе значення мають правові підстави, до яких належать:

1) наявність заяви чи повідомлення, зареєстрованого у встановленому законом порядку. Слідчий, прокурор, інша службова особа, уповноважена на прийняття та реєстрацію заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення, зобов'язані прийняти та зареєструвати таку заяву чи повідомлення (відмова у прийнятті та реєстрації заяви чи повідомлення про кримінальне правопорушення не допускається);

2) наявність запису у Єдиному реєстрі досудових розслідувань. Слідчий, прокурор невідкладно, але не пізніше одного дня після подання заяви, повідомлення про кримінальне правопорушення або після самостійного виявлення ним з будь-якого джерела обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення, зобов'язаний внести відповідні відомості до

Єдиного реєстру досудових розслідувань і розпочати розслідування. Досудове розслідування розпочинається з моменту внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань. Здійснення досудового розслідування до внесення відомостей до реєстру або без такого внесення не допускається і тягне за собою відповідальність, встановлену законом. Огляд місця події у невідкладних випадках може бути проведений до внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань, яке здійснюється негайно після завершення огляду;

3) наявність факту фіксації у Єдиному реєстрі досудових розслідувань дати внесення інформації та присвоєння номера кримінального провадження;

4) повідомлення прокурора слідчим у письмовій формі про початок розслідування, підстава початку розслідування;

5) у випадку, якщо відомості про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань унесені прокурором, він зобов'язаний невідкладно, але не пізніше наступного дня, з дотриманням правил підслідності наявних у нього матеріалів звернутися до органу досудового розслідування щодо доручення на проведення досудового розслідування.

Що стосується фактичних підстав негласних слідчих (розшукових) дій, то до них закон відносить наявність інформації про злочини, що готуються або вчинені невстановленими особами. Інформацію про злочини, що готуються, суб'єкти кримінального судочинства отримують із різних джерел. Це можуть бути заяви і повідомлення громадян, підприємств, установ та організацій, службових осіб, представників влади про підготовку злочину, що є приводом для проведення негласних слідчих (розшукових) дій. Однак в більшості випадків отримана з таких джерел інформація потребує перевірки, підтвердження достовірності викладених фактів чи встановлення інших даних, що вказують на наявність ознак злочину. У цих випадках і виникає необхідність залучення оперативних підрозділів для перевірки і оцінки отриманої інформації.

ЗАСТОСУВАННЯ БЕЗПЛОТНИХ ЛІТАЛЬНИХ АПАРАТІВ В ЗОНА ПРОВЕДЕННЯ АТО

Шимків А.Л., курсант 212 навчальної групи ННІ № 1 НАВС.

Науковий керівник: професор кафедри тактико-спеціальної підготовки, кандидат військових наук, старший науковий співробітник **Красіков О.М.**

Одним із засобів нового озброєння у воєнних конфліктах кінця ХХ – початку ХХІ ст., стали безпілотні літальні апарати (БПЛА), які довели свою здатність значно ефективніше вести повітряну розвідку, аніж пілотовані літаки та виконувати інші завдання бойового забезпечення, завдаючи ударів по противнику.

Сучасну армію неможливо уявити без БПЛА, адже вони вказують на мету, наводять артилерію, коригують вогонь, передають розвіддані прямо в штаб, а головне - беруть життя бійців.

Україна до агресії Росії за два десятки років не отримала жодного БПЛА. Але в умовах війни змогла пройти шлях , перейшовши від аматорських моделей до композитних бойових розвідників, котрі можуть стати каталізатором успішного завершення АТО, сприяючи більш ефективній та оперативній роботі військових. Завдяки кваліфікованим працівникам та раціональному державному виділенню коштів безпілотна авіація спроможна не лише допомогти закінчити бойові дії на сході країни, а й зміцнити імідж нашої держави на міжнародній арені.

Коли на Донбасі розгорнулись бої, волонтери почали робити апарати, які могли виконувати лише мінімальні, але дуже важливі завдання. Через рік волонтерська ініціатива зміцніла, з'явилися цілі фірми-конструкторські бюро, котрі займаються розробкою нових апаратів.

Однією з безпілотних авіаційних комплексів стала Фурія – призначена для виконання широкого кола завдань військового і

цивільного призначення. Назву БПЛА придумали самі бійці, які використовують цей апарат майже з самого початку бойових дій на Донбасі. 22 липня 2015 року нові безпілотні літальні апарати Фурія офіційно прийняті на озброєння Нацгвардією.

БПЛА Supervisor SM 2B є автоматизованим ударним комплексом. Він оснащений можливістю визначення координат цілі і завантаження даних в ракету перед стартом. Простота підготовки до запуску, управління, короткий час приведення в робочий стан, великий діапазон робочих умов, високоточне бойове навантаження характеризують комплекс як найбільш боєздатний серед ударних БПЛА і який не має аналогів в світі.

На даний момент, за словами генерал-майора Юрія Даника, начальника Житомирського військового інституту імені С. П. Корольова, БПЛА вітчизняного виробництва є ключовим підрозділом в повітряній розвідці та постійному моніторингу для отримання оперативної інформації. Український розвідувальний БПЛА перевершує закордонні аналоги за багатьма показниками, а також є дешевшим варіантом у порівнянні з американською чи європейською технікою. Але виробництво українських БПЛА лише налагоджується.

Основними проблемами, які постають перед розвитком безпілотної авіації України, є недостатнє фінансування та відтік кваліфікованих кадрів за кордон. Незважаючи на такі перешкоди, розробки та виробництво безпілотних авіаційних комплексів усе ж налагоджується.

З початку війни і по сьогоднішній день на фронті використовуються легкі розвідувальні БПЛА, сконструйовані майже виключно любителями, або невеликими приватними компаніями – на основі аматорських конструкцій.

Успіх використання БПЛА залежить не тільки від якості самих апаратів, а й від підготовки пілотів, використовуваної моделі бойового застосування, дотримання умов експлуатації, проведення регламентних робіт з підтримки ресурсу, тобто наявності сервісної підтримки і ремонтної бази, а також необхідних умов для зберігання та мобільності екіпажу БПЛА при переміщенні по фронту.

Розробка і оснащення силових структур України безпілотними авіаційними комплексами різного призначення дозволить суттєво вдосконалити методи проведення конкретних операцій у зоні АТО та знизити рівень людських втрат і руйнувань об'єктів народного господарства.

Застосування безпілотних літальних апаратів також є доцільним у діяльності органів поліції, а саме: для спостереження з метою підтримки місій, пов'язаних з викраденням людей, та пошуково-рятувальних операцій.

COMBATING CRIMINALS IN UKRAINE

Школьніков В.І., слухач магістратури ННІ №3 НАВС.

Науковий керівник: завідувач кафедри іноземних мов
Галдецька І.Г.

Intelligence-led policing (ILP) is a policing model built around the assessment and management of risk.

Intelligence-led policing has its origin in: improvements in information, technology; pressure for greater managerial professionalization in policing; the growth of serious and organized crime; and the demand gap – the disparity between modest increases in numbers of police and the far greater demands for police service

The term “intelligence-led policing” originated in Great Britain. The Kent Constabulary developed the concept in response to sharp increases in property related offenses (e.g., burglary and automobile theft) at a time when police budgets were being cut. Intelligence-led policing focuses on key criminal activities. Once crime problems are identified and quantified through intelligence assessments, key criminals can be targeted for investigation and prosecution.

Unfortunately, the law enforcement agencies in Ukraine don't use the model of intelligence-led policing.

In Europe Intelligence Led Policing is an active method in combating organized crimes. In the world there are different models and strategies for police intelligence. For example, in the UK – «National Intelligence Model», the US – «National Criminal Intelligence Sharing Plan», Canadian model SLEIPNIR.

In this context, the model of ILP contains different varieties of criminal analysis: operational, tactical (may be separate species or kind of criminal operational analysis) and strategic.

This method of police analysis is effective because:

1. The main aim of operational criminal analysis is aimed at supporting some of undercover investigative or other actions. This kind of analysis becomes important in connection with the signing the agreement between Ukraine and Europol on operative cooperation.

2. Tactical criminal analysis (according to SLEIPNIR model) evaluates the characteristics of organizational structure, forms and methods of illegal activities on specific criteria (corrupt relationships, violence, counter-intelligence, stability, strength, relationships with other organized groups etc.).

3. Strategic criminal analysis (Open Source Intelligence) allows you to get reliable information from open sources to assess the risks (risk assessment), current and future threats, analysis and assessment of vulnerable areas and specific regions, which is aimed at controlling the activities of organized groups.

To sum up, the important thing to remember is that intelligence-led policing is more than just the insertion of “intelligence” into particular types of policing operations. Effective ILP engages the whole of the justice sector, within the host nation’s domestic legal framework. It can often require highly specialized and technical capabilities, but it is just as often about low-tech community engagement and personal interaction. In a shifting environment, ILP is an essential tool in the fight to control illicit power.

СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВА ДЕРЖАВА: ІСТОРІЯ ФОРМУВАННЯ, ПОНЯТТЯ, ВИДИ.

Штефанко Р.Р., курсант 101 навчальної групи ННІ №2 НАВС.

Поняття «соціальна держава» починає формуватись в ХХ столітті, тоді як поняття «правова держава» виникло раніше - у ХІХ столітті, хоча витоки його значення потрібно шукати у давнині. Уже вчені античності зверталися до пошуків принципів, форм і конструкцій узгодженої взаємодії влади і права. Символічним вираженням уявлень про державну владу, яка визнає право, тобто про справедливу державну владу, став образ богині правосуддя з пов'язкою на очах, з мечем і терезами правосуддя. Він уособлює єднання сили і права: правопорядок, що охороняється богинею, рівною мірою обов'язковий для всіх.

Одним із основоположників ідеї правової держави можна вважати німецького філософа І. Канта (1762-1814), хоч саме словосполучення «правова держава» він не вживав. Воно звучить у нього як правовий державний устрій. Філософські засади ідеї правової держави І. Канта такі: панування закону в житті суспільства; зв'язаність держави правом; обмеження втручання держави у сфері приватного життя; свобода кожного члена суспільства як людини; рівність одного з іншим як підданого держави; самостійність кожного члена суспільства як громадянина; наявність принципу розподілу влад як гаранта проти встановлення деспотії.

Поняття «соціальної держави» було озвучено у 1929 р. німецьким державознавцем Х. Хеллером і згодом поширилося в Європі. У США ідея соціальної держави була сприйнята пізніше, ніж у країнах Європи, оскільки тип свідомості американського суспільства був орієнтований на принцип індивідуалізму.

Соціальна держава означає насамперед обов'язок законодавця бути соціально активним в ім'я згладжування суперечних інтересів членів суспільства і забезпечення гідних умов життя для усіх за наявності рівності форм власності на засоби

виробництва. Держава стає органом подолання соціальних протиріч, урахування і координації інтересів різних груп населення, проведення до життя таких рішень, які б позитивно сприймалися різними верствами суспільства, її мета - за допомогою соціальної політики, забезпечення рівності та умов політичної співучасті об'єднати населення, стабілізувати соціальну (у тому числі правову) і економічну системи, забезпечити їх прогресивну еволюцію.

Соціальна правова держава - це сучасна політико-правова теорія, де слово «соціальна» несе велике смислове навантаження: воно підкреслює, що держава бере на себе турботу про матеріальний добробут громадян, здійснює функцію регулювання економіки з обов'язковим урахуванням екологічних вимог, забезпечує захист соціальних та індивідуальних інтересів, участь трудящих у прийнятті рішень на виробничому рівні з метою запобігання необмеженого панування підприємців та ін. Здавалося б, що «правова держава» і «соціальна держава» несумісні, оскільки перша передбачає певну свободу особи від держави, а друга, навпаки, - активність держави в соціальному захисті особи.

Провідними принципами правової держави є **принципи панування права і верховенства правового закону**. Сутністю права є свобода людини, але свобода не будь-яка, а певним чином визначена та забезпечена. Розмежування права і закону має велике гуманістичне значення, бо саме право служить критерієм якості закону, дозволяє оцінити, наскільки закон відповідає правам людини, її інтересам та потребам, ідеям соціальної справедливості, формальної рівності.

У сучасних умовах суспільного розвитку до основних характеристик правової держави додається **соціальний характер держави**. Правова і соціальна держава - це не антитези, а діалектика розвитку держави, що визнає пріоритет прав людини і визначає відповідно до них форми і методи своєї діяльності. Соціально-економічні, культурні, екологічні права громадян можуть забезпечуватись лише за участю держави, яка повинна здійснювати активну соціально-економічну політику, спрямовану на перерозподіл коштів на користь найменш захищених верств

населення, забезпечення зайнятості, соціальне страхування, розвиток доступної освіти, охорони здоров'я тощо.

Соціальна держава- це соціально орієнтована держава, що всіляко допомагає незахищеним верствам населення, прагне вплинути на розподіл економічних благ в дусі принципів справедливості, щоб забезпечити кожному гідне людині існування. Серед основних елементів соціальної держави - гарантований достатній прожитковий мінімум, соціальна рівність і рівність можливостей для самореалізації, загальне підвищення добробуту, наявність ефективної системи соціального забезпечення, тобто гарантованого права на отримання громадянами нормативно встановленої допомоги в типових ситуаціях. В соціальній державі суспільне багатство планомірно помножується водночас із зростанням кількості осіб, що ним користуються.

Соціальна правова держава - це політична організація суспільства, у якому право пов'язує і підкоряє собі державну владу, а основні права особи та її соціальна безпека складають зміст свободи, заснованої на законах, які приймаються і піддаються зміні законним шляхом.

Виходячи з усього наведеного, можна зробити висновок, що тільки соціально-правова держава забезпечує повноцінний захист та реалізацію всього комплексу прав і свобод людини і громадянина. Це держава, в якій на першому місці знаходиться право і закон, що віддає перевагу правам особистості, а не владі державного апарату. Основним ядром у правовій соціальній державі є універсальний механізм правового і соціального захисту.

ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ СУДОВО-МЕДИЧНИХ ЕКСПЕРТИЗ

Штука О.М., курсант 305 навчальної групи ННІ №1 НАВС.

Науковий керівник: професор кафедри криміналістики та судової медицини, кандидат юридичних наук **Сокиран Ф.М.**

Судово-медична експертиза — це науково-практичне дослідження, яке здійснюється за постановою уповноважених органів або за ухвалою суду судово-медичним експертом і включає вирішення медичних і деяких біологічних питань, виникаючих у процесі слідства, з метою сприяння у встановленні обставин, що підлягають доказуванню по певній справі.

Судово-медична експертиза набула особливого значення в роки Другої світової війни, коли сприяла розкриттю звірств німецько-фашистських загарбників на тимчасово окупованій території СРСР та інших країн Європи.

Метою проведення такого виду експертиз є дослідження на підставі спеціальних знань матеріальних об'єктів, що містять інформацію про обставини справи, яка перебуває в провадженні органів дізнання, слідчого, прокурора чи суду.

Судово-медична експертиза здійснюється на принципах законності, об'єктивності, повноти дослідження та незалежності

державними установами - бюро судово-медичних експертиз.

Проведення такої експертизи здійснюється судово-медичними експертами, які повинні мати вищу медичну (фармацевтичну) освіту, пройти спеціальну підготовку з проведення судово-медичних експертиз та отримати сертифікат судово-медичного експерта.

Об'єктами судово-медичної експертизи можуть бути:

1) Потерпілі, обвинувачувані й інші особи (живі особи).

Експертиза живих осіб є найчастішим видом судово-медичної експертизи, на частку якої припадає близько 80 % усіх експертиз. Підставами для проведення експертизи живих осіб є:

ушкодження і хвороби для встановлення характеру і ступеня тяжкості ушкоджень; стану здоров'я у випадках симуляції, дисимуляції, агравації; штучних хвороб, проценту стійкої втрати працездатності, зараження венеричними хворобами, для встановлення статі, статевої недоторканості, статевої зрілості та інші.

2) Трупи.

Експертиза трупів становить близько 16 % усіх експертиз. На експертизу згідно з відповідними правилами направляють:

- трупи осіб, які померли насильницькою смертю в результаті убивства, самогубства чи нещасного випадку, або при підозрі на таку смерть;

- трупи осіб, які померли раптово в лікувальних закладах при невстановленому діагнозі в першу добу їхнього перебування там;

- трупи невідомих осіб;

- трупи осіб, які померли в лікувальних закладах, у разі скарги родичів у органи прокуратури на неправильне лікування хворого;

- трупи новонароджених при підозрі на скоєння дітовбивства;

- розчленовані трупи і т. ін.;

Експертиза речових доказів становить близько 5-6 % усіх експертиз. Речові докази - це предмети чи сліди, які можуть служити для виявлення обставин справи, встановлення чи спростування кримінальної дії, виявлення суті того, що відбулося. Процесуальне визначення речових доказів дане в ст. 98 КПК України. Речовими доказами можуть бути найрізноманітніші об'єкти. Найчастіше в судово-медичній практиці досліджуються об'єкти зі слідами крові, волосся, сперма, слина, молозиво, частини кісток, внутрішніх органів, тобто речові докази біологічного походження;

Матеріали кримінальних і цивільних справ, частка яких становить близько 1 % усіх експертиз.

Суттєвим об'єктом експертизи можуть бути матеріали справ, коли слідчий чи суд надсилає експерту всю справу для вивчення і

відповідей на поставлені запитання. Це застосовується в тих випадках, коли у справі зібрано багато різних медичних документів, чи є кілька, що суперечать один одному, експертних висновків, або експертиза розходиться з даними слідства.

За самою суттю, послідовністю виконання, за об'ємом та іншими ознаками розрізняють такі експертизи:

Первинна експертиза – експертиза певного роду, виду та підвиду, яка вперше виконана за справою для вирішення питання, що цікавить слідчого.

Повторна експертиза – експертиза тих самих об'єктів та для вирішення тих самих питань, відповідь на які були дані первинною експертизою, виконується через необґрунтованість або сумнів щодо правильності висновків експерта.

Додаткова експертиза – експертиза, що призначається у випадку, коли висновки первинної експертизи того самого роду, виду та підвиду неповні або незрозумілі.

Додаткова експертиза виконується з метою вирішення нових питань шляхом дослідження об'єктів, які вже досліджувалися під час первинної експертизи, іноді із залученням додаткових матеріалів. Пояснення або аргументація висновків первинної експертизи є завданням не додаткової експертизи, а допиту експерта.

Комплексна експертиза – експертне дослідження, що виконується для вирішення граничних питань, суміжних для різних родів (видів) експертиз, які не можуть бути вирішені на підставі однієї галузі науки (роду, виду експертизи). Комплексна експертиза виконується відносно одних речових доказів кількома фахівцями відповідних галузей науки.

Комісійна експертиза – експертне дослідження, що виконується за постановою слідчого (ухвалою суду) кількома експертами однієї галузі науки, які досліджують матеріали та вирішують поставлені перед ними питання.

ОСОБЛИВОСТІ ДОКАЗУВАННЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ У ФОРМІ ПРИВАТНОГО ОБВИНУВАННЯ

Юзва Л.В., слухач магістратури ННІ №1 НАВС.

Науковий керівник: професор кафедри кримінального процесу, кандидат юридичних наук, професор **Письменний Д.П.**

Проблемні питання участі потерпілого в судовому розгляді кримінального провадження вже достатньо тривалий час залишаються одним з найбільш дискусійних та невирішених як у науці кримінального процесу, так і на практиці. Кримінальним провадженням у формі приватного обвинувачення є провадження, яке може бути розпочате слідчим, прокурором лише на підставі заяви потерпілого щодо кримінальних правопорушень, перелік яких визначено у ст. 477 КПК України.

На підставі теоретичних напрацювань, а також опираючись на норми чинного кримінально-процесуального законодавства сформульовано низку положень, що характеризують предмет доказування, в тому числі й у справах приватного обвинувачення, а саме:

- обсяг встановлення обставин предмета доказування залежить від завдань стадій кримінального процесу;
- усі обставини, що складають предмет доказування, підлягають обов'язковому з'ясуванню при розслідуванні чи розгляді кримінального провадження;
- обставини, що підлягають доказуванню, охоплюються як фактами минулого, так і «нинішніми» обставинами злочину, що розслідується;
- усі обставини, що підлягають доказуванню, мають бути встановлені з вичерпною повнотою;

Правові межі пізнавальної діяльності під час доказування у справах про злочини приватного обвинувачення по суті визначаються обвинуваченням, сформульованим у скарзі (заяві)

потерпілого про притягнення до кримінальної відповідальності. [3, с.153]

У справах про злочини приватного обвинувачення предмет і межі доказування характеризуються загальними правилами розслідування кримінальних справ.

Поняття суб'єктів доказування у справах приватного обвинувачення співвідноситься з поняттям суб'єктів доказування у кримінальному процесі загалом як частина з цілим.

Процес доказування традиційно складається з трьох елементів: збирання, перевірка й оцінка доказів та їх процесуальних джерел.

Збирання доказів у справах, які порушуються не інакше, як за скаргою потерпілого, підпорядковується загально визначеним правилам кримінального процесу.

Основними способами збирання доказів у справах цієї категорії є витребування предметів і документів, визначення за потерпілим, обвинуваченим, підсудним та їх представниками, а також будь-якими громадянами можливості подання доказів органам розслідування та судової влади, а також судові дії, що проводяться судом. Закон не зобов'язує потерпілого, обвинуваченого, підсудного та їх представників збирати (подавати) докази та здійснювати доказування.

Перевірка, як самостійний елемент процесу доказування, має за мету визначення придатності зібраних доказів та їх процесуальних джерел для встановлення обставин, що мають значення для справи. Перевірка здійснюється за допомогою практичних дій і розумових операцій. У справах приватного обвинувачення розумовим шляхом перевірка доказів та їх процесуальних джерел здійснюється як сторонами обвинувачення, захисту, так і судом за допомогою аналізу і дослідження кожного з них окремо, а також зіставлення з іншими доказами у кримінальній справі. Практичний шлях означає проведення додаткових чи нових судових дій на підставі поданих до суду клопотань сторін із проханням про їх проведення.

Перевірка відомостей про факти вчинення злочину, що належить до справ приватного обвинувачення, є обов'язковою і здійснюється як під час отримання скарги (заяви) про притягнення до кримінальної відповідальності, так і під час здійснення судового провадження.

Оцінка доказів з погляду їх належності у справах про злочини приватного обвинувачення відбувається у два етапи: 1) під час проведення судових дій; 2) під час прийняття процесуального рішення у справі.

Проводити оцінку доказів та їх процесуальних джерел можуть усі учасники процесу у справах про злочини приватного обвинувачення. На відміну від оцінки доказового матеріалу судом, яка виражається у процесуально-розпорядчих рішеннях, результати оцінки інших учасників доказування можуть відобразитись лише у заявах, клопотаннях, скаргах, носять виключно суб'єктивний характер, хоча і можуть передбачати, у ряді випадків, важливі процесуально-правові наслідки.

Отже, сьогодні інститут приватного обвинувачення є самостійним правовим інститутом, що має певні особливості провадження і потребує не тільки наукового дослідження, а й законодавчої систематизації.

Кримінальне провадження у формі приватного обвинувачення займає незначну частку в загальному обсязі кримінальних проваджень в зв'язку із його обмеженням обов'язковими ознаками правопорушень. Але навіть при незначній їх кількості, не потрібно забувати про найбільш важливі аспекти, пов'язаних із доказуванням у справах про злочини приватного обвинувачення, про юридичні ознаки доказів в процесі доказування : належність, допустимість, достатність та достовірність.

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД НІМЕЧЧИНИ ТА США ПІД ЧАС ДОПИТУ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ УКРАЇНИ

Юзько К.М., курсант 306 навчальної групи ННІ №1 НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри кримінального процесу НАВС
Мельник О.В.

Допит є однією з першочергових слідчих дій, від його якісного проведення залежить подальший перебіг і результат досудового розслідування. Саме тому необхідно досить серйозно підходити до цієї слідчої дії, а особливо коли йдеться про проведення слідчих дій з неповнолітніми особами. Адже слідчі дії пов'язані з неповнолітніми потребують особливого підходу.

Стан молодіжної злочинності в багатьох країнах Європи свідчить про належність молоді до однієї з найбільш вразливих груп населення. Саме тому молодіжна злочинність постійно перебуває в полі зору громадськості, правоохоронних органів, а також є предметом широких наукових досліджень.

Міжнародні принципи й норми, що стосуються ювенальної юстиції, закріплені, перш за все, у Конвенції ООН про права дитини, у “Пекінських правилах”, “Ер – Рядських керівних принципах”. Вказані міжнародні стандарти мають бути інтегровані до системи національного законодавства кожної з держав, що підписали Конвенцію ООН про права дитини. Міжнародна спільнота висловлює думку про те, щоб країна відповідала сучасним вимогам, необхідна певна спеціалізована система судочинства стосовно неповнолітніх, яка водночас є важливим інститутом системи захисту прав дитини.

Ювенальне право забезпечує правове регулювання стосунків між батьками і дітьми, пов'язаних з турботою батьків про дітей. Воно виступає, передусім, одним із елементів системи заходів, що забезпечують нормальний розвиток підлітків і молоді, та неізолюваних від загальних завдань держави у цій сфері.

Неповнолітньому надається допомога в розвитку та вихованні у вигляді соціально-педагогічних пропозицій і послуг.

Фундаментальний принцип ювенального кримінального права Німеччини полягає у виховній ідеї, згідно з якою основною метою кримінально-правових заходів, що застосовуються до неповнолітніх, має виступати спеціальна індивідуальна превенція. Законом про суд у справах неповнолітніх (Jugendgerichtsgesetz (JGG)) передбачається, що застосування ювенального кримінального права повинно запобігти, передусім, новим злочинам молоді людини.

Однією зі складових ювенального права Німеччини є судочинство у справах неповнолітніх. Воно поєднує приписи як матеріально-правового, так і процесуального характеру, враховує вікові особливості неповнолітнього й особливі принципи ювенального права. Основні положення судочинства у справах неповнолітніх визначені в Законі про суд у справах неповнолітніх (далі – JGG) 1953 р., які зі змінами та доповненнями діють і сьогодні. Водночас JGG не є єдиним джерелом ювенального кримінального судочинства. На неповнолітніх поширюються і загальні приписи німецького законодавства, але лише такі, що не суперечать або неврегульовані JGG.

Ознайомлення з інструкцією по допиту офіцерами в США свідчить про значний збіг більшості організаційних і тактичних моментів допиту у нас, і у американців. У той же час є багато прийомів і підходів котрі суттєво відрізняються. Діяльність поліції у США спрямована на людське, чуйне ставлення до допитуваного, це повинно стати і нашою зброєю у боротьбі за справедливість закону.

Допит зазначеної категорії осіб проводиться за правилами, визначеними у ст. 226 КПК України. в присутності законного представника, педагога або психолога.

Допит малолітньої або неповнолітньої особи не може продовжуватися без перерви понад одну годину, а загалом понад дві години на день. А також роз'яснюється обов'язок про необхідність надавати правдиві показання, не попереджуючи про

кримінальну відповідальність за відмову від надання показань і за завідомо неправдиві показання

Все це обумовлює необхідність удосконалення правової регламентації розслідування розширення науково-технічного та тактичного арсеналу слідства, підвищення професійної майстерності слідчих та оперативних працівників. Одним із засобів цього повинно стати вивчення і використання досвіду держав, які можуть бути класифіковані як правові.

ВИКОРИСТАННЯ ДОПОМОГИ ЗМІ ТА ГРОМАДСЬКОСТІ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ЗАЙНЯТТЯ ГРАЛЬНИМ БІЗНЕСОМ

Юріков О.О., слухач магістратури факультету №4 НАВС.

Науковий керівник: заступник директора ННІ № 1 НАВС, кандидат юридичних наук **Терещенко Ю.В.**

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про заборону грального бізнесу в Україні» гральний бізнес – це діяльність, пов'язана з організацією, проведенням та наданням можливості доступу до азартних ігор у казино, на гральних автоматах, комп'ютерних симуляторах, у букмекерських конторах, в інтерактивних закладах, в електронному (віртуальному) казино незалежно від місця розташування сервера.

Засоби масової інформації мають велике значення як під час виявлення злочину так і в подальшому розслідуванні зайняття гральним бізнесом.

Першим напрямком використання допомоги ЗМІ при розслідуванні зайняття гральним бізнесом є формування громадської думки. Так, у структурі Національної поліції України (далі - НПУ) функціонують управління (відділи) з питань зв'язків із громадськістю, представники яких проводять регулярні прес-конференції з повідомленнями про ситуацію, яка склалася в країні у сфері грального бізнесу, виявлені факти злочинної діяльності,

проблеми, що виникають у ході розкриття та розслідування злочинів цього виду, негативні наслідки, що спричиняються вчиненням цього злочину тощо, а також наводять практичні приклади ігрової залежності, стан злочинності серед гравців. Вказана інформація розповсюджується ЗМІ серед населення, внаслідок чого формується негативне ставлення населення до азартних ігор, що провокує його повідомляти про всі факти зайняття гральним бізнесом, які можуть бути виявлені.

ЗМІ також відіграють важливе самостійне значення у виявленні фактів зайняття гральним бізнесом, яке може відбуватися як шляхом отримання інформації правоохоронними органами самостійно із ЗМІ, що є підставою для проведення оперативно-розшукової діяльності.

У різних ЗМІ (газети, телебачення, інтернет-сайти) час від часу з'являються повідомлення про проведення журналістами розслідувань та виявлення фактів зайняття гральним бізнесом. Опубліковані матеріали з додаванням фотографій гральних закладів стали підставою для повторних перевірок НПУ законності їх діяльності.

Досить часто повідомлення про гральний бізнес з'являються по телебаченню, зокрема практично в кожній телепередачі «Гроші» на телеканалі 1+1 журналісти викривають факти зайняття гральним бізнесом. Цінність такої інформації в тому, що журналісти можуть надати відеозапис з зафіксованим процесом вчинення злочину. Таким чином розміщені стаття чи відео сюжет є джерелом інформації, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення.

Використання допомоги ЗМІ здійснюється одночасно з проведенням слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій чи під час проведення оперативно-розшукових заходів. Тому залучення ЗМІ потребує від слідчого ретельного планування та підготовки до цієї діяльності, а саме вибору способу залучення, визначення кількості та виду ЗМІ, які підлягають залученню, кола відомостей, які слідчий вважає за необхідне надати ЗМІ і надання яких є необхідним для встановлення невідомих

обставин злочину, складання тексту виступу та можливих запитань представників ЗМІ, а також запланованих відповідей на них тощо.

При підготовці до спілкування зі ЗМІ потрібно враховувати не лише охоплюваність глядацької чи читацької аудиторії та їх вид, але й завдання розслідування, що плануються вирішити, оскільки радіо та телебачення можуть оперативно повідомити інформацію широкому колу громадськості, газети - прокоментувати її, а фахові журнали - теоретично обґрунтувати.

Тому підготовку до спілкування та спілкування зі ЗМІ краще доручити працівнику відділу зв'язків з громадськістю, у якого більше досвіду у цій сфері, ширша поінформованість про подію загалом, при цьому він не перенавантажений фактичними даними, які заборонено повідомляти ЗМІ, а тому зможе спрямувати спілкування у потрібне русло.

Так, слідчий не має достатньо досвіду спілкування з журналістами, навичок мистецтва риторики, тактики подачі інформації про вчинений злочин, тому під час інтерв'ю він може розголосити інформацію особистого характеру про підозрюваного, гравців в азартні ігри тощо чи надати суб'єктивну оцінку їх поведінки, розкрити особисті дані свідків чи заявників. Усе це може призвести до серйозних негативних наслідків: загрози безпеці заявників і свідків, втрати психологічного контакту з ними, втрати доказів, вимоги відшкодування моральної шкоди

ЗМІСТ

Нароган В.В. Банківський нагляд - як запорука економічної стабільності фінансової системи країни.....	3
Натюшена В.В. Бюджетна політика України: вплив на економічну безпеку держави.....	6
Ніколаєва А.О. Особливості дій органів поліції щодо забезпечення режиму надзвичайного та воєнного стану.....	9
Ніколаєнко Р.А. Стан протидії злочинам, що пов'язані з виготовленням і розповсюдженням фальсифікованих лікарських засобів та чинники що зумовлюють їх вчине.....	13
Остафійчук Н.Ю. Особливості кваліфікації крадіжки.....	17
Оропай О.О. Трудова експлуатація дітей в Україні: актуальні питання та судова практика.....	19
Острик Г.В. Особливості виявлення, вилучення, фіксації та дослідження запахових слідів.....	23
Охріменко С.С. Криміналістична характеристика кримінальних правопорушень, учинених неповнолітніми або за їх участю.....	25
Очеретенко Д.С. Роль та значення самоосвіти і самовиховання у превентивній діяльності поліції.....	28
Павліченко І.Б. Можливості пореєджеоскопічної експертизи та її використання у розслідуванні кримінальних правопорушень.....	30
Перушко М.О. Окремі проблеми початку досудового розслідування.....	32
Пилипчук Е.О. Участь спеціаліста у проведенні огляду місця події: правові й тактичні аспекти.....	35
Поліщук А.С. Висновок експерта: зміст та значення.....	37
Прибильська О.С. Повідомлення про підозру.....	40
Приходько Т.В. Можливі способи вирішення проблеми з контрабандою в Україні.....	43

Прохоренко К.Я. Вимоги до управлінських рішень в діяльності органів Національної поліції.....	45
Радич Д.С. Евтаназія: дискурс правової легітимації та суспільні контраргументи.....	51
Радіонова М.В. Гендерне питання в діяльності поліції.....	53
Раков І.В. До питання історіографії забезпечення права особи на свободу та особисту недоторканність у кримінальному провадженні.....	56
Резніченко М.В. Історико-правовий огляд становлення і розвитку оперативно-розшукової діяльності.....	59
Ричок Р.В. International experience in fighting against criminality (international cooperation against criminality).....	61
Романець І.Б. Окремі проблеми початку досудового розслідування.....	63
Савчук Ю.А. Національна символіка як фактор патріотичного виховання поліцейського.....	65
Сарат А.О. Особливості проведення обшуку під час розслідування умисного випуску на ринок України небезпечної продукції.....	67
Сафронов М.М. До питання значення засад кримінального провадження.....	71
Свириденко Н.М. Самогубство як об'єкт кримінологічного дослідження.....	73
Свириденко Н.М. Деякі питання розслідування вбивств вчинених на сексуальному ґрунті.....	78
Селезень Д.А. Відмежування диверсії від забруднення або псування земель та екоциду.....	80
Семижон А.В. Шляхи підвищення ефективності фізичної підготовки працівників поліції.....	83
Семижон А.В. Взаємодія Національної поліції України із засобами масової інформації в сучасних умовах.....	86
Сергієнко М.О. Оперативно-розшукова характеристика злочинів, пов'язаних із заняттям гральним бізнесом.....	91

Сивун А.С. Актуальні проблеми застосування вогнепальної зброї (зарубіжний досвід).....	93
Синоверський А.І. Проблеми взаємозв'язку духовно-тілесного у філософії.....	95
Слободянюк М.М. Постріл і його значення в балістиці.....	99
Слюсаренко Є.В. Правила поведження зі зброєю для цивільних осіб.....	102
Совтан Ю.В. Виявлення та розслідування вбивств на замовлення.....	106
Солтис Проблеми вимушених переселенців в Україні.....	109
Стаховський Т.В. Методологічні основи розробки управлінських рішень.....	114
Столяренко Д.В. Електронне урядування в Україні.....	116
Стеценко У.Ю. Мета та принципи боротьби із незаконним обігом наркотиків.....	118
Тимофєєв С.В. Сервісна діяльність МВС: порівняльний аналіз.....	121
Тімохіна А.О. Організація і тактика проведення спеціальних операцій нарядами поліції при проведенні спеціальних операцій по затриманню озброєних та інших суспільно-небезпечних осіб та припинення масових заворушень.....	125
Торбич О.І. Окремі питання врегулювання кримінальної відповідальності неповнолітніх: досвід зарубіжних країн.....	129
Торбич О.І. Михайло Грушевський і Галичина.....	132
Трофименко К.Р. Методи аргументації у судових дебатах.....	135
Фасова О.В. Аспекти розподілу компетенції контролю і нагляду між суб'єктами правозастосування в професійній діяльності поліцейського.....	138

Фещенко Л.М. Гарантії законності під час здійснення ОРД та негласних слідчих (розшукових) дій.....	141
Харламов В.А. Розвиток фізичних якостей у курсантів вищих навчальних закладів МВС України засобами пауерліфтингу.....	144
Хлабистова К.В. Інститут люстрації: мета та види.....	147
Ходирсва М.В. Глобальні проблеми сучасності.....	149
Холодило П.В. Забезпечення безпеки особи, яка уклала угоду про визнання винуватості.....	151
Цегельний Б.М. Combating drug trafficking.....	153
Цюпка А.М. Шлях правоохоронців від курсанта до генерала.....	156
Чаюн К.А. Загальна характеристика дитячої злочинності у період з 80-х по 90-ті роки та у сучасний час.....	159
Черкас К.К. Мораль та її роль у врегулюванні кримінальних процесуальних відносин.....	161
Черната О.О. Природа людської агресії у творчості Еріха Фрома.....	163
Шакотько К.В. Особливості перекладу юридичних термінів.....	166
Шевчук К.І. Розслідування злочинів пов'язаних з незаконним обігом наркотиків.....	168
Шелестинський В.А. Тіньова економіка в системі загроз економічній безпеки.....	171
Шерудило В.О. Правові підстави негласних слідчих (розшукових) дій та гарантії забезпечення прав людини на приватне спілкування при їх проведенні.....	174
Шимків А.Л. Застосування безпілотних літальних апаратів в зоні проведення АТО.....	177
Школьніков В.І. Combating criminals in ukraine.....	179
Штефанко Р.Р. Соціально-правова держава: історія формування, поняття, види.....	181
Штука О.М. Поняття та види судово-медичних експертиз.....	184

Юзва Л.В. Особливості доказування у кримінальному провадженні у формі приватного обвинувачення.....	187
Юзько К.М. Міжнародний досвід німеччини та США під час допиту у кримінальному провадженні України.....	190
Юріков О.О. Використання допомоги ЗМІ та громадськості при розслідуванні зайняття гральним бізнесом.....	192